

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav sociálních studií

Sexting jako riziková forma chování vysokoškolských studentů

Diplomová práce

Autor: Bc. Markéta Kojzarová
Studijní program: N 7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální pedagogika
Vedoucí práce: Mgr. Martin Knytl, MCS
Oponent práce: Mgr. Lucie Křivánková, Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor: Markéta Kojzarová

Studium: P20P0457

Studijní program: N7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika

Název diplomové práce: **Sexting jako forma rizikového chování vysokoškolských studentů**

Název diplomové práce AJ: Sexting as a Form of Risky Behavior of University Students

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce je zaměřena na sexting jako rizikovou formu chování u vysokoškolských studentů. Teoretická část práce se zabývá rizikovým chováním v přirozeném prostředí a v kyberprostoru. Dále se podrobně věnuje vymezení sextingu, jeho možných rizik a následků včetně právního ukotvení tohoto rizikového jevu. Součástí práce je charakteristika cílové skupiny, popis dosavadních výzkumů, které se zaměřují na sexting, a prevence rizikového chování. Empirická část mapuje sexting u vysokoškolských studentů.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Překlad Vladimír Jůva a Vendula Hlavatá. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido, 2010. 261 s. ISBN 978-80-7315-185-0.

HOLLÁ, Katarína. *Sexting a kyberšikana*. Bratislava: IRIS. 2016. 167 s. ISBN 978-80-8153-061-6.

KOPECKÝ, Kamil. *Rizika internetové komunikace v teorii a praxi*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 188 s. ISBN 978-80-244-3571-8.

KOPECKÝ, Kamil. *Rizikové chování studentů Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v prostředí internetu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 110 s. ISBN 978-80-244-3858-0.

MIOVSKÝ, Michal a kol. *Prevence rizikového chování ve školství*. Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, 2015. 328 s. ISBN 978-80-7422-391-4.

Garantující pracoviště: Ústav sociálních studií,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Martin Knytl, MCS

Oponent: Mgr. Lucie Křivánková, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 1.2.2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Martina Knytla, MCS, a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 20. 4. 2022

Bc. Markéta Kojzarová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu mé diplomové práce panu Mgr. Martinovi Knytlovi, MCS, za jeho cenné rady, vstřícné jednání a čas, který mi věnoval, dále všem respondentům, kteří si našli čas a podíleli se na vyplnění dotazníkového šetření. Také děkuji své rodině, přátelům a svému partnerovi za jejich podporu a lásku.

Anotace

KOJZAROVÁ, Markéta. *Sexting jako riziková forma chování vysokoškolských studentů*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022. 95 s. Diplomová práce.

Diplomová práce je zaměřena na sexting jako rizikovou formu chování u vysokoškolských studentů. Cílovou skupinou jsou tedy studenti bakalářských, magisterských, inženýrských a doktorských studií. Teoretická část práce se zabývá rizikovým chováním v přirozeném prostředí a v kyberprostoru včetně popisu jednotlivých forem rizikového chování. Dále se podrobně věnuje vymezení sextingu, jeho různými typologiemi, možnými riziky a následky včetně právního ukotvení zmíněného rizikového jevu. V rámci sextingu jsou také uvedeny motivy tohoto jednání a platformy, přes které lze sexting provozovat. Součástí práce je charakteristika cílové skupiny, popis dosavadních výzkumů zaměřených na sexting a také kapitola věnující se prevenci rizikového chování včetně prevence samotného sextingu. Empirická část mapuje sexting u vysokoškolských studentů, a to prostřednictvím kvantitativního zkoumání za využití dotazníku. V rámci výzkumného šetření je zvoleno osm hypotéz, které jsou potvrzeny nebo vyvráceny v závěru výzkumného šetření.

Klíčová slova: rizikové chování, sexting, kyberprostor, prevence

Annotation

KOJZAROVÁ, Markéta. *Sexting as a Form of Risky Behavior of University Students*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2022. 95 pp. Diploma Thesis.

This diploma thesis is focused on sexting as a risky form of behaviour among university students. The target group are therefore students of bachelor's, master's, engineering, and doctoral studies. The theoretical part of the thesis explores risky behaviour in natural environment and in cyberspace, including a description of the forms of risky behaviour. Furthermore, it focuses on the definition of sexting, its various typologies, possible risks, and consequences, including the legal implications of the risky phenomenon. The motives for sexting and the platforms that are used for sexting are also discussed. The thesis defines the characteristics of the target group, examines previous studies on the topic of sexting, and explores prevention of risky behaviour, including prevention of sexting. The empirical part of the thesis explores sexting among university students through quantitative research using a questionnaire. Eight hypotheses are selected as part of the research, which are then proved or disproved at the end of the research.

Key words: risk behavior, sexting, cyberspace, prevention

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomová práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum:

Podpis studenta:

Obsah

Úvod	9
1 Rizikové chování a jeho formy	11
1.1 Vymezení rizikového chování.....	11
1.2 Formy rizikového chování v přirozeném prostředí a v kyberprostoru.	15
2 Sexting jako riziková forma chování v kyberprostoru.....	23
2.1 Vymezení sextingu.....	23
2.2 Typologie sextingu a jeho motivy.....	24
2.3 Rizika a následky sextingu.....	29
3 Sexting u vysokoškolských studentů	32
3.1 Charakteristika vysokoškolského studenta	32
3.2 Výzkumy zaměřené na sexting	34
4 Prevence rizikového chování.....	38
4.1 Vymezení prevence a její formy	38
4.2 Prevence rizikového chování ve školách a ve školských zařízeních	44
4.3 Prevence sextingu.....	48
5 Výzkumné šetření zaměřené na sexting jako rizikovou formu chování vysokoškolských studentů	55
5.1 Koncepce výzkumného šetření a stanovené hypotézy	55
5.2 Výzkumný soubor a sběr dat.....	59
5.3 Prezentace výsledků výzkumného šetření.....	62
5.4 Verifikace hypotéz	76
5.5 Shrnutí výzkumného šetření.....	82
Závěr	85
Seznam použitých zdrojů	87
Seznam tabulek a grafů.....	96
Příloha.....	97

Úvod

Diplomová práce se věnuje sextingu jako rizikové formě chování vysokoškolských studentů. Rizikové chování obecně je v posledních letech velmi diskutovaným tématem a věnují se mu rozsáhlé studie, výzkumy, periodika a odborná literatura. Samotný sexting patří k formě rizikového chování v kyberprostoru, ale spolu s ním může docházet i k dalším rizikovým jevům. Sexting se může zdát na první pohled nevinnou aktivitou, ale je s ním spojeno hned několik možných rizik a negativních následků. Toto téma jsem si zvolila zejména kvůli jeho aktuálnosti a také proto, že problematika rizikového chování je pro mě zajímavou oblastí. Cílem diplomové práce je zmapovat problematiku sextingu jako rizikové formy chování u vysokoškolských studentů. Zaměřím se na rizikové jednání a jeho formy, včetně podrobného vhledu na sexting a možnosti preventivních aktivit. Také bude podstatné zmapování výskytu sextingu jako rizikové formy chování u cílové skupiny.

Teoretická část práce se nejprve zaměřuje na rizikové chování, kde bude toto slovní spojení podrobně vysvětleno včetně forem rizikového chování v přirozeném prostředí a v kyberprostoru. Charakteristika přirozeného prostředí a kyberprostoru je také součástí této podkapitoly. Dále je v práci popsán syndrom rizikového chování v dospívání, protože se dané jednání pojí právě s tímto věkovým obdobím. Druhá kapitola se zabývá sextingem, který je podrobně charakterizován dle různých autorů. Dále práce seznamuje s možnými motivy provozování sextingu, tedy co účastníky sextingových aktivit vede k jeho realizaci. Někdo jej provozuje kvůli zábavě, flirtu, pomsty anebo je k této aktivitě donucen, nicméně důvodů může být mnohem více. Součástí této kapitoly je i typologie sextingu, tedy jak ho lze klasifikovat, jaké účastníky sextingu odborná literatura rozlišuje a jaká rizika a následky se pojí s daným rizikovým jevem ve společnosti. Třetí kapitola diplomové práce se věnuje sextingu u vysokoškolských studentů, kde je tato cílová skupina podrobně charakterizována a jsou zde uvedeny výzkumy, výzkumná šetření a různé studie, které zkoumaly problematiku sextingu u vysokoškoláků. Další kapitola se zabývá prevencí rizikového chování. Prevence je velmi důležitá a podstatná v dnešní moderní době, proto je jí věnovaná také značná pozornost. Součástí této kapitoly je popis jednotlivých druhů prevence, její samotné vymezení a jak probíhá prevence rizikového chování ve školním prostředí, kde jsou popsána zařízení a pracovníci, kteří vstupují do preventivních aktivit v rámci školy. Závěr poslední kapitoly teoretické části se zabývá prevencí sextingu a stručným popisem

různých projektů a institucí, které mají významnou roli při realizaci preventivních aktivit sextingu.

Pátá kapitola se věnuje výzkumnému šetření, který zkoumá sexting jako rizikovou formu chování u vysokoškolských studentů. Výzkumné šetření má kvantitativní povahu zkoumání za využití elektronického dotazníku. Celkem je zvoleno 8 výzkumných hypotéz. Součástí páté kapitoly je stručný úvod do metodologie, popis výzkumného souboru a jakým způsobem probíhal sběr dat. Poté jsou představeny výsledky výzkumného šetření včetně verifikace zvolených hypotéz. Závěrem jsou shrnuty veškeré podstatné informace a zhodnocení, zda byl cíl práce naplněn.

1 Rizikové chování a jeho formy

První kapitola diplomové práce se věnuje problematice rizikového chování a je tedy svým obsahem pro tuto práci velmi podstatná, jelikož samotný sexting spadá právě pod rizikové jednání ve společnosti. Rizikové chování je v této době poměrně velmi frekventovaným pojmem a celkově i diskutovaným tématem. Součástí kapitoly je nejprve samotné vymezení rizikového chování, jeho uváděné definice podle různých autorů a následně jsou uvedeny formy rizikového chování v přirozeném prostředí a v kyberprostoru. Součástí kapitoly je i charakteristika přirozeného prostředí a kyberprostoru.

1.1 Vymezení rizikového chování

Na počátku této podkapitoly je rozebráno slovní spojení *rizikové chování*. *Riziko* je představováno jako jakési nebezpečí nezdaru, ztráty (Bradnová a kol., 1993, s. 928) a pod pojmem *chování* si lze představit navenek se projevující psychiku, její smysluplné celky, tedy to, co člověk dělá, říká a jak se tváří. Chování také často vyjadřuje to, co člověk prožívá (Nakonečný, 2004, s. 13).

Slovní spojení *rizikové chování* lze vymezit podle několika autorů. Miovský se zmiňuje, že toto jednání způsobuje zdravotní, sociální nebo psychické ohrožení nejenom jedince samotného, ale i jeho sociálního okolí. Ohrožení může být reálné nebo předpokládané (Miovský a kol., 2015, s. 51). Rizikovému chování se také věnuje autor Dolejš, který pojem definuje jako: „*takové chování, jedince nebo skupiny, které zapříčiňuje prokazatelný nárůst sociálních, psychologických, zdravotních, vývojových, fyziologických a dalších rizik pro jedince, pro jeho okolí a/nebo pro společnost*“ (Dolejš, 2010, s. 9). Rizikové chování představuje různé druhy chování, které se pohybují na škále od extrémních projevů chování „běžného“ (např. provozování adrenalinových sportů) až po projevy chování na hranici patologie, např. nadměrné užívání alkoholu, cigaret, kofeinu či nelegálních drog apod. (MŠMT, 2013, s. 9). Rizikové chování lze také definovat jako aktivity, které přímo či nepřímo vyústí v psychosociální nebo zdravotní poškození jedince, jiných osob, majetku nebo prostředí (Macek, 2003; In: Miovský a kol., 2015, s. 50). Sobotková mimo jiné poukazuje na to, že rizikové jednání je do určité míry pokládáno za normativní součást vývoje (Nielsen Sobotková a kol, 2014, s. 39). Rizikové chování se často také odvíjí od toho, jak je určitou společností a kulturou definována

a vnímaná norma, normalita a pravidla chování, které jsou správné a v dané společnosti i žádoucí.

Rizikové chování má tedy zjevné negativní psychické, sociální a zejména zdravotní dopady na člověka, ale zároveň může také ohrozit a ovlivňovat chod celé společnosti. Rizikové chování se nejčastěji spojuje s obdobím adolescence, jednak proto, že má velká část dospívajících s tímto chováním nějakou konkrétní zkušenost, dále se pak četnost a míra rizikového chování v adolescenci zvyšují a v pozdějších fázích vývoje však projevy rizikového chování víceméně odeznívají.

Fischer a Škoda (2014, s. 31–43) poukazují na tři obecné skupiny teorií vzniku rizikového chování, kterými jsou:

- Biologicko-psychologické teorie, které se snaží najít souvislost mezi chováním a charakterem, tělesnou stavbou, genetikou a hormony (např. teorie rozeného zločince).
- Sociálně-psychologické teorie, které jsou orientované zejména na sociální učení, kognitivní styly a temperamentové a osobnostní rysy (např. teorie odlišného kognitivního stylu).
- Sociologické teorie, které se věnují společenskému a kulturnímu kontextu při vzniku rizikového chování (např. teorie kulturního přenosu).

V souvislosti s vymezením rizikového chování je důležité popsat i pojmy, které se se svojí definicí v něčem shodují a jsou také hojně užívány vedle rizikového chování. Jedná se o sociálně patologické jevy a sociální deviace. Sociální patologie je dle Krause a Hroncové vědní disciplína, která se věnuje společensky nežádoucím a nezdravým jevům ve společnosti (Kraus, Hroncová, 2010, s. 9). Za sociálně patologické jevy lze považovat například drogové závislosti, patologické hráčství, kriminalitu, agresivitu apod. Přičemž se jedná o ty jevy, které jednoznačně porušují historicky vybudované hodnoty a dané normy, a tím ovlivňují soužití v příslušné společnosti (Procházka, 2012, s. 113). Sociální deviace je pak podle Ondrejkoviče jakási odchylka od očekávaného, standardizovaného a institucionalizovaného chování, které předepisuje sociální norma platná v dané společnosti, skupině nebo sociálním útvaru (Ondrejkovič, 2009, s. 7). Norma je pak vymezena jako jakési pravidlo, vzor, jenž představují „zákazy“ a „příkazy“ ve společnosti (Bělík, Hoferková, Kraus a kol., 2017, s. 57). Normy dávají našemu životu společný řád a každá společnost může mít tyto normy nastaveny odlišně. Zároveň je nutno podotknout, že ne každé deviantní chování je sociálně-patologické, jedná se o narušení jakékoliv

normy, nejenom normy, které jsou sankciované právně, nábožensky nebo morálně. Fischer se Škodou (2014, s. 16) dodávají, že se tedy jedná o pojem neutrální, protože můžeme rozlišit deviaci pozitivní (např. militantní abstinent a workoholismus) a negativní (např. záškoláctví a chudoba). Z výše uvedeného lze tedy podotknout, že deviace je pojmem širším než sociálně patologické jevy. Sociálně patologické jevy byly zároveň vždy považovány jako základní středobod ve školském prostředí, ale od roku 2010 se změnilo koncepční uvažování Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, jež přesunulo svoji orientaci k jinému klíčovému pojmu, kterým se stalo právě rizikové chování (Procházka, 2012, s. 133).

V praxi se zjišťuje, že se užívají i jiné termíny, které se se svým významem velmi podobají rizikovému chování. Podle Dolejše a Orla (2017, s. 29–30) se jedná zejména o tyto pojmy:

- problémové chování – chování, které překračuje obecné normy ve společnosti (např.: zapomínání školních úkolů a pomůcek, pokřikování apod.);
- maladaptivní chování – také vysvětlováno jako nepřizpůsobivé chování, které je sociálně nežádoucí (např.: projevy agresivního chování vůči jiným lidem);
- protispolečenské chování – chování, kterým člověk narušuje základy společnosti (např.: různé demonstrace, pouliční umění apod.);
- abnormální chování – nebo také škodlivé chování, které se liší od běžného morálního a sociálního řádu ve společnosti;
- disociální chování – krátkodobé projevy chování, které jsou také za hranicí společenských norem, ale lze je zároveň usměrňovat pedagogicko-výchovnými prostředky (např.: neposlušnost, vzdorovitost);
- asociální chování – chování, které je svojí povahou již závažnější a vybočuje mimo hranice běžných norem ve společnosti, přičemž se ale ještě nejedná o jednání trestné povahy (např.: formy záškoláctví, toulavost apod.);
- antisociální chování – protispolečenské chování, které již můžeme chápat jako jednání kriminální povahy (např.: vandalismus, šikana apod.);
- delikventní chování – jednání, které překročilo hranice vymezené zákonem nebo předpisem a které způsobuje společnosti nebo příslušnému delikventovi újmu (např.: trestné činy, fyzické a psychické týrání apod.);
- deviantní chování – jednání, které se odchyluje od očekávaného chování ve společnosti (např.: sexuálně orientované deviantní chování).

Dolejš ve své publikaci *Efektivní včasná diagnostika rizikového chování adolescentů* doplňuje další termíny, které se se svým významovým obsahem vzájemně překrývají, a některá z nich lze dokonce považovat za synonyma k rizikovému chování. Mezi tyto výrazy patří: agresivní chování, návykové chování, nepřizpůsobivé chování, predelikventní chování a delikvence (Dolejš, 2010, s. 15–16). Cílem agresivního jednání je záměrné ublížení, násilné omezení svobody, nebo i poškození jiné osoby, věci či majetku a návykové chování pak představuje zejména různé typy závislostí, jako je alkoholismus, nikotinismus, gambling atd. Delikvence a predelikventní chování jsou pojmy, které se také hojně v literatuře používají. Matoušek a Matoušková charakterizují delikvenci jako: „*všechny typy jednání, jež porušují sociální normy chráněné právními předpisy včetně přestupků*“ (Matoušek a Matoušková, 2011, s. 311). Predelikventní chování pak znamená takové chování, u kterého lze spatřovat vyšší pravděpodobnost vzniku jednání kriminální povahy. Patří sem například útoky z domova, agrese proti spolužákům, záškoláctví atd. (Matoušek, 2008, s. 154).

Všechny výše uvedené termíny spadají pod aktivity, které se vyskytují za hranou norem ve společnosti. Tyto činnosti lze tedy obecně nazvat rizikovými, což znamená, že rizikové chování můžeme vnímat jako nadřazený pojem ostatním (Dolejš a Orel, 2017, s. 29–30).

Rizikové chování může mít mnoho podob a svým charakterem jsou některá více nebo i méně ohrožující. Zkoumáním těchto chování se zabývá několik vědních oborů, jako je např. sociální pedagogika, psychologie, sociální patologie, medicínské obory, ale třeba i právo. Rizikové chování dle Miovského (2015, s. 50) tedy zpravidla zahrnuje:

- interpersonální agresivní chování – kam spadá např. šikana, psychické i fyzické násilí, rasová nesnášenlivost apod.;
- delikventní chování ve vztahu k hmotnému majetku – zde řadíme kupříkladu krádeže a vandalismus;
- rizikové zdravotní návyky – např. užívání nelegálních (pervitin, heroin, extáze apod.), ale i legálních drog (alkohol, cigarety apod.), nevhodné dietní návyky, nedostatek pohybových aktivit apod.;
- sexuální chování – kam lze zařadit zejména promiskuitu (časté střídání sexuálních partnerů), nechráněný pohlavní styk, předčasně zahájené sexuálního života atd.;

- rizikové chování ve vztahu k společenským institucím – např. záškoláctví, nedokončení studia na základní a střední škole;
- gambling – patologické hráčství;
- rizikové sportovní aktivity – např. provozování adrenalinových sportů.

Mezi další oblasti rizikového chování se řadí například i rizikové řízení motorových vozidel (McCarthy, Pedersen, 2006, s. 155) a sexuální chování ve spojitosti se zneužíváním návykových látek a přenosem viru HIV (Zimmerman, Schmeelk-Cone, 2003; In: Miovský a kol., 2015, s. 50). Problematika rizikového chování je tedy značně obsáhlým tématem.

1.2 Formy rizikového chování v přirozeném prostředí a v kyberprostoru

Následující část práce se věnuje formám rizikového chování v přirozeném prostředí a v kyberprostoru. Nejprve je přiblíženo prostředí přirozené, vedle kterého jsou nalezeny i další termíny, které se v praxi užívají, a to například prostředí fyzické a reálné. Prostředí je pojmem velice širokým a každý si pod ním určitě dokáže něco představit. Dle Krause *„jde vždy o předměty, jevy existující kolem nás, nezávisle na našem vědomí, tedy o určitý prostor, o objektivní realitu“* (Kraus, 2014, s. 66). Toto prostředí se skládá z materiálního systému (hmotné předměty) a z duchovního systému (umění, věda, normy, morálka) a ovlivňuje naše jednání. Prostředí se také výrazně podílí na rozvoji osobnosti (Kraus, Poláčková, 2001, s. 99). Existuje široká škála různých typů prostředí, které lze členit:

- a) podle velikosti – makroprostředí, regionální prostředí, lokální prostředí a mikroprostředí;
- b) podle povahy činností uskutečněných v daném prostoru – obytné, pracovní (např.: kanceláře, dílny) a rekreační prostředí (např.: zábavné parky, dětská hřiště);
- c) podle podílu člověka na podobě daného prostoru – přirozené a umělé prostředí (utvářené samotným člověkem);
- d) dělení podle obsahu prvků, ze kterých se dané prostředí skládá – přírodní (je tvořeno živou a neživou přírodou), společenské (je dáno charakterem a uspořádáním celého společenského systému), kulturní (skládá se z hmotných

a nemateriálních výsledků lidské aktivity) a sociální (je vyznačováno hustotou a rozmístěním obyvatelstva);

- e) členění podle působících podnětů – dle frekvence (prostředí podnětově chudé, přesycené), dle pestrosti (podnětově jednostranné nebo mnohostranné prostředí), dle kvality působících podnětů (prostředí podnětově zdravé nebo vadné);
- f) podle povahy příslušného území – velkoměstské, městské a venkovské (Kraus, Poláčková, 2001, s. 100).

Nyní se práce přesune k popisu již uvedeného kyberprostoru, který někdy bývá označován i jako synonymum virtuální reality nebo online prostředí. Koncept kyberprostoru byl poprvé zmíněn v roce 1984 v knize *Neuromancer* od autora Gibsona (Gibson, 1984; In: Cheon, 2020, s. 244). Nicméně neexistuje jednotná definice tohoto poměrně obsáhlého pojmu. Hamelink definuje kyberprostor jako virtuální komunikační prostředí fungující skrze využívání digitálních technologií (Hamelink, 2000; In: Cheon, 2020, s. 244). Lidé vykonávají své sociální aktivity v kyberprostoru, kde vlastně žijí, setkávají se a komunikují s jinými lidmi. Komunikace v kyberprostoru poukazuje na širokou škálu komunikačních nástrojů, jako jsou sociální média, e-mail, blogy, webové stránky, chatovací místnosti a v neposlední řadě i mobilní telefony (Cheon, 2020, s. 244). Kyberprostor můžeme také definovat jako „*prostor kybernetických aktivit či jako prostor vytvořený informačními a komunikačními technologiemi, který vytváří virtuální svět (či prostor) jako paralelu k prostoru reálnému*“ (Kolouch, 2016, s. 43). Dále lze kyberprostor popsat podle Bāncilā jako funkční a dynamickou doménu charakterizovanou užíváním elektroniky za účelem předávání, uchování, nebo využívání informací. Vývoj této oblasti byl natolik rychlý, že byl schopen vyvolat značnou změnu v našem životním stylu. Činnosti, kterým se lidé věnovali na místech, který je označován jako „přirozený nebo skutečný svět“, se přesunuly do kyberprostoru. Do nového území, který si lidé představují jako prostor naprosté svobody (Bāncilā, 2018, s. 6).

Kolouch poukazuje na fakt, že do kyberprostoru se připojila značně velká část populace, kterou tvoří zhruba 3,6 miliard obyvatel. Přičemž k tomuto jevu začalo docházet teprve před 15–20 lety. Mezi hlavní znaky kyberprostoru patří: decentralizovanost, otevřenost, hojnost informací (pravdivých i nepravdivých), globálnost a interaktivnost. Kyberprostor si také můžeme představit jako pomyslný ledovec. Viditelná část ledovce symbolizuje prostor, kde běžný uživatel pracuje

s komunikačními a informačními technologiemi. Pomyslný ledovec autor rozděluje na Surface Web, Deep Web a Dark Web. Surface Web označuje tu část kyberprostoru, ke kterému má dostupnost většina osob za využívání běžných prostředků. Součástí Surface Webu jsou služby jako například Google, Facebook, Seznam apod. Deep Web a Dark Web jsou společně označovány jako Darknets a tvoří až 96 % veškerého obsahu v kyberprostoru. Dark Web je také místem, kde se dají najít různé negativní jevy jako např. dětská pornografie, prodej drog a zbraní apod. (Kolouch, 2016, s. 46–49). Kyberprostor není ani omezen žádnými fyzickými hranicemi. Člověk tedy nemusí být limitován věkem, pohlavím, rasou, časem ani místem. Každý se může připojit kdykoliv, kdekoliv a může se stát i kýmkoliv.

Z výše uvedeného vyplývá, že přirozené prostředí (také označováno jako reálné) se významně liší od kyberprostoru. Zatímco rizikové jevy v reálném prostředí tu v určité podobě byly vždycky, tak rizikové jevy v kyberprostoru se začaly výrazně navyšovat počátkem 21. století. Kopecký poukazuje na další rozdíly mezi rizikovými jevy v přirozeném a kybernetickém prostředí. Specifikem komunikace v kyberprostoru je, že je neřízená, hromadná, anonymní, časově a místně neomezená (lze komunikovat kdekoliv a kdykoliv), závislá na technologickém zabezpečení a na počítačové gramotnosti komunikujících (Kopecký, 2007, s. 9). Lze tedy podotknout, že aktivity realizované v kyberprostoru probíhají mnohdy okamžitě, kdykoliv a s větším dosahem, než v případě klasického přirozeného (fyzického) prostředí. Zároveň se čím dál víc poukazuje na to, že projevy virtuálního světa mají dopady na svět přirozený.

Syndrom rizikového chování v dospívání

Pokud je zmíněno rizikové chování, nelze také opomenout tzv. syndrom rizikového chování v dospívání. Dospívání nebo také adolescence je obdobím života, kdy dochází k velkým biologickým, psychickým a sociálním změnám. Tyto změny dle Langmeiera a Krejčířové (2006, s. 142) probíhají do jisté míry souběžně a navzájem závisle. Většina publikací rozlišuje adolescenci ranou, střední a pozdní. Časná adolescence probíhá přibližně v rozmezí od 10 do 13 let života a je spojována zejména s pubertálními změnami jednotlivce. Střední adolescence je pak datována zhruba od 14 do 16 let věku. V této fázi života je typické, že se dospívající snaží odlišovat od svého okolí (oblékáním, hudbou apod.) a hledají svoji osobní identitu. Pozdní adolescence probíhá přibližně od 17 do 20 let věku. V této životní etapě dospívající přemýšlí nad svou osobní perspektivou,

možným pracovním uplatněním a nad budoucími cíli (Macek, 2003, s. 35–36). Nutno však podotknout, že horní věková hranice adolescence je pohyblivá. Nelze ji tedy přesně stanovit, protože kritéria pro dosažení dospělosti jsou odlišná a samotné dosažení dospělosti může být ovlivněno řadou faktorů (Kolaříková, Petrová, Urbanovská, 2017, s. 50).

Jakési experimentování s různými riziky je v období dospívání typické. Obvykle s dospělostí vymizí a nepřekračuje míru, která by z něho činila jednání problémové. Ovšem stále více dospívajících volí takový rizikový způsob života, kterým ohrožují nejenom sebe, ale i své okolí (Pelcák, 2015, s. 61). Nielsen Sobotková a kol. (2014, s. 45) zároveň uvádí, že rizikové chování v této etapě života bývá velmi často i účelové, protože může pomáhat řešit aktuální potřeby adolescenta (zvýšení sebedůvěry, zapojení se do skupiny vrstevníků, hledání identity apod.), ale to ovšem nesnižuje potenciální nebezpečnost následků. Světová zdravotnická organizace (WHO) pokládá adolescenty za samostatnou rizikovou skupinu a stanovila námi již jmenovaný *syndrom rizikového chování v dospívání*, který zahrnuje tři oblasti rizikového chování. Mezi tyto tři oblasti patří:

1. Abúzus návykových látek – vykazuje dlouhodobě nepříznivý trend, snižuje se věk uživatelů návykových látek a stoupá podíl v dívčí populaci;
2. negativní jevy v oblasti psychosociálního vývoje – maladaptace, poruchy chování, agrese, autoagrese, kriminalita, delikvence, suicidální chování, sociální fobie;
3. poruchy reprodukčního zdraví – předčasné zahájení pohlavního života, předčasné rodičovství, pohlavní nemoci a časté střídání partnerů (Nielsen Sobotková a kol., 2014, s. 45).

Rizikové jevy těchto tří oblastí se u většiny dospívajících vzájemně kombinují, usnadňují vzájemně svůj vznik a neobjevují se tedy izolovaně. Proto se zdá velmi pravděpodobné, že adolescent, který se chová rizikově v jedné z uvedených oblastí, bude takové chování rozšiřovat do více oblastí (Pelcák, 2015, s. 61–62).

Světová zdravotnická organizace také mimo jiné uvedla, že klíčem ke zdraví dospívajících je právě jejich chování (Kabíček, Csémy, Hamanová, 2014, s. 32). Pokud se adolescent chová rizikově ve výše vypsanych oblastí, můžou následovat i negativní důsledky jeho jednání ve směru k jeho psychickému i fyzickému zdraví.

Formy rizikového chování v přirozeném prostředí

Problematicke rizikových jevů v reálném prostředí se práce věnuje jen okrajově, jelikož jejím hlavním objektem zájmu jsou jevy v kyberprostoru. Mezi formy rizikového chování v přirozeném prostředí dle Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních patří:

- agrese, šikana, situace spojené s násilím, vandalismus, intolerance, různé formy mezilidské nesnášenlivosti, krádeže, loupeže, vydírání, vyhrožování apod.;
- záškoláctví;
- závislostní chování (např. alkoholová závislost, gambling apod.);
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů;
- spektrum poruch příjmu potravy;
- negativní působení sekt;
- sexuální rizikové chování (MŠMT, 2010, s. 1).

Formy rizikového chování v kyberprostoru

Rizikové chování v kyberprostoru a s tím související riziková komunikace na internetu mohou mít různé podoby. Pešat svým příspěvkem ve sborníku z mezinárodní konference v Košicích shrnuje a uvádí formy rizikového chování v digitálním prostředí. K tomuto výčtu patří: kyberšikana, kybergrooming, kyberstalking, denigration, flaming, impersonation, outing, sexting (viz kapitola 2), exclusion, harassment, happy slapping, zasílání nevyžádaných informací, výroba, přechovávání a distribuce pornografie, výroba, přechovávání a distribuce dětské pornografie a phishing (Pešat, 2012, s. 40). V následujících odstavcích jsou některé pojmy podrobněji vysvětleny, přičemž samotnému vymezení sextingu se práce podrobněji věnuje v další kapitole.

Kyberšikana, anglicky *cyberbullying*, bývá označována jako nový typ šikany a můžeme ji definovat jako „*individuální či skupinově úmyslné zneužívání informací či elektronické komunikace vedoucí k záměrnému a opakovanému obtěžování nebo ohrožování jedince či skupiny šířením poškozujících textů, obrázků apod.*“ (Belsey, 2008, In: Kopecký, 2013a, s. 54). Kyberšikana naplňuje typické znaky šikany, mezi které řadíme frekvenci výskytu, psychické násilí a týrání (Kopecký, 2013a, s. 83). Přičemž hranice mezi zlomyslným popichováním a skutečným utrpením je velmi tenká (Eckertová, Dočekal, 2013, s. 64). Kyberšikana bývá realizovaná nejčastěji přes počítač

nebo přes mobilní zařízení za využití internetu. Toto násilné chování má značné dopady na člověka i na jeho okolí. Některé pojmy z výše uvedeného výčtu forem rizikového chování v kyberprostoru spadají právě pod samotné typy kyberšikany, kterými jsou:

- denigration – očerňování;
- flaming – provokování;
- impersonation – krádež identity, vytváření falešných profilů v prostředí sociálních sítí nebo na webových stránkách;
- outing – zveřejňování cizích tajemství;
- harassment – obtěžování;
- cyberstalking – elektronické pronásledování oběti;
- exclusion – vyloučení z virtuální skupiny;
- happy slapping – „fackování pro zábavu“, které je natočeno na mobilní telefon a následně je publikováno na internetu (Kowalski et al., 2008; In: Kopecký, 2013a, s. 55). Jedná se o natáčení reálného fyzického napadení oběti a následné zveřejnění tohoto videa.

Kyberstalking pak označuje opakované a stupňované obtěžování a pronásledování oběti (Krčmářová, 2012, s. 55). Tento rizikový jev lze také jednoduše definovat jako pronásledování prostřednictvím internetu. Dle Čírtkové *„ke kyberstalkingu patří zejména: zasílání obtěžujících e-mailů, negativní zprávy o oběti v různých chat-roomech, nevyžádané, zlovolné prezentace oběti na různých místech v internetovém prostoru, vyhrožování prostřednictvím internetu, elektronická sabotáž (zavirování počítače, slídění v počítači, odcizování elektronických dat)“* (Čírtková, 2008, s. 63). Přičemž toto jednání agresora může vést u dané oběti k vyvolání strachu o svoje zdraví a život včetně obav o své soukromí (Kolouch, 2016, 318). Stalkeré pochází z různých společenských vrstev a obětí se může stát kdokoli bez vlastního zavinění (Eckertová, Dočekal, 2013, s. 67).

Na stránkách Policie ČR lze nalézt popis dalšího rizikového jevu v kyberprostoru, a tím je kybergrooming. Kybergrooming (označován i jako childgrooming) představuje určité chování uživatelů internetu, kterým se snaží zmanipulovat vyhlédnutou oběť, a to například pomocí SMS zprávy a sociálních sítí, a donutit ji k osobní schůzce v reálném světě. Výsledkem schůzky může být sexuální zneužití oběti, fyzické násilí na oběti, zneužití oběti pro dětskou prostituci, k výrobě dětské pornografie apod. Kybergrooming můžeme členit na několik etap:

1. V první fázi se osoba snaží vzbudit důvěru oběti a izolovat ji od svého okolí (tato osoba často mění svoji identitu).
2. Další fáze spočívá v různém podplácení dárky či jinými službami a budování přátelského vztahu s obětí.
3. V další etapě dochází ke vzniku emoční závislosti oběti na osobě útočníka.
4. V předposlední fázi již dochází k osobnímu setkání v reálném světě.
5. Poslední etapa je popisována jako stav, kdy může dojít k sexuálnímu obtěžování, zneužití dítěte, týrání apod. (Burýšková, 2011, online).

Dalším nebezpečným jednáním v kyberprostoru je phishing. Na webových stránkách projektu E-Bezpečí zjistíme, že phishing se zaměřuje na krádež našich citlivých osobních údajů (např. čísla platebních karet, hesla a údaje k bankovnímu účtu apod.). Phishing bývá realizován nejčastěji prostřednictvím podvodných e-mailových zpráv, které mají vzbudit dojem, že byly odeslány z e-mailové adresy příslušné banky. Cílem je tedy krádež údajů k účtu a zneužití těchto osobních údajů (Kopecký, 2020a, online). Jednoduše řečeno phishing je metoda, jak vylákat z uživatelů jejich přihlašovací údaje. Aby se tomuto negativnímu zneužití zabránilo, je určité na místě, aby si každý uživatel své soukromé a osobní údaje pečlivě chránil a byl si vědom, jak takový phishing může reálně vypadat.

Projekt E-Bezpečí zaznamenává i další formy rizikového chování na internetu, a tím jsou např.: online závislosti (netolismus, nomofobie), hoax (= poplašná zpráva, která varuje před neexistujícím nebezpečím), fake news (lživé a nepravdivé zprávy), zneužití osobních údajů v prostředí elektronických médií, kybersex, sharenting (= nadměrné sdílení fotek dětí rodiči na sociálních sítích) a kyberkriminalita (Kopecký, 2020b, online).

Netolismus bývá vysvětlován jako závislost na moderních komunikačních a počítačových technologiích (Burdová, Traxler, 2014, s. 35) a nomofobie označuje závislost na mobilních telefonech (Fischer, Škoda, 2014, s. 133). I když jsou v této době mobilní telefony nutnou součástí našich životů, je opodstatněné umět fungovat i bez nich.

Kybersex je vysvětlován v širším a v užším pojetí. V širším pojetí lze za kybersex považovat každou formu sexuálního vyjádření, které probíhá prostřednictvím internetu nebo počítače (např. výměna erotických vzkazů, sledování pornografie a následná masturbace, navštěvování sexuálních chatových místností apod.). V užším pojetí je kybersex pak spojován jen s těmi činnostmi, kdy dochází k výměně explicitně erotických vzkazů nebo sexuálních fantazií mezi lidmi, kteří jsou online (Divínová, 2010, s. 7).

V kyberprostoru lze tedy naleznout značné množství různých podob rizikového chování, které jsou ohrožující pro jeho samotné aktéry, oběti, ale i pro celou společnost. Děti a jejich projevy rizikového chování jsou častým objektem zkoumání, ovšem takové jednání lze pozorovat i u dalších skupin, například u dospělé populace, u seniorů, u učitelů apod. V této době by se tedy pozornost společnosti měla zejména obracet na tyto jevy, kterých přibývá, a to ve všech věkových kategoriích.

2 Sexting jako riziková forma chování v kyberprostoru

V současné době se stále častěji vlivem rozvoje digitálních technologií lze setkat s rizikovými jevy v kybernetickém prostředí. Právě i sexting patří mezi závažné projevy rizikového chování, který může mít poměrně značné dopady na člověka. Sexting zároveň patří k „trendům“ dnešní moderní doby, jelikož nikdy de facto nebylo z důvodu technologického pokroku provozování sextingu jednodušší, než dnes. Tento rizikový jev se rapidně stává součástí dnešního „randění“. Myslím si, že spousta osob má s tímto rizikovým jevem nějaké zkušenosti, ale jen málo si plně uvědomuje následky a rizika s tímto jevem spojená. Abychom si byli těchto rizik a následků v budoucnu vědomi, je určitě na místě realizace cílené primární prevence pro děti a mládež, aby měly v povědomí, co všechno se v případě provozování sextingu může stát.

Druhá kapitola diplomové práce se zabývá právě vymezení sextingu, možnými motivy sextingu a zejména rizikům a následkům tohoto rizikového jevu. Součástí kapitoly je i zmínění různých platforem, přes které lze sexting provozovat a uvedení právních aspektů sextingových aktivit.

2.1 Vymezení sextingu

Nyní se text přesouvá k podstatné části diplomové práce, jelikož se i výzkumné šetření opírá o problematiku samotného sextingu jako rizikové formy chování. Sexting a jeho popularita je spojována s masovým rozvojem digitálních informačních technologií, přičemž to bohužel není záležitost pouze dospělé populace, ale i dětí.

Samotný pojem *sexting* vychází a vznikl kombinací dvou slov: *sex* a *texting*, z čehož je získán i jeho samotný význam (Kolouch, 2016, s. 31). Sexting patří k relativně novějším typům rizikového jednání a vztahuje se k němu hned několik možných definic. Jedna z prvních definic sextingu přichází od Jasona Streichmana, který jej popisuje jako akt rozesílání fotografií zachycující nahotu (Streichman, 2009; In: Kopecký, Szotkowski, 2015, s. 52). Dle Kopeckého je sexting definován jako „elektronické rozesílání zpráv, vlastních fotografií či vlastního videa se sexuálním obsahem, ke kterému dochází v prostředí virtuálních elektronických médií - zejména internetu“ (Kopecký, 2013a, s. 16). Jaishankar popisuje sexting jako odesílání vlastních fotografií a videí nahého těla nebo určitých částí nahého těla jiným osobám. Přičemž zde může být zahrnuto i zaslání textu se sexuální tematikou (Jaishankar, 2009, s. 21). Sextingem jsou tedy například i sexuální

komentáře, online flirtování, sexuální nabídky na chatu a různé erotické zprávy přes mobilní zařízení apod. Kolouch udává, že tento materiál s určitým sexuálním podtextem může být na sociální síti nebo i na jiná datová úložiště nahráván jeho samotnými tvůrci či jiným uživatelem, který k tomuto materiálu získal přístup (Kolouch, 2016, s. 314–315). Kožíšek a Písecký se ve své publikaci zmiňují, že provozování sextingu má dvě úrovně. Výměna takových zpráv se sexuálním obsahem se svým partnerem/partnerkou nebo s neznámými osobami, přičemž obě možnosti mohou být velmi rizikové (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 452).

Materiály se sexuálním podtextem jsou vytvářeny samotnými osobami, které je pak umístí na internet (např. na svůj sociální profil) nebo je přímo odešlou adresátovi přes mobilní nebo jiné zařízení. Provozování sextingu probíhá nejčastěji mezi vrstevníky, ale jak již bylo uvedeno výše v textu, sexting může probíhat i mezi neznámými osobami, např. prostřednictvím seznamky, prostřednictvím chatu nebo za úplatu apod. (Dočekal a Eckertová, 2013, s. 68). Přičemž obě podoby mohou být rizikové.

Hollá uvádí následující indikátory sextingu, kterými jsou: vlastnoruční tvorba, dobrovolnost, sexuální a erotické zprávy, komentáře, chaty, obrázky, fotky, videa apod. Sexuální obsah je šířený sociálními a interpersonálními médii mezi zamilovanými partnery, mladými lidmi, kde alespoň jeden očekává od druhé strany hlubší vztah a mezi dospělými (Hollá, 2016, s. 49). Sexting bohužel podporuje šíření mladistvé pornografie, což lze považovat za jednu nejzávažnějších aktivit v kyberprostoru (Ciklová, 2016, s. 121). Společnost by tedy neměla problematiku sextingu upozadřovat, ale naopak by k ní měla přistupovat se vší vážností.

2.2 Typologie sextingu a jeho motivy

Následující podkapitola se věnuje typologii sextingu a motivům osob pro provozování sextingu, tedy proč lidé zasílají sexuální materiály a co je k tomu vede.

Typologie sextingu může být různá. Simone van der Hof a Bert-Jaap Koops uvádí dva základní typy sextingu:

- Self-sexting, který lze vysvětlit jako zasílání vlastních sexuálních materiálů (v praxi se také používá zasílání tzv. „sextů“).
- Peer-sexting, který pak označuje situaci, kdy jsou zasílány „sextý“ někoho jiného. Peer-sexting je realizován nejčastěji mezi svými vrstevníky. Tyto dva

typy sextingu se mnohdy navzájem prolínají, tedy že se původně soukromý sexuální obsah určený jen někomu (*self-sexting*) dostane do rukou třetím stranám (*peer-sexting*), kde se zaznamenává i větší rizikovost (Simone van der Hof a Bert-Jaap Koops, 2011; In: Szotkowski a kol., 2020, s. 33).

Dále lze nalézt typologii sextingu podle Wolaka, Mitchella a Finkelhora, kteří rozdělují sexting na experimentální a přitěžující (anglicky *aggravated sexting*). Experimentální sexting (anglicky *experimental sexting*) poukazuje na chování dospívajících, kteří mají potřebu flirtovat, navazovat romantické vztahy a upoutat pozornost svých vrstevníků. Jednoduše řečeno, tito jedinci experimentují se svou sexualitou v rámci obvyklého sexuálního vývoje. Experimentální sexting se dále dělí na tři druhy: romantický sexting (sexting probíhá v rámci romantického vztahu), sexting cílený na vzbuzení pozornosti a kategorie ostatní (zahrnuje méně časté možnosti). Přitěžující sexting je rozdělen podle toho, zda jej provozují děti nebo dospělí a zda je jeho cílem ublížit oběti, nebo spíše daný sexuální materiál bezohledně zneužít, tzn. bez úmyslu poškodit oběť, ale přesto bez ohledu na ni a bez jejího souhlasu materiál rozšířit (Wolak, Finkelhor a Mitchell, 2012; In: Szotkowski a kol., 2020, s. 33–35). Na základě daného popisu těchto typů sextingu lze vyvodit, že přitěžující sexting je více rizikový a nebezpečný než sexting experimentální.

Szotkowski rovněž upozorňuje na rozdělení sextingu na primární a sekundární. Primární sexting se týká vlastní výroby materiálu se sexuální tematikou a jeho šíření zejména mezi dvěma lidmi. Sekundární sexting pak zahrnuje již šíření sexuálního materiálu mezi další osoby, a to často bez souhlasu těch, kteří daný sexuální obsah vytvořili (Szotkowski a kol., 2020, s. 36).

Sexting lze podle Hudsonové vymezit do následujících čtyř kategorií:

1. Konsensuální sexting (anglicky *consensual sexting*) – oba účastníci provozují sexting dobrovolně, se vzájemným respektem a bez nátlaku.
2. Sextingové obtěžování (anglicky *sextbullying*) – sexting slouží jako nástroj útoku nebo šikany.
3. Nelegální sexting (anglicky *illegal sexting*) – probíhá mezi dospělými lidmi a osobami mladšími 18 let.
4. Rizikový sexting (anglicky *at-risk sexting*) – dochází k negativní důsledkům, jako je např. viktimizace, kyberstalking, ponižování, výpověď z práce, rozvod, rozchod a jiné (Hudson, 2011; In: Szotkowski a kol., 2020, s. 36–37).

Momentálně se vedle sextingu začíná objevovat nový typ tohoto rizikového jevu, který je označován jako kyberflashing. Kyberflashing poukazuje na využívání informačních a komunikačních technologií k přenosu a sdílení intimních materiálů bez nutnosti ověření identity jednotlivých účastníků. Jednoduše se jedná o situaci, kdy je odeslán sexuální materiál do mobilních telefonů okolních osob, aniž by tušily, od koho je daný mediální obsah zaslán. Nástrojem pro realizaci kyberflashingu je nejčastěji Airdrop, ale využívá se i zařízení Bluetooth (Kopecký, 2020c, online).

Další typologie sextingu je zmíněna v článku z roku 2020. Jedná se o poměrně novější, a tedy i aktuálnější možnou kategorizaci sextingu. Autorkami tohoto textu jsou Dodaj a Sesar, které sexting klasifikují do 4 kategorií: vztahový sexting, reaktivní sexting, nucený sexting a násilný sexting. Vztahový (anglicky *relational sexting*) sexting je představován výměnou sexuálně explicitního obsahu mezi partnery sloužící k „okoření vztahu“ a tento akt může sloužit jako důkaz lásky a důvěry mezi těmito partnery. Reaktivní (anglicky *reactive sexting*) sexting je provozován pak mezi potenciálním partnerem nebo s vrstevníky za účelem získání pozornosti. Jedinec sdílením takového materiálu zkoumá svoji identitu a experimentuje se sexualitou. Dívky pak mohou spatřovat v sextování získání popularity a určitého přijetí ze strany chlapců. Třetím druhem je nucený (anglicky *forced sexting*) sexting, který probíhá s partnerem, který používá nátlak k posílání sexuálního obsahu. Dívky pak například sextují jen za účelem udržení vztahu. Většinou je větší nátlak k sextování kladen na dívky než na chlapce. Posledním typem je sexting násilný (anglicky *violent sexting*), kde hlavním aspektem sextingu je úmysl poškodit jinou osobu. V tomto případě se provozování sextingu používá jako nástroj k vydírání lidí nebo dokonce jako nástroj pro pomstu bývalému partnerovi. Tato kategorie sextingu představuje škodlivé chování, ne kriminální chování (Dodaj, Sesar, 2020, s. 17–20).

V různých publikacích se lze setkat i s typologiemi aktérů sextingu. Gordon-Messer uvádí rozdělení účastníků sextingu, které klasifikuje do 4 kategorií:

1. Nesexteři (anglicky *non-sexters*), kteří nedostali, ani nezaslali materiál se sexuální tematikou.
2. Odesílatelé (anglicky *senders*), kteří sice poslali, ale nikdy nedostali fotografie, texty či videa se sexuálním obsahem.
3. Příjemci (anglicky *receivers*), kteří dostali, ale nikdy neposlali fotografie, texty či videa se sexuálním obsahem.

4. Obousměrní sexteři (anglicky *two-way sexters*), kteří odeslali i přijmuli inkriminovaný materiál (Gordon-Messer a kol., 2013, s. 302).

Dále lze účastníky sextingu dělit z hlediska povahy jeho realizace na:

- a) Agresivní sextery – tato skupina jedinců při realizaci sextingu používají agresi k veřejnému dehonestování a k ublížení oběti.
- b) Nátlakové sextery – využívají skrytou formu agrese v podobě nátlaku.
- c) Konsenzuální sextery – provozují sexting ke zkoumání vlastní sexuální identity a k budování milostného vztahu (Hollá, 2016, s. 59).

Motivy sextingu

Důvody, proč lidé provozují sexting, je mnoho. Pro někoho je to forma vzrušení, pro jiného zábava a někdo to může provozovat třeba jenom z nudy. Kopecký rozlišuje následujících 5 možných motivů pro realizaci sextingu:

1. Sexting jako součást romantických vztahů – sexting se mnohdy provozuje v milostném vztahu, kde jsou od sebe partneři na nějakou dobu fyzicky odloučeni. Tento rizikový jev je také velmi často realizován v počátcích romantického vztahu jako nástroj pro vzájemné flirtování, vzrušení, ale i třeba pro upoutání pozornosti druhého partnera. Pokud jsou pak partneři v delším milostném vztahu, může být provazování sextingu znakem intimity, respektu, důvěry a zejména pak znakem lásky.
2. Sexting jako nástroj pro potlačení nudy – jedním z důvodů pro provozování sextingu je i nuda. Vrstevníci se ve svém volném čase nudí a zasílání materiálů se sexuálním obsahem je může určitým způsobem zabavit.
3. Sexting jako součást tlaku sociální skupiny – nátlak k zasílání intimního materiálů může přicházet ze strany partnera/partnerky nebo i kamarádů/kamarádek. Ovšem sdílení takového obsahu může probíhat rovněž mimo partnerský vztah, kde si například skupina dívek mezi sebou vzájemně posílají své sexuální fotky a videa nebo dokonce společně nafotí takovýto obsah. Avšak tyto materiály mohou uniknout a dívky se následně můžou stát terčem posměchu, ubližování, šikany apod.
4. Sexting jako nástroj sebe prezentace – dnešní společnost je specifická mimo jiné představováním ideální fyzické krásy a ideálního sexuálního vztahu, a to prostřednictvím různých reklam, časopisů apod. Mládež pak může mít

zkreslené představy o tom, jak by měla vypadat, nebo jak by se měla prezentovat ostatním. Dospívající se mohou pak domnívat, že intimita a odhalování je v podstatě normálním jevem ve společnosti. Proto si také mohou myslet, že sexting není v podstatě nebezpečný, provozují ho přeci „všichni“.

5. Sexting jako produkt pomsty – u některých osob, které zveřejnily intimní materiál jiného člověka, poháněla touha po pomstě nebo útoku na druhou osobu. Velmi často ke zveřejnění takového materiálu dochází u bývalých ublížených partnerů, kteří se tímto činem snaží pomstít ex partnerovi/partnerce. Bohužel dokonce existují webové stránky, kde muži sdílejí a nahrávají videa nebo fotky bývalých partnerek a velmi ošklivě a vulgárně tyto příspěvky komentují, např. „check this bitch out“ apod. (Kopecký, 2015, s. 45–46).

Dalším možným motivem pro provozování sextingu může být například i potřeba se někomu zalíbit nebo potřeba vystavovat se na sociálních sítí apod.

Platformy pro realizaci sextingu

V dnešní době je velice snadné pořídit fotku nebo video a v podstatě okamžitě tento materiál zaslat jiným osobám. Tento materiál lze zaslat prostřednictvím mobilního telefonu či jiného elektronického zařízení (jako je např. tablet, počítač, notebook apod.). S tím se samozřejmě pojí námi známé sociální sítě, které jsou nejčastějším kanálem pro šíření zpráv se sexuálním obsahem. Sociální síť je dle Kožíška a Píseckého internetová služba, která umožňuje svým uživatelům utvářet různé profily, diskuzní fóra, prezentace a také nabízí prostor pro zasílání, přijímání a sdílení videí, fotografií či jiného mediálního obsahu. Většina obsahu na sociálních sítí je tvořena právě jejími uživateli (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 24).

Kolouch uvádí následující sociální sítě, přes které může dojít k provozování sextingu: Facebook, YouTube, QQ, QZONE, WhatsApp, LinkedIn, Skype, Twitter, iMessage, Tumblr, Facebook Messenger, Instagram, Badoo, Ask.fm, Viber a Snapchat (Kolouch, 2016, s. 153). Kožíšek s Píseckým (2016, s. 25) zase uvádí užívané sociální sítě v České republice, kterými jsou: Libimseti.cz, Xchat.cz, ČSFD.cz, Štěstí.cz a Seznamka.cz. Mezi další populární sociální síť patří například i TikTok, jehož popularita v dnešní době velmi roste.

Je tedy nespočet cest, kde může být sexting realizován a případně kde se může i dále šířit. Lidé by si měli chránit své soukromí a před zasláním sextingové zprávy by si také měli pečlivě rozmyslet, jestli danému příjemci stoprocentně důvěřují.

2.3 Rizika a následky sextingu

Provozování sextingu patří k rizikovému chování ve společnosti, které může mít často i nezvratné následky. Aktérům sextingových aktivit může hrozit nebezpečí zejména v situaci, kdy se sexuální obsah začne nekontrolovaně šířit k jiným osobám, s čímž se pak pojí doprovodné negativní důsledky. Právě ztráta kontroly nad našimi materiály se sexuálním obsahem je velmi nebezpečná. Proto by měl být každý člověk opatrný a obezřetný s kým a přes jaké platformy daný intimní obsah sdílí.

Mezi hlavní rizika sextingu patří podle Kopeckého a Szotkowskiho (2015, s. 53):

1. Poskytnutí potencionálním útočníkům citlivý a intimní materiál, který můžou v budoucnosti použít proti nám.
2. Dlouhodobé kolování materiálu se sexuálním obsahem na internetu, přičemž zneužití takového obsahu může mít i dlouhou odezvu.
3. Vystavení oběti sextingu různým sexuálním útokům, narážkám apod.
4. Útočník se může stát pachatelem trestného činu (např.: výroba, přechovávání, šíření dětské pornografie, ohrožování výchovy dítěte, vydírání a další).

Hollá upozorňuje na další možná rizika sextingu v kyberprostoru, jimiž je například subjektivní anonymita. Značné množství osob provozující sexting se totiž domnívá, že virtuální prostředí je anonymní, ale jakýkoliv obsah v kyberprostoru se může dostat i k jiným lidem a zůstává zde dostupný na dlouhou dobu. Dostupnost takového materiálu si pak může i s delším odstupem dohledat kdokoliv z našich přátel, rodiny, práce, ale i z cizích osob. Zároveň není lehké tento obsah jen tak odstranit. Mezi další rizika sextingu je určitě i potencionální vystavení oběti dalším rizikovým formám chování v kyberprostoru jako je například vydírání, kyberstalking, kybergrooming, kyberšikana, dětská pornografie a další (Hollá, 2016, s. 57).

Pokud byl určitý intimní materiál zneužit nebo zveřejněn na internetu, tak je oběť vystavena velmi nepříjemné situaci a může se stát terčem posměšků a různých útoků, což může vést k psychickým změnám v životě tohoto člověka. Mezi tyto následky spadá například zvýšený stres, nepohoda, strach a smutek oběti. V nějakých případech dochází

i k sebepoškozování oběti, které může vést až k sebevražednému jednání. Mezi další možné dopady sextingu na jedince patří: projevy deprese, úzkosti, snížení sebevědomí, sociální izolace, možné budoucí potíže při navázání partnerského vztahu a problémy s nalézáním zaměstnání. Zahraniční studie Gordona-Messera a kolektivu potvrzuje, že duševní zdraví může nějakým způsobem korelovat se sextingem, ale za určitých podmínek. Mladí dospělí uvádí, že ztráta kontroly po odeslání sexuálního materiálu nebo tlak partnera může vést k psychologickým potížím a obavám o duševní zdraví. V případě, kdy jsou sexuální zprávy šířeny k nevyžádanému publiku, může dojít ke zdravotním problémům a k sebevražedným myšlenkám (Gordon-Messer a kol., 2013, s. 305).

Někdy je rizikem sextingových aktivit i následná provázanost dalších rizikových sexuálních aktivit (Zwanenberg, 2021, online). Jako například kybersex, sexuální zneužití, znásilnění, promiskuita nebo nechráněný pohlavní styk.

Provozování sextingu je rizikovou aktivitou nejenom u vysokoškoláků, ale i u zmíněných adolescentů. Zejména u nechtěného nebo vynuceného sextingu může docházet k negativním psychologickým symptomům, násilí při seznamování, offline sexuálnímu nátlaku, zneužívání partnera apod. (Cornelius a kol., 2020, s. 10).

Někteří odborníci (např. výzkumníci Dir a Ciders zkoumající rizika a přínosy sextingu) si dokonce začali klást otázky, proč sexting, navzdory jeho dokázaným možným negativním důsledkům, stále zůstává velmi populární aktivitou. Značná část mladé populace si je totiž vědoma rizik a možných následků takového jednání. Tudiž jakákoliv zkušenost nebo uvědomělost veškerých možných rizik sextingu negarantuje to, že nebude provozován.

Rizik s provozováním sextingu tedy není málo a pojí se s nimi značné negativní dopady na člověka i na jeho okolí. I když se může někdy zdát tato aktivita nevinná a bezriziková, není tomu tak. Společnost by si měla být vědoma těchto rizik, protože po sdílení intimního materiálu s jinou osobou může být pro konkrétní jednotlivce někdy už pozdě.

Právní aspekty sextingu

Provozování sextingu může být propojeno s porušováním právních předpisů, což může vést až k zahájení trestního stíhání a případnému odsouzení. V České republice je povolen

pohlavní styk od 15 let, ale jakékoliv pořizování intimního materiálu se nesmí až do 18. roku života. Takto vyrobený materiál může být totiž charakterizován jako dětská pornografie a jakékoliv nakládání s takovým intimním obsahem je u nás velmi tvrdě postihováno (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 84). V trestním zákoníku existuje několik paragrafů, které se mohou se sextingem propojovat. V tabulce 1 nalezneme výčet těchto trestných činů.

Tabulka 1 – Trestné činy spojené se sextingem

Trestný čin	Paragraf	Výše trestu
Omezování osobní svobody	§ 171	Až 10 let
Znásilnění	§ 185	6 měsíců až 18 let
Pohlavní zneužití	§ 187	1 rok až 18 let
Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií	§ 192	Až 8 let
Zneužití dítěte k výrobě pornografie	§ 193	1 rok až 8 let
Ohrožování výchovy dítěte	§ 201	Až 5 let
Nebezpečné pronásledování	§ 354	Až 3 roky

Zdroj: Vlachová, 2009, online (ve spojitosti s aktuálním zněním Zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

Výše uvedená tabulka prezentuje, jaké trestné činy mohou být potencionálně spojeny s provozováním sextingu a v jakých paragrafech trestního zákoníku tato protiprávní jednání lze nalézt. Součástí tabulky jsou i jednotlivé výměry trestu odnětí svobody za spáchaný trestný čin.

Sextingové aktivity tedy mohou v nějakých případech dojít až do trestněprávní roviny, což si mnohdy samotní aktéři neuvědomují. Vysokoškolští studenti jsou sice převážně plnoletí, ale pokud by osoba, se kterou provozují sexting, ještě nedosáhla věku 18 let, tak by se jednalo o dětskou pornografii, případně další trestné činy vůči dětem

3 Sexting u vysokoškolských studentů

Třetí kapitola se věnuje sextingu u vysokoškolských studentů. Nejprve jsou charakterizována určitá vývojová specifika studentů vysokých škol a poté je popsán vysokoškolský student jako takový. V další podkapitole jsou uvedeny výzkumy, výzkumná šetření a různé studie, které se zaměřují na problematiku sextingu u cílové skupiny.

3.1 Charakteristika vysokoškolského studenta

Cílovou, a tedy i zkoumanou skupinou v rámci této diplomové práce, jsou vysokoškolští studenti. Z hlediska vývojové psychologie se jedná o přechod z adolescence do dospělosti. Tato životní období jsou dále podrobněji popsána.

Období adolescence již bylo podrobněji vysvětleno v první kapitole. V rámci této práce je pozornost zaměřena však až na třetí období dospívání, a to je adolescence pozdní, která je datována zhruba od 17. do 20. roku života. Pozdní adolescence představuje další specifickou životní etapu, ve které se proměňuje osobnost dospívajícího i jeho společenská pozice. Dle Vágnerové v pozdní adolescenci většinou dochází k prvnímu pohlavnímu styku a k emancipaci z infantilní vázanosti na svoji rodinu včetně uklidnění a stabilizace vztahu s nimi. Významným sociálním mezníkem je ukončení profesní přípravy, následované nástupem do zaměstnání nebo volbou pokračovat v dalším studiu. S tím souvisí i dosažení ekonomické nezávislosti, které dosahují jedinci v dělnických profesích dříve než například vysokoškoláci (Vágnerová, 2005, s. 324–325). Macek doplňuje, že v pozdní adolescenci se posiluje sociální aspekt identity, tedy potřeba někam patřit a na něčem se podílet. V této životní etapě také odeznívá náladovost a vysoká labilita mladých osob (Macek, 2003, 36–48).

Po pozdní adolescenci přichází dospělost, jejíž počátek není v různých publikacích totožně vymezen. Dospělost totiž přichází různě. Toto období se mimo jiné označuje jako doba sexuální zralosti, kde se sexualita stává velmi důležitým aspektem v životě dospělého (Vágnerová, 2007, s. 9). Dospělost lze rozdělit na další jednotlivé vývojové fáze. Langmeier s Krejčířovou rozlišují 4 vývojové etapy dospělého člověka, kterými je časná dospělost (přibližně od 20 do 25–30 let věku), střední dospělost (zhruba do 45 let věku), pozdní dospělost (do 60–65 let věku) a stáří (nad 65 let věku). Časná dospělost je pro tuto práci stěžejní, proto je jí v dalších řádcích věnována důkladnější pozornost. Tato

fáze je někdy označována i jako období „vynořující se“ dospělosti a je spojována zejména s dosažením osobní zralosti. Zralý člověk přejímá osobní a občanskou odpovědnost, rozvíjí své osobní zájmy, začíná být ekonomicky nezávislý a nalézá pevné a hluboké pouto k partnerovi. Dalším znakem zralosti je překonání rozporů z dětství a dospívání a udržování kladného vztahu se svými rodiči. Je tedy zřejmé, že dosažení zralosti se může u různých osob lišit. U někoho přichází dříve, u někoho déle. Mladý člověk se mimo jiné snaží upevnit identitu dospělého, identifikuje se s rolí dospělého a upřesňuje si své osobní cíle. V tomto věku je též typické hledání partnera a možného pracovního uplatnění. Časná dospělost je dále specifická tím, že se mladý člověk sice vymanil ze závislosti typické pro dospívání, ale nepřebírá ještě plnou dlouhodobou odpovědnost již dospělého věku. Člověk se v této životní etapě seznamuje s novými praktickými dovednostmi, učí se novým věcem a zcela novým úkolům a výzvám. Časná dospělost se zároveň prodlužuje, což souvisí například s pozdějším uzavíráním manželství, s odkládáním založení rodiny apod. Mladí lidé sami sebe považují za dospělé tehdy, kdy jsou schopni samostatně rozhodovat a kdy převzou plnou odpovědnost, za svůj život. Také se považují za dospělé tehdy, když jsou finančně nezávislí a zakládají rodiny (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 167–171). Dvacátá léta jsou také dobou největší tělesné síly, vitálního elánu, energie a robustního zdraví. Tato životní etapa je obvykle klidnější, psychicky harmoničtější a méně bouřlivá než adolescence (Říčan, 2006, s. 232). Vysokoškolský student dle vývojové psychologie tedy spadá do etapy pozdní adolescence a časné dospělosti.

Průcha, Walterová a Mareš pak uvádějí poměrně zřetelnou definici samotného vysokoškolského studenta. Vysokoškolský student je tedy „*fyzická osoba, která splnila požadavky přijímacího řízení (stanovené institucí), byla přijata ke studiu, zapsána a vzdělává se v rámci studijního programu dané fakulty nebo několika fakult. Vysokoškolský student má mj. právo studovat zvolený obor či obory, mít zastoupení v akademických orgánech, být volen do akademických orgánů, používat zařízení vysoké školy, mít sociální a další výhody plynoucí ze statusu studenta*“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 353). Vysokoškolský student má řadu práv a povinností, které vyplývají ze statusu studenta a spolu s akademickými pracovníky tvoří akademickou obec (Průcha, Veteška, 2014, s. 292). Student přestává být studentem, když je ukončeno jeho studium, na vlastní žádost, vyloučením ze studia nebo zrušením akreditace studijního oboru (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 353). Právní předpisy, které se zaměřují na

vysokoškolského studenta, jsou upraveny v zákoně č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů. Součástí tohoto zákona je vymezení práv a povinností studenta a vymezení veřejných a soukromých vysokých škol.

3.2 Výzkumy zaměřené na sexting

Součástí podkapitoly jsou uvedeny české i zahraniční výzkumy, které se zaměřují na sexting u vysokoškolských studentů. Problematice tohoto rizikového jevu je věnováno několik studií, např. Univerzita Palackého v Olomouci realizovala v roce 2017 kvantitativní výzkum, který se nazývá: *Sexting u studentů Univerzity Palackého*. Výzkumný vzorek tvořilo 413 vysokoškolských studentů. Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit výskyt sextingu u studentů Univerzity Palackého v Olomouci. Dalšími cíli bylo určení, jak vysokoškolští studenti vnímají sextingové aktivity a pokud sexting provozují/provozovali, co je k tomu vedlo a komu daný sexuální obsah zaslali, případně i od koho materiál s intimním obsahem obdrželi. Výsledky studie ukazují, že 83,8 % dotazovaných studentů má vlastní zkušenost s posíláním sextingové zprávy, zatímco takovou zprávu obdrželo dokonce 85,7 % respondentů. Co se týče pohlaví, podle 58,8 % dotazovaných respondentů je posílání sexuálně vyzývavého materiálu více obvyklé u žen než u mužů. Dalším zjištěním bylo, že sexting je považován za nebezpečný a rizikový u 77 % respondentů, ale přesto jej 72,4 % studentů označuje za flirtující a 63,2 % jako vzrušující. Nejčastějším příjemcem a odesílatelem sexuálního materiálu je dle výsledků přítel nebo přítelkyně. Důvodem provozování sextingu u dané cílové skupiny je zejména darování své fotografie nebo videa, dalším důvodem je například zábava a flirt (Szotkowski, Komárková, 2017, s. 287–295).

V roce 2019 se tématem sextingu zabývala i bakalářská práce s názvem *Riziko sextingu v elektronické komunikaci u vysokoškolských studentů*, kde autorkou je Žaneta Rédlová. Cílem výzkumného šetření bylo zjistit výskyt a formy sextingu u vysokoškolských studentů. Dílčím cílem je zjištění postojů cílové skupiny k možným rizikům sextingových aktivit. Výzkumného šetření se zúčastnilo dohromady 198 vysokoškolských studentů, z toho 133 osob byly ženy. Ze závěru výzkumného šetření lze zjistit, že 80 % dotazovaných osob někdy zaslalo sexuální obsah jiné osobě a dokonce až 27 % dotazovaných studentů odeslalo nebo sdílelo více než deset sexuálních obsahů. Nejčastějším motivem pro sdílení takového materiálu bylo uvedeno flirtování a nejméně častým byl zaznamenán nátlak k poslání nebo například získání pozitivní

zpětné vazby. Výzkumné šetření se také zaměřovalo na vnímání sextingu jako rizikové formy chování, kde 69,2 % žen považovaly sexting za rizikový, ale muži se na druhou stranu spíše přikláněli k názoru, že sexting rizikový není. Rédlová mimo jiné uvedla, že dotazovaní studenti posílají častěji zprávy textové, než zprávy audiovizuální (Rédlová, 2019, s. 38–40).

Další autorkou, která se věnovala sextingu u studentů vysokých škol, je Tereza Dobešová. Hlavním cílem jejího výzkumu bylo charakterizovat a popsat problematiku sextingu u studentů Pedagogické fakulty Univerzity Palackého a dále zjistit aktuální stav vybraných aspektů sextingu u studentů Pedagogické fakulty Univerzity Palackého. Tohoto výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 160 tehdejších studentů dané školy. Výsledky výzkumu ukazují, že 81,25 % respondentů uvedlo, že někdy někomu zaslali textovou zprávu se sexuálním obsahem. Z výsledků dané studie také vyplývá, že nejčastější platformou pro zasílání a pro obdržení materiálu se sexuálním obsahem je platforma Messenger. Méně časté byly pak uváděny sociální sítě jako Instagram a Snapchat. Dalším zjištěním autorky je, že přes 90 % dotazovaných vysokoškolských studentů si myslí, že sexuální výchova by měla být zavedena do vyučovacího programu každé základní školy (Dobešová, 2019, s. 49–52).

Dalším zajímavým zjištěním pak přispěla i zahraniční studie *Sex And Tech Survey*. Výzkum iniciovala kampaň *The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy*. Výsledky studie naznačují, že 59 % dotazovaných osob ve věku 20–26 let někdy zaslalo sexuálně orientovanou zprávu jiné osobě. Přibližně 26 % dotazovaných osob zaslalo nebo sdílelo takový materiál osobám, se kterými chtělo navázat romantický vztah nebo s nimi chtělo mít pohlavní styk. Z výsledků této zahraniční studie také vyplývá, že dospívající ve věku 13–19 let někdy zaslali vlastní nahé nebo polonahé fotografie či videa podstatně méně než osoby ve věku 20–26 let. Přičemž tento rozdíl se pohyboval kolem 13 %. Tato studie mimo jiné naznačuje, že osoby ve věku 20–26 let zasílají sextingové zprávy nejčastěji svému příteli/přítelkyni. Konkrétně až 83 % dotazovaných žen a 75 % dotazovaných mužů, jež provozují sexting, zasílají zprávy se sexuálním obsahem svým partnerům/partnerkám. Studie také naznačuje, že 71 % osob ve věku 20–26 let zaslalo intimní materiál z důvodu zábavy a flirtování a 24 % respondentů se domnívá, že v případě romantického vztahu nebo dočasné sexuální známosti je odesílání vlastního sexuálního materiálu očekávané a nutné (Kean et al, 2008, online).

V roce 2013 byla vydána publikace od Kopeckého s celým názvem *Rizikové chování studentů Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci v prostředí internetu*. Do výzkumu se zapojilo až 386 studentů Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, kde 83 % respondentů byly ženy a 17 % muži. Výzkum byl realizován v rámci OP VK projektu E-Synergie–vědeckovýzkumná síť pro rizika elektronické komunikace. Studie sledovala výskyt sextingu ve dvou formách, v podobě umístování vlastních sexuálně laděných materiálů na internet a v podobě odesílání těchto materiálů jiným osobám prostřednictvím sociálních sítí. Kopecký komparoval výskyt těchto dvou forem sextingu u vysokoškolských studentů a u dětí, kde zjistil, že výskyt sextingu u vysokoškoláků je oproti dětem v obou sledovaných formách téměř dvojnásobný. Kopecký se přiklání k takovému důvodu, že vysokoškolští studenti začínají žít plně sexuální život, ke kterému v současné době patří sdílení intimních materiálů. Výzkum také potvrzuje, že partner je nejčastější osobou pro odesílání vlastních sexuálně laděných materiálů (Kopecký, 2013b, s. 48–63).

Sexting u vysokoškolských studentů také zkoumaly Sesar a Dodaj. Jejich studie se zaměřovala na sexting a emocionální regulační strategie mezi mladými dospělými. Výzkumný vzorek se skládal ze 440 studentů univerzity v Mostaru. Osoby provozovaly sexting nejčastěji s těmi, se kterými byly v intimním vztahu. Druhé místo patřilo kamarádům a o osobám, o které měly zájem, a nejméně byl sexting provozován s lidmi se kterými randí. Z výsledků výzkumu také vyplývá, že nejčastější aplikací pro provozování sextingu je aplikace WhatsApp, následovaná platformami Facebook a Instagram. Méně časté jsou pak užívány sociální sítě jako Snapchat, zprávy formou SMS, Twitter nebo e-mail. Průměrné číslo osob, se kterými docházelo ke sdílení sexuálně explicitního materiálu, bylo vyšší než 1. Zároveň nejvýše zaznamenané číslo osob, se kterými docházelo k sextingu, bylo až 25. Sesar a Dodaj uvádí, že chlapeci se sextingovým aktivitám věnují více než dívky. Výsledky studie také naznačují, že strategie regulací emocí a věk se neprokázaly jako významné prediktory zapojení do sextingu (Sesar, Dodaj, 2019, s. 5–12).

Dalšími výzkumníky v oblasti sextingu jsou například Hall, Williams a kolektiv, kteří zkoumají spojitost sextingu a nezávazného pohlavního styku z religionistické perspektivy u vysokoškolských studentů. Holmes, Nilssen, Cann a Strassberg zase orientují svůj výzkum na možné pozitivní stránky sextingových aktivit, protože většinou se zkoumá sexting jako rizikové nebo problematické chování, které může mít značné

negativní dopady. Tito autoři se proto chtěli zaměřit na to, zda je sexting někdy spojován i s pozitivními výsledky.

Existuje řada dalších výzkumů a studií, které se zaměřují mimo jiné i na další skupiny obyvatel, ale pro tuto práci jsou uvedeny zejména ty výzkumy, které se orientují na vysokoškolské studenty, jelikož i samotné výzkumné šetření je takto zaměřeno.

4 Prevence rizikového chování

Čtvrtá kapitola se zaměřuje na prevenci rizikového chování. Prevencí se poslední dobou zabývá mnoho vědních oborů, které se svými preventivními aktivitami snaží předcházet možným problémům a také se snaží zaměřit na rizika budoucnosti. Součástí kapitoly je nejprve samotné vymezení prevence včetně uvedení jejích forem. Dále se práce zaměří na působení prevence ve školských zařízeních. Závěr čtvrté kapitoly se pak orientuje již konkrétně na prevenci sextingu jako rizikového jevu ve společnosti.

4.1 Vymezení prevence a její formy

Rizikové chování se objevuje v každé společnosti. A jak mu zamezit nebo ho zcela eliminovat není jednoduché. V posledních letech se ale společnost začíná čím dál častěji věnovat známé prevenci, která se snaží zabránit samotnému vzniku rizikového chování. Prevence je podle Průchy, Walterové a Mareše (2013, s. 219) vymezena jako soubor opatření zaměřených na předcházení nežádoucím jevům, např. různým závislostem, nemocem, násilím, šikaně, neúspěchu ve škole apod. Za prevenci rizikového chování jsou považovány jakékoli typy výchovných, vzdělávacích, zdravotních, sociálních či jiných intervencí, které vedou k předcházení výskytu rizikového chování a zamezují jeho dalšímu růstu. Prevence rizikového chování se snaží také zmírňovat již existující druhy a projevy rizikového chování nebo pomáhají řešit jeho následky (Miovský a kol., 2015, s. 29). Další pojetí prevence může být dle Bělíka a Hoferkové. Ti zmiňují, že „*prevence znamená vybudování v jedinci i sociální skupině takovou vnitřní sílu (vybavit její kompetencemi), aby byl natolik odolný vnějším vlivům, že jim bude schopen aktivně čelit*“ (Bělík, Hoferková, 2016, s. 48).

Na prevenci by mělo participovat a kooperovat několik subjektů, aby mohla být efektivní. Nešpor, Pernicová, Csémy (1999, s. 91) přicházejí s tzv. *kopretinou prevence*, ve které poukazují na nutnost různých subjektů podílet se na prevenci, aby mohla být účinná a efektivní. Mezi tyto subjekty patří: rodina, škola, zájmové organizace, soukromý a neziskový sektor, profesionální pomoc, připravení vrstevníci, kteří žijí zdravě, státní správa a policie a další. Přičemž ve středu této kopretiny se nacházejí děti a dospívající.

Nešpor, Pernicová, Csémy rovněž poukazují na důležité parametry preventivních programů, které také napomáhají k efektivitě. Jedná se zejména o tyto parametry:

- Věk – preventivní program se musí odvíjet od věku, věkovým zvláštnostem a vzdělání dítěte.
- Preventivní program má být malý, dynamický a interaktivní.
- Kompetentnost – preventivní program cílí na získávání sociálních schopností včetně dovedností pro život.
- Pozitivnost – v preventivních programech se využívá zejména pozitivních modelů ze života dětí.
- Komplexnost – program se orientuje na práci s pozitivními, ale i s negativními sociálními deviacemi a využívá více strategií.
- Regionálnost – preventivní program bere v potaz místní specifika.
- Dlouhodobost a soustavnost.
- Flexibilita – efektivní prevence počítá s možnými komplikacemi a obtíži při realizaci.
- Kvalifikovaná a důvěryhodná prezentace.
- Dětem s vyšším rizikem se poskytuje pomoc cíleně s ohledem na jejich individuální potřeby.
- Nutnost spolupráce s dalšími institucemi a rodiči dětí.
- Program prevence obsahuje i relaxační techniky.
- Program prevence předkládá efektivní strategie za přijatelnou cenu (Nešpor, Pernicová, Csémy 1999, s. 91–92).

Preventivní aktivity by se měly orientovat na všechny projevy rizikového chování, měly by být započaty již od útlého věku a samotnému věku by měly být uzpůsobeny. Na tyto zvláštnosti prevence u různých věkových skupinách poukazují Langmeier a Krejčířová. Od narození dítěte do prvního roku jeho života mají nejpodstatnější vliv na život dítěte rodiče, zejména matka. Empatie a citový přístup k dítěti může v dalších fázích života směřovat k emocionální vyrovnanosti a zdravému životnímu stylu. Mezi prvním a třetím rokem života se začíná projevovat osobnost dítěte. V této fázi života by se dítěti mělo napomoci k jeho vlastní seberealizaci, ale zároveň by mělo mít stanovena určitá pravidla pro rodinný život. Od tří let života do šesti let do života dětí vstupují další lidé, jako jsou příbuzní a vrstevníci. Dítě čeká nová etapa vstupem do mateřské školy, kde velkou roli působení na dítě má pedagog, zejména jeho osobnost a profesní připravenost.

Rodiče a další dospělí, kteří vstupují do života dítěte, by se měli snažit dítěti vštěpovat, že jednou z nejdůležitějších životních hodnot je zdraví. Od sedmi do dvanácti let života dítěte hraje významnou roli školní prostředí. Cílem školního prostředí je realizovat prevenci se zaměřením na rizika spojená s užíváním návykových látek (jako je například alkohol, tabák apod.). Dítě je v této životní fázi poměrně otevřené myšlenkám z okolí a je velmi snadno ovlivnitelné. Od třinácti let života dítěte se začínají měnit jeho způsob myšlení a dochází u něj k tělesnému a psychickému zrání. Dítě se postupně odděluje od své rodiny a utváří si svoji identitu. Role dospělého by se měla v tomto životním období stát partnerem v oblasti přísunu informací, podpory v problémech a být efektivním komunikátorem. Školní prostředí a pozitivní vrstevníci jsou v této fázi také velmi důležitým prvkem ve formování dítěte (Langmeier, Krejčířová, 2006; In: Bělík, Hoferková, 2016, s 33–35).

V dokumentu *Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže 2019–2027* jsou uvedeny zásady efektivní primární prevence, kterými jsou:

- Partnerství a společný postup – tato zásada se ve své podstatě snaží o společný koordinovaný postup všech subjektů v systému prevence v rámci resortu školství, čímž se napomáhá k dosažení stanovených cílů preventivních aktivit.
- Komplexní řešení problematiky primární prevence rizikového chování – preventivní programy je potřeba utvářet komplexně ve spolupráci různých institucí.
- Kontinuita působení a systematickosti plánování – k efektivnímu preventivnímu působení se dosahuje zejména dlouhodobým a systematickým úsilím.
- Uplatňování ověřených dat a hodnocení efektivity – na základě analýzy současné situace, aktuálních problémů a potřebách jsou vytvářeny preventivní aktivity, které jsou monitorovány a průběžně vyhodnocovány.
- Racionální financování a garance kvality služeb – účinná opatření primární prevence nelze realizovat bez adekvátního zabezpečení finančních zdrojů k jejich realizaci. Přičemž dané financované aktivity musí splňovat kritéria kvality i finanční efektivity.
- Zacílení a adekvátnost informací i forem působení – preventivní programy musí být uzpůsobeny cílové skupině.

- Včasný začátek preventivních aktivit – tato zásada poukazuje na to, že čím dřív budou realizovány preventivní aktivity, tím se navýší samotná účinnost prevence.
- Pozitivní orientace primární prevence – využívání pozitivních modelů v preventivních aktivitách.
- Orientace na kvalitu postojů a změnu chování – cílem preventivních programů je získání relevantních sociálních dovedností a znalostí potřebných pro život (MŠMT, 2019, s. 7–8).

Co se týče pedagogické prevence, je nutné dodržovat pedagogické a sociálně pedagogické principy a zásady. V publikaci *Prevence rizikového chování ve školství* od autorů Bělíka a Hoferkové jsou tyto principy zmíněny:

- Komplexnost a různé kombinace postupů působících na danou cílovou skupinu. Tato zásada (Pelcák, 2013; In: Bělík, Hoferková, 2016, s. 30) říká, že je potřebné, aby preventivní aktivity nebyly uniformní, protože příčiny rizikového jednání jedinců mohou být velice rozmanité.
- Kontinuita působení a systematickosti plánování je dalším principem pedagogické prevence. Tento princip poukazuje na dlouhodobost, systematickosti a návaznost preventivních aktivit. U jednorázových preventivních aktivit se totiž snižuje pravděpodobnost jejich účinnosti.
- Cílenost a adekvátnost informací i forem působení na cílovou skupinu je také důležitým principem při realizaci prevence. V souvislosti s cíleností a adekvátností příslušných informací a forem působení je potřeba, aby byl daný program zacílen na účastníky a aby zohlednil jejich specifika (např. věk, demografické a kulturní charakteristiky skupiny apod.).
- Včasný začátek preventivních aktivit byl již v práci zmíněn. Nicméně tím včasným začátkem se myslí zejména zahájit prevencí již v předškolním věku – tedy v mateřské škole, protože postoje a hodnoty dětí se utváří již v těchto útlých letech života.
- Pozitivní orientace primární prevence a předvedení konkrétních alternativ poukazuje na významnost zdravého životního stylu a na roli preventistů jako pozitivní model pro účastníky preventivních aktivit.
- Dalším principem je využití tzv. KAB modelu. KAB model poukazuje na tři části: *knowledge, attitude a behavior* neboli v českém jazyce znalosti, postoje

a chování. Tento KAB model působí na účastníky jednak v rovině informační (znalostní), ale zároveň se zaměřuje na kvalitu postojů a následnou změnu chování.

- Podpora protektivních faktorů ve společnosti a vytváření bezpečného prostředí je zásadou také velmi významnou a slouží zejména k tomu, aby se účastníci preventivních aktivit cítili bezpečně a v klidu.
- Využití peer prvků klade důraz na aktivní zapojení a interaktivitu. Preventisté by se měli snažit účastníky podporovat ve vyjádření vlastních názorů a dát jim prostor k interakci.
- Denormalizace poukazuje na utvoření takového hodnotového žebříčku účastníků, ve kterém rizikové chování patří k něčemu, co se objevuje mimo sociální normu a je to něco nepřijatelného.
- Pedagogická prevence by zároveň neměla využívat neúčinné prostředky, které nevedou k možnému zlepšení (Bělík, Hoferková, 2016, s. 30–32).

Formy prevence

Prevence rizikového chování je rozdělena na prevenci primární, sekundární a terciární. Cílem primární prevence je předcházet rizikovosti dříve, než se takové chování může rozvinout (Procházka, 2019, s. 48). Primární prevence tedy působí a směřuje na ještě nezasaženou populaci. Tato prevence zahrnuje komplex různých činitelů, kteří působí na jedince ve společnosti. Mezi tyto činitele patří zejména rodina, škola, lokální prostředí aj. Primární prevence se dále dělí na specifickou a nespecifickou. Specifická primární prevence obsahuje veškeré aktivity a služby, které pracují s tou částí populace, u níž v případě jejich absence můžeme předpokládat negativní vývoj (Bělík, Hoferková, 2018, s. 36–37). Specifickou primární prevenci lze rozdělit do tří úrovní:

- Všeobecná primární prevence – cílovou skupinou je běžná populace dětí a mládeže. Preventivní aktivity pro skupiny se rozdělují pouze na základě věku a jsou určeny pro větší počet účastníků (např.: školní třída).
- Selektivní primární prevence – se specializuje na ty skupiny osob, u kterých je vyšší riziko vzniku různých druhů rizikového chování a jsou většinou více ohrožené než jiné skupiny populace (např.: děti s poruchami

chování apod.) Preventisté pracují s menšími skupinami osob, případně i s jednotlivci.

- Indikovaná primární prevence – je zaměřena na ty osoby, u kterých se již vyskytly projevy rizikového chování. U tohoto typu prevence dominuje individuální práce s klientem (MŠMT, 2013, s. 9).

Programy primární prevence, které jsou realizovány ve školách, se snaží svým působením zamezit vzniku nežádoucího jevu, dále pak minimalizovat takový jev, pokud k němu již došlo, vést děti a mládež ke zdravému životnímu stylu a klást důraz na význam pozitivních hodnot ve společnosti. Mezi dalšími dílčími cíli programů primární prevence mohou být například i budování a posilování vztahů ve školních třídách, uvědomění si zodpovědnosti za své názory, jednání a postoje, seznamování se se skutečnými kazuistikami, které se zabývají důsledky rizikového chování, a zvyšování povědomí o normách a předpisech ve společnosti (Čech, Zvoníčková, 2017, s. 40).

Součástí nespecifické primární prevence jsou pak veškeré aktivity, které umožňují rozvoj harmonické osobnosti (včetně rozvíjení zájmů, sportovních aktivit apod.). Nespecifická primární prevence není orientována na nějaký typ rizikového chování a také nerozlišuje pro jakou cílovou skupinu je zaměřena (MŠMT, 2019, s. 5). Všechny volnočasové aktivity jsou svým způsobem druhem nespecifické primární prevence.

Sekundární prevence se pak zaměřuje na práci s těmi jedinci, u kterých je zvýšená pravděpodobnost toho, že se mohou potencionálně stát oběťmi nebo pachateli trestné činnosti. Instituce a zařízení, které se orientují na sekundární prevenci, jsou například krizová centra, kontaktní centra, poradny a další (Bělík, Hoferková, 2016, s. 22). V tomto pojetí se sekundární prevence zabývá včasnou intervencí, poradenstvím a léčením (MŠMT, 2009, s. 9). Nešpor (2000, s. 133) říká, že sekundární prevence je realizována až po vzniku problému, ale ještě před tím, než vzniknou nevratné škody.

Terciární prevence se týká zejména resocializace osob narušených a usiluje o předcházení dalším rizikům. S terciární prevencí se pojí pojem *harm reduction*, který představuje snižování rizik z vzniklé sociální deviace. Cílem *harm reduction* je pomoci deviantním jedincům a minimalizovat následky jejich střetů se společností (Bělík, Hoferková, 2016, s. 22–23). Nešpor také doplňuje, že cílem terciární prevence je předejít dalším možným škodám (Nešpor, 2000, s. 133).

Problematika prevence je v dnešní moderní době oblastí širokou a potřebnou. Rizikové jevy byly, jsou a budou součástí našich životů, a aby se těmito jevy

předcházelo a byly eliminován, je na místě realizace kvalitních preventivních programů. Přičemž je potřebné, aby se prevencí zabíraly nejenom školní instituce, ale i veřejnost, média a především rodina.

4.2 Prevence rizikového chování ve školách a ve školských zařízeních

Následující podkapitola se orientuje na prevenci rizikového chování ve školním prostředí. Nejprve se práce zaměří na roli školy v oblasti prevence. Školský poradenský systém se skládá ze dvou pilířů. Jedním jsou školská poradenská zařízení a druhým jsou specializovaní pedagogičtí pracovníci na školách. Mezi školská poradenská zařízení spadají pedagogické psychologické poradny, speciálně pedagogická centra a střediska výchovné péče.

Prevence na školách je momentálně také velmi diskutovaným tématem a role všech zařízení a zainteresovaných osob je důležitou složkou při snaze zabránit vzniku nežádoucího jednání. V dalších řádcích jsou jednotlivá zařízení a pracovníci na školách popsáni.

Pedagogicko-psychologické poradny (dále jen PPP)

PPP poskytují poradenství a pomoc při výchově a vzdělávání žáků. Mezi hlavní činnosti PPP patří zjišťování pedagogicko-psychologické připravenosti žáků na povinnou školní docházku, rozpoznávání speciálních vzdělávacích potřeb žáků škol, psychologická a speciálně pedagogická diagnostika žáka, vypracování podpůrných opatření pro žáka, poskytování intervence, různé poradenství, poskytování metodické podpory školám a školským zařízením při poskytování poradenských služeb a podpůrných opatření, zajišťování prevence rizikového chování a další (Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních).

Speciálně pedagogická centra (dále jen SPC)

V rámci diagnostiky SPC nabízí pomoc a péči žákům se zdravotním znevýhodněním či postižením. SPC zjišťují připravenost žáků na povinnou školní docházku, zjišťují speciální vzdělávací potřeby žáků a vypracovávají zprávy z vyšetření a doporučení ke vzdělávání žáků, obstarávají speciálně pedagogickou péči a speciálně pedagogické

vzdělávání pro žáky ze zdravotním znevýhodněním nebo postižením, poskytují také kariérové poradenství dané cílové skupině, vykonávají speciálně pedagogickou a psychologickou diagnostiku, zjišťují a utváří vhodné podmínky pro uplatňování a rozvíjení schopností a nadání, poskytují metodickou podporu školy a další (Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních).

Střediska výchovné péče (dále jen SVP)

Květenská uvádí, že SVP se mají využívat u dětí, kde ještě nenastal důvod k nařízení ústavní nebo ochranné výchovy a tento druh péče má předcházet vážnější výchovné poruchy (Květenská, 2006, s. 192). Cílem SVP je zabránit vzniku a rozvoji negativních projevů chování dětí a eliminovat nebo alespoň zmírňovat příčiny nebo následky již přítomných poruch chování a negativních jevů v sociálním vývoji. Dalším cílem je zdravý rozvoj osobnosti dítěte.

Ve střediscích jsou zaměstnáváni speciální pedagogové, psychologové a pedagogičtí pracovníci, přičemž je důležité podotknout, že tato péče je dobrovolná a bezplatná (Velický, 2022, online).

Specializovaní pedagogičtí pracovníci na školách

U specializovaných pedagogických pracovníků na školách je vymezen model základní a model rozšířený. U modelu základního jsou poradenské služby poskytovány výchovným poradcem a školním metodikem prevence. Model rozšířený je pak doplněn školním psychologem a školním speciálním pedagogem. Role specializovaných pedagogických pracovníků na školách je velmi důležitá a opodstatněná, a to z důvodu dnešních rizik ve společnosti a nutnosti pomoci žákům na cestě stát se dospělým člověkem. V dalších odstavcích jsou role jednotlivých pracovníků na školách vysvětleny.

Školní metodik prevence

Školní metodik prevence bývá zároveň většinou i učitelem na dané škole. Podle vyhlášky č. 72/2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních se aktivity metodika prevence dělí na metodické a koordinační činnosti, činnosti poradenské a informační. Co se týče metodických a koordinačních činností,

úlohou metodika prevence na škole je tvorba minimálního preventivního programu školy, zajišťování přednášek a besed zaměřených na prevenci sociálně patologických jevů (jako je např. záškoláctví, závislosti, násilí, kriminalita, vandalismus, sexuální rizikové chování, sebepoškození apod.), metodické vedení činností pedagogických pracovníků školy a jejich koordinace v oblasti prevence sociálně patologických jevů, realizování aktivit orientované na multikulturalitu (jako prevence k rasové a mezilidské nesnášenlivosti), spolupráce s dalšími subjekty (např. s Policií ČR, krizovými centry atd.) a podílení se na intervenci a následné péči v situaci výskytu sociálně patologických jevů včetně kontaktování vhodných pracovišť (Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních).

Informační činnosti školního metodika prevence spočívají zejména v zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování a o nabídkách programů primární prevence. Nutnou činností metodika je také průběžné vyhodnocování preventivních aktivit a programů školy včetně nutného vedení příslušné dokumentace. Poslední činností metodika školní prevence jsou aktivity poradenského charakteru. Role školního metodika prevence spočívá v tomto pojetí zejména ve vyhledávání žáků s rizikem či už s projevy rizikového chování a poskytování poradenství nejenom těmto žákům, ale i jeho zákonným zástupcům, případně i dalším osobám či institucím. Nutná je i spolupráce s třídními učiteli a příprava prostředí k utvoření vhodných podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole (Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních).

Minimální preventivní program (tvořený právě školním metodikem prevence) je konkrétním dokumentem školy, který se věnuje výchově žáků ke zdravému životnímu stylu a orientuje se na osobnostní a sociální rozvoj žáka včetně jeho komunikačních dovedností (Miovský, 2015, s. 140). Procházka dodává, že *„je nutné, aby se prevence stala přirozenou součástí výchovně vzdělávacího zaměření všech učitelů, ostatních zaměstnanců školy a rodičů“* (Procházka, 2019, s. 77). Preventivní program školy je tedy nutnou součástí každé školy a je vypracován vždy na daný školní rok.

Výchovný poradce

Výchovný poradce je další důležitou osobou na školách. Podle vyhlášky č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních se jeho činnost rozděluje na poradenství a metodické a informační činnosti.

K poradenským činnostem se řadí zejména kariérové poradenství (pomoc při volbě profese nebo dalšího vzdělávání žáka). Výchovný poradce žákům zprostředkovává různá skupinová i individuální šetření k volbě povolání a také spolupracuje se zákonnými zástupci dětí, s třídním učitelem a se školskými poradenskými zařízeními. Další činností výchovného poradce je například i realizování skupinových návštěv žáků v informačních poradenských střediscích krajských poboček Úřadu práce České republiky a pomáhání žákům se speciálně vzdělávacími potřebami. Poradce také shromažďuje zprávy o žácích v poradenské péči (Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních).

Školní psycholog

Činnosti školního psychologa jsou v oblasti depistáže, diagnostiky, konzultace, poradenství, intervence a v metodické práci a vzdělávací činnosti. U diagnostiky a depistáže se věnuje například spolupráci při zápisu na základní škole, vyhledávání specifických poruch učení na základní a střední škole, zjišťování sociálního klimatu ve třídě atd. Konzultační, poradenské a intervenční činnosti školního psychologa pak spočívají zejména v péči o integrované žáky, prevenci školního neúspěchu, kariérovém poradenství, podpoře spolupráce třídního učitele a třídy, komunitní práci, spolupráci se zákonnými zástupci apod. Mezi metodické a vzdělávací činnosti školního psychologa patří pak například metodická pomoc třídním učitelům, účast na poradách, koordinace poradenských služeb, účast a pomoc při zápisu do 1. ročníku základní školy atd. (Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních).

Školní speciální pedagog

Školní speciální pedagog se také zabývá diagnostikou a depistáží, kde zejména vyhledává žáky se speciálně vzdělávacími potřebami a zařazuje je do speciální pedagogické péče. Tento pracovník diagnostikuje speciální vzdělávací potřeby žáka, zjišťuje jeho anamnézu a individuálně s ním spolupracuje. Školní speciální pedagog se věnuje také konzultační, poradenské a intervenční práci, kde se mimo jiné participuje na utváření individuálního vzdělávacího plánu žáka se speciálními vzdělávacími potřebami a průběžně vyhodnocuje účinnost podpůrných opatření pro tyto žáky. Dále poskytuje různé typy poradenství

a konzultací a spolupracuje s dalšími pracovníky (Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních).

4.3 Prevence sextingu

Tato podkapitola se zaměřuje již na samotnou prevenci sextingu jako rizikové formy chování v kyberprostoru. Je nutno zmínit, že prevence sextingu zaměřená na cílovou skupinu diplomové práce v podstatě neexistuje. Prevence sextingu orientovaná na vysokoškolské studenty tedy ve formální rovině není. Ale lze na ní pracovat ještě v předešlých věkových obdobích.

Prevence sextingu jistě začíná u rodinných příslušníků, školy a dalších odborníků. V případě sextingu Kožíšek s Píseckým poukazují na takovou obecnou radu, kterou by bylo dobré se řídit: *„posílejte na internet jen takový obsah, který byste byli schopni veřejně vystavit. Dovolili byste si fotografie pověsit na nástěnku v domě, ve škole nebo v zaměstnání? Pokud začnete váhat, neposílejte nic. Odesláním obsahu nad ním ztrácíte kontrolu“* (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 89). Internet je tedy místem, kde není vhodné sdílet intimní materiál, protože zde není pod naší kontrolou a velmi jednoduše může uniknout mimo námi uzavřený kruh osob. Realizace sextingu samozřejmě nemusí být vždy nebezpečná, ale děti, dospívající, i samotní dospělí by si měli být vědomi možných následků sextingových aktivit včetně postupů, jak se v případě již nastalé rizikové situace zachovat.

Jak bylo již v práci uvedeno, rodina hraje v roli prevence sextingu také významnou roli. Rodiče by se měli aktivně zajímat o své děti a o to, jaké činnosti jejich děti na internetu dělají a jaké služby a platformy používají. Rodiče by zároveň měli mít v povědomí potenciální rizika, která jsou s kyberprostorem spojená. Preventivní činnosti mají smysl, protože pokud budeme děti učit, jak lze využívat online prostředí bezpečně, budou připravené se s potenciálními riziky lépe vyrovnat a lépe s nimi i pracovat (Kopecký, 2021, online).

V publikaci *Bezpečně na internetu průvodce chováním ve světě online* autoři vyjmenovávají základní doporučení v případě, kdy jedinec již zaslal materiál se sexuálním obsahem a je nadále vydírán:

- Nikdy nepořizujte další videa, ani fotky a neukazujte se na webové kameře.

- Agresorovi vyjádřete nesouhlas s jeho chováním a ukončete s ním jakýkoliv kontakt.
- Zálohujte si veškerou komunikaci s danou osobou (konverzace v chatu apod.) a odeberte si ho ze svých přátel.
- Okamžitě se s danou zálohou komunikace s útočníkem obraťte na policii. Ta může pachatele dopátrat a zabránit tím dalšímu vydírání jiných osob.
- Pokud nevíte, co dělat a nejste si jisti postupem, můžete vždy kontaktovat specializované poradny a požádat je o pomoc a poradenství.
- I když se jedná o soukromý intimní materiál, vše může být řešeno zcela anonymně.
- V případě, že útočník tvrdí, že je absolutně nedohledatelný a nelze ho tedy postihnout, tak to není pravda. Každá osoba za sebou zanechává digitální stopy a dá se vypátrat (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 89).

Pokud někdo sexting chce provozovat, jistě může, a dokonce i v určité míře bezpečně. Respektive je důležité dát si na něco pozor, být opatrný, a ne příliš důvěřivý. V případě vytváření a zasílání fotografií a videí se sexuální tematikou je dobré vynechat obličej. Protože video nebo fotografie, kde je ihned identifikovaná vaše osoba, může být ta nejnebezpečnější zbraň do ruky útočníka. Na takové fotografii nebo videu by zároveň nemělo být nic, co by případně vedlo k vám (např. diplomy, plakáty, vybavení bytu apod.). Mezi další poznávací znaky na fotkách můžou být například i šperky, tetování, znaménka a další. U tvorby videa je užitečné i vypínat zvuk a při zasílání erotických textů a fantazijních sexuálních myšlenek si dát pozor na popisování různých detailů sebe i svého partnera (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 91). Veškeré detaily našeho sexuálního života by totiž také mohly být použity proti nám.

V rámci zahraniční studie *Sex And Tech Survey of teens and young adults* je předkládáno několik doporučení a rad k zamyšlení před odesláním sextingové zprávy jiné osobě. Jedná se tedy také o určitou formu prevence. Prvním doporučením pro potencionální sextery je nepředpokládat, že daný materiál zůstane soukromou věcí. Dále je potřeba brát v potaz, že po zaslání takového obsahu již není cesty zpět, respektive co člověk pošle nebo sdílí s ostatními, nikdy úplně z kyberprostoru nezmizí. Třetí radou je nepoddávat se nátlaku k aktivitám, které nám jsou nepříjemné a je dobré přemýšlet nad možnými reakcemi příjemce sextingové zprávy. Poslední věcí, nad kterou je dobré se zamyslet, je, že ne vždycky všechno sdílené v kyberprostoru zůstane anonymní. Součástí

této studie jsou i tipy pro samotné rodiče, jak mluvit o sexu a technologiích se svými dětmi. Rodičům se doporučuje mluvit s dětmi upřímně a otevřeně o tom, co děti v kyberprostoru vlastně dělají a je i důležité vědět, s kým vůbec komunikují. Rodičům se také doporučuje stanovit dětem určité limity užívání elektronických technologií a seznámit je s možnými riziky užívání moderních technologií. Poslední radou pro rodiče je být stále v pozoru, co děti veřejně sdílí na sociálních sítích (Kean et al, 2008, online). Samozřejmě, že názory dětí a rodičů se ve spoustě ohledů liší, ale vzájemná důvěra, efektivní komunikace a naslouchání jsou základem úspěchu.

Prevenčí sextingových aktivit se zabývá několik institucí, různých projektů a webových stránek, a to například E-Bezpečí, Bezpečný internet, Blind Love, Poradna Napiš nám, Seznam se bezpečně!, Bílý kruh bezpečí, Dětské krizové centrum, Linka bezpečí, Policie, Sexting.cz, Nebud' obět' a další. Výzkumy zaměřené na sexting se samozřejmě také určitým způsobem podílí na prevenci, protože nás mohou seznamovat s užitečnými informacemi a výsledky v souvislosti s tímto rizikovým jevem. Některým z uvedených projektů, institucí a webových stránek se v dalších odstavcích práce věnuje podrobněji.

E-Bezpečí

Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého realizuje celorepublikový certifikovaný projekt E-Bezpečí. Tento projekt se zabývá prevencí, výzkumy, intervencí, vzděláváním, výchovou a osvětou spojenou s rizikovým chováním na internetu. Zaměřuje se zejména na kyberšikanu, sexting, kybergrooming, kyberstalking a stalking, hoax, spam, fake news, netolismus, nomofobii, fenomén youtuberingu, zneužití osobních údajů a na další rizika spojená se sociálními sítěmi. E-Bezpečí poskytuje pomoc a podporu nejenom dětem, ale i dospělým, učitelům a lidem, kteří se ocitli v nějaké nebezpečné nebo rizikové situaci. E-Bezpečí spolupracuje i s dalšími institucemi a subjekty jako je Ministerstvo vnitra České republiky, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Policie České republiky. Tento projekt provádí pravidelná celorepubliková výzkumná šetření a mimo jiné také seznamuje veřejnost s pozitivy využívání internetu a sociálních sítí. E-Bezpečí již dokázalo pomoci více než 2 500 obětem kriminality v kyberprostoru.

Bezpečný internet

Projekt Bezpečný internet oslovuje různé cílové skupiny (děti, dospělí, pedagogy atd.) uživatelů internetu s cílem představit jim a názorně ukázat, jaká rizika se pojí s užíváním internetu a jak se lze v případě již nastalé rizikové situace zachovat (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 148). Projekt se věnuje tématům, jako je bezpečné seznámení na internetu, na co si dát pozor v online komunikaci, jaká mohou být rizika a nástrahy užívání sociálních sítí, jak si zabezpečit účet apod.

Seznam se bezpečně!

Seznam se bezpečně! je již dlouholetým projektem. Nejprve bylo jeho úkolem informovat uživatele sociální sítě Lidé.cz o možných rizicích seznamování a o komunikaci s neznámými lidmi. V roce 2009 tento projekt natočil film, který byl následně rozeslán všem uživatelům sociální sítě Lidé.cz a Spolužáci.cz. V prvních týdnech měl dokument přes milion zhlédnutí, a na poradnu tohoto projektu se začalo obracet nespočet lidí s jejich příběhy. Cílem dokumentu bylo zejména upozornit na rizika a nebezpečí skrytá za nejrůznějšími identitami na internetu a naučit řešit situace, do kterých se mohou děti a mládež dostat. V roce 2012 byl natočen další díl, Seznam se bezpečně! 2. Toto pokračování se orientovalo na témata jako je dětská prostituce, seznamování se a na sociální inženýrství. O tři roky později, tedy v roce 2015, byl natočen třetí díl tohoto filmu, jež se orientuje hlavně na rodiče. Součástí filmu je představování reálných příběhů skautských vedoucích, kteří za použití internetu zneužili až 39 dětí (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 144–145). Veškerými svými aktivitami tento projekt reagoval na změny ve společnosti v souvislosti s virtuálním prostředím a snaží se edukovat veřejnost a zejména děti o rizicích na sociálních sítích.

Poradna Napiš nám

Na webové stránce Napisnam.cz funguje poradna realizována projektem E-Bezpečí. Jejím účelem je pomoci, poradit a podpořit osobu, která se ocitla v nepříjemné a obtížné životní situaci spojené s virtuálním prostředím. Jakákoliv osoba elektronicky vyplní krátký dotazník, kde sdělí, v jaké situaci se ocitla a co ji trápí. Poradna následně tohoto člověka zkontaktuje a pokusí se mu pomoci.

Tato poradna zaznamenala v prvním čtvrtletí roku 2021 nárůst nahlášených případů až o 40 %. Od začátku roku 2021 se na ni obrátilo 155 dětí a dospělých, kteří řešili nějaký problém a prosili o pomoc. Tyto případy byly zejména spojené se zneužitím sexuálních materiálů v kyberprostoru (Kopecký, 2021, online).

Sexting.cz

Sexting.cz je webovou stránkou zabývající se riziky, prevalencí a motivací sextingu. Je to užitečná stránka, která uživatele seznámí s tím, co to sexting vůbec znamená a jak může sexting souviset s trestním právem. Součástí této stránky jsou i reálné kazuistiky, tedy příběhy lidí, kteří se ocitli v důsledku provozování sextingu v nepříjemné situaci.

Nebud' obět'

Cílem Nebud' obět' je pomocí preventivních aktivit, různých projektů a událostí chránit děti před nebezpečím a riziky virtuálního světa a moderních komunikačních technologií. Tato organizace působí v Moravskoslezském kraji a svými projekty a činnostmi se snaží oslovit děti, rodiče, ale i pedagogy. Zaměřuje se na rizika kyberšikany, sextingu, hoaxy, kybergroomingu, digitální demence apod. V případě sextingu uvádí reálné příběhy obětí a jak se lze účinně bránit.

Blind Love (aneb nad čím nepřemýšlíš)

Dalším projektem, který se svojí podobou zaměřuje na prevenci sextingových aktivit a kyberšikany, je *Blind Love (aneb nad čím nepřemýšlíš)*. Realizátory projektu jsou nyní již absolventi oboru Sociální patologie a prevence, Tereza Cimmerová, Monika Vostrčilová a Martin Knytl ve spolupráci s Oddělením tisku a prevence Policie ČR v Královéhradeckém kraji. Hlavním obsahem projektu je video seznamující s problematikou sextingu včetně příběhu dívky, která byla vystavena zveřejnění svých intimních fotografií. V rámci Blind Love byly realizovány přednášky pro rodiče, ale i výchovné poradce, kde se diskutovalo o rizikovém chování v kyberprostoru (zejména tedy o kyberšikaně a sextingu) a o pozitivních, ale i negativních stránkách využívání sociálních sítí.

Postup při zveřejnění intimního materiálu

Bohužel může nastat situace, kdy je náš citlivý a intimní obsah zveřejněn. Tato situace je určitě velmi nepříjemná a neúnosná, ale dopady tohoto zveřejnění lze určitými způsoby co nejvíce minimalizovat. Kožíšek a Písecký kladou důraz na zachování klidné hlavy a uvádějí možné postupy, jak se v takové situaci zachovat:

- Čím dříve se začne situace řešit, tím lépe. Je dobré nevyčkávat, ale okamžitě jednat, protože čím déle se vyčkává, tím se zvyšuje riziko dalšího sdílení.
- Na místě je i zkontaktování správce příslušné webové stránky s žádostí o smazání příspěvku. Součástí takové žádosti by měla být i naše fotografie, aby bylo jasné, že se jedná o nás, a popsání konkrétního problému, který nás trápí.
- Důležité je i zálohování vzájemné komunikace s útočníkem pro případné vyšetřování.
- V případě zveřejnění intimního obsahu jinou osobou by se měla oběť na daného útočníka obrátit a slušně ho poprosit, aby přestal sdílet takový materiál dál a již zveřejněné příspěvky vymazal.
- Pokud je na Vás kladen nátlak o zaslání dalšího sexuálního materiálu, nevytvářejte ho, ale obraťte se na specializované poradny nebo policii.
- Hleďte podporu, pomoc a rady u svých blízkých, kterým můžete věřit.
- V situaci, kdy je náš intimní obsah šířený takovou rychlostí, že již nejde vymazat, je dobré informovat své okolí o tom, co se stalo.
- Nehleďte pomoc u těch subjektů a institucí, které slibují, že intimní obsah smažou z internetu, ale ne bezplatně (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 94–95).

Sexuální výchova

Sexuální výchova může svým vlivem působit také preventivně a měla by se odehrávat v rodinném prostředí, ve školním prostředí, ale třeba i v prostředí mediálním. Dle Šilerové je úkolem sexuální výchovy zejména ochrana dětí před předčasnou sexualizací a sexuální traumatizací. Rodina je velmi důležitým prostředím pro sexuální výchovu, pro rozhovory o lásce, erotice, pohlavním zrání, sexualitě a jejích projevech a mimo jiné i debatování o rizicích spojené se sexuálním životem (Šilerová, 2003, s. 7–19). Dle mého názoru by se měla rodina podílet na prevenci sexuálních aktivit včetně informování dětí o následcích a rizicích nejrůznějších praktik, včetně provozování právě sextingu. Autorka Šilerová říká, že kvalitní sexuální výchova v rodině, nebo i ve škole má velmi podstatný význam

v životě dětí. Může přispět k vytvoření přirozeného vztahu k lidskému tělu a sexualitě, působí jako prevence sexuálního zneužívání dětí a dospívajících, může se podílet na zodpovědném sexuálním chování a spojuje sexualitu s láskou. Dále se sexuální výchova podílí na zlepšení orientace v množství informací o sexualitě, posunuje začátek sexuálního života, snaží se omezit vliv vrstevníků a posiluje vztah mezi rodiči a dětmi (Šilerová, 2003, s. 11–16). Pokud je tedy sexuální výchova kvalitní a má dlouhodobý efekt, může přispět ke všem výše vypsáným jevům.

5 Výzkumné šetření zaměřené na sexting jako rizikovou formu chování vysokoškolských studentů

Pátá kapitola diplomové práce se zabývá výzkumným šetřením, který se zaměřuje na sexting jako rizikovou formu chování u vysokoškolských studentů. V předchozích kapitolách byl uveden podrobný vhled do problematiky sextingu, a nyní se na toto rizikové chování práce zaměří z praktické části. Součástí kapitoly je základní popis výzkumné metody, charakteristika výzkumného souboru, sběr dat, cíl výzkumného šetření včetně stanovených hypotéz a výzkumného problému. Poté jsou představeny výsledky zkoumání a závěrečné shrnutí.

5.1 Koncepce výzkumného šetření a stanovené hypotézy

Cílem výzkumného šetření diplomové práce je zjistit výskyt sextingu jako rizikové formy chování u vysokoškolských studentů. Pro výzkumné šetření je zvolena kvantitativní metoda zkoumání za využití dotazníku. Kvantitativní výzkumné strategie se orientují na proměnné, na jejich měření a vztahy. Zaměřují se na odhalování zákonitostí, které ale nejsou stabilní a proměňují se v čase (Hendl, Remr, 2017, s. 27). Dotazník podle Gavory lze charakterizovat jako „*způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí*“ (Gavora, 1996, s. 53). Dotazník se skládá z předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, na které respondent odpovídá (Chráška, 2007, s. 163). Gavora dále uvádí, že respondent je osoba, která vyplňuje dotazník a jednotlivé prvky dotazníku se nazývají otázky nebo také položky, přičemž tyto otázky lze dělit dle stupně otevřenosti. Zpravidla se rozlišují otázky otevřené, uzavřené a polouzavřené. Otevřená otázka dává respondentovi volnost u odpovědi, a neurčuje mu tak alternativní odpovědi. Uzavřené otázky pak již nabízí hotové alternativní odpovědi, kde si respondent vybírá, kterou vybere. Poměrně velkou výhodou těchto otázek je jejich snadné vyhodnocování. Polouzavřené otázky nejprve nabízí alternativní odpověď a potom požadují vysvětlení nebo doplnění v podobě otázky otevřené. Existují také otázky škálované, prostřednictvím kterých dochází k hodnocení určitého jevu odstupňováním (Gavora, 1996, s. 56–59). Přičemž tyto škály mají různé podoby.

Pro realizaci efektivního a správného výzkumu je potřebné dodržovat stanovené fáze procesu. Chráška tento proces rozděluje na následující 4 kroky:

1. Stanovení problému;

2. formulace hypotéz;
3. testování (ověřování) hypotéz;
4. vyvození závěrů a jejich prezentace (Chráska, 2016, s. 11).

V rámci výzkumného šetření je tedy nejprve nutno vymežit výzkumný problém. Chráska zmiňuje, že „*správně formulovaný výzkumný problém je otázka, která by měla vyjadřovat vztah mezi proměnnými*“ (Chráska, 2016, s. 13–14). Výzkumný problém pro zkoumání sextingu této diplomové práce zní: Jaká je prevalence sextingu jako rizikové formy chování u vysokoškolských studentů?

Součástí kvantitativního výzkumu je dále formulace hypotéz, které jsou konkrétnější než výzkumný problém. Hypotézy lze odvodit pomocí příslušné teorie, která nám poskytuje popis vztahů s vazbou na náš problém (Hendl, Remr, 2017, s. 57). Dle Gavory je hypotéza tvrzení vyjádřené v oznamovací větě a vyjadřuje vztahy, rozdíly a následky mezi proměnnými. Zároveň proměnné, které v hypotéze figurují, musí být měřitelné. Výzkumy se pak zaměřují na potvrzení nebo vyvrácení stanovených hypotéz (Gavora, 2008, s. 67).

Pro výzkumné šetření je stanoveno dohromady 8 hypotéz:

- **H1: Muži jsou častějšími příjemci sextingové zprávy než ženy.**

Stanovená hypotéza se opírá o studii, která zkoumala sexting mezi mladými dospělými. Z výsledků studie se zjistilo, že mužští respondenti jsou častějšími příjemci sexuálně orientované zprávy od jiné osoby než ženy (Gordon-Messer a kol., 2013, s. 304). Příjemci sexuálně explicitního materiálu je tak dána možnost manipulovat s přijatou sexuální zprávou. Příjemci je poté poskytnut intimní materiál, který potencionálně může kdykoliv použít proti odesílateli. V tom je spatřováno ono riziko, odesílatel v podstatě vědomě zasílá svůj intimní materiál a tím ztrácí kontrolu nad jeho dalším šířením.

- **H2: Účastníci sextingu provozují sexting častěji jako příjemci než odesílatelé.**

Stanovená hypotéza se opírá o výzkum z roku 2016, který se zaměřoval na výskyt sextingu u studentů Univerzity Palackého v Olomouci. Z výsledků studie vyplývá, že až 83,8 % má vlastní zkušenost s posláním sextingové zprávy, zatímco takovou zprávu obdrželo dokonce 85,7 % respondentů (Szotkowski, Komárková, 2017, s. 291). Z čehož lze usuzovat, že častějším účastníkem sextingu je příjemce. Gordon-Messer a kolektiv uskutečnili také studii, která

zkoumala sexting mezi mladými dospělými. Respondenty rozdělili do čtyř skupin podle typu účastníka sextingu, a to na nesextery, odesílatelé, příjemce a obousměrné sextery. Příjemců sexuálně orientovaného materiálu bylo více než odesílatelů takových zpráv. Konkrétně bylo zaznamenáno 40,8 % příjemců a 30,1 % odesílatelů (Gordon-Messer a kol., 2013, s. 304).

- **H3: Existuje statisticky významný vztah mezi pohlavím a provozováním sextingu.**

Čtvrtá hypotéza je stanovena na základě výzkumu zkoumající sextingové zkušenosti u vysokoškolských studentů. Výzkum potvrdil, že ženy jsou častějšími osobami zasílající sextingovou zprávu než muži (Holmes, Nilssen, Cann a Strassberg, 2021, online). Proto lze předpokládat, že existuje vztah mezi pohlavím a provozováním sextingu.

- **H4: Častějším motivem pro provozování sextingu je zábava než nátlak.**

Dle již zmíněné studie *Sech and Tech Survey* vyplývá, že mladí dospělí provozují sexting častěji z důvodu zábavy než nátlaku ze strany partnera/partnerky, kamaráda/kamarádky či jiné osoby (Kean et al, 2008, online). Oba uvedené motivy pro realizaci sextingu jsou rizikové. Při zasílání sextingových zpráv pod tlakem se odesílatel ocitá v nepříjemné situaci. Původně by třeba daný sexuální materiál vůbec neposlal, ale osoba na druhé straně tak naléhala, až se odesílatel nechal přesvědčit. Zábava jako motiv sextingu souvisí často s pocitem nudy. Sexting tak účastníky tohoto rizikového jevu může zabavit.

- **H5: Nesexteři vnímají sexting více rizikový než obousměrní sexteři.**

Tato hypotéza se opírá o výzkumné šetření zaměřené na rizika sextingu v elektronické komunikaci u vysokoškolských studentů, z nichž zhruba 60 % vnímají sexting jako rizikové chování. Tedy více než polovina respondentů uvedla, že spatřují provozování sextingu jako rizikové jednání (Rédlová, 2019, s. 33). V rámci této hypotézy se budeme zaměřovat na rozdíly vnímání sextingu jako rizikového chování mezi nesextery a obousměrnými sextery.

- **H6: Ženy považují sexting za více rizikový než muži.**

Hypotéza je stanovena na základě výzkumného šetření Rédlové, která uvedla rozdíly ve vnímání sextingu jako rizikového chování mezi muži a ženami. Muži

se častěji přikláněli k názoru, že sexting není riskantní, naopak až 69 % dívek sexting za rizikový považují (Rédlová, 2019, s. 33).

- **H7: Vysokoškolští studenti provozující sexting sdílí častěji texty se sexuální tematikou než videa se sexuálním obsahem.**

Sedmá hypotéza vychází z výzkumného šetření, jehož cílem bylo zjistit, jaké množství vybraných studentů z Pedagogické fakulty Univerzity Palackého již zaslalo nebo obdrželo textovou zprávu, fotografii či video se sexuálním obsahem. Z výsledků této studie lze zjistit, že vysokoškolští studenti mnohem častěji zasílají textové zprávy se sexuální tematikou než videa se sexuálním obsahem. Konkrétně až 81,25 % respondentů někdy zaslalo takový text a 17,5 % respondentů zaslalo video se svým sexuálním obsahem (Dobešová, 2019, s. 37–39). V případě zasílání textů se sexuální tematikou je stále spatřováno podstatně menší riziko než v případě sdílení vlastního videa s intimním obsahem. Video zaznamenává naše tělo, náš obličej, popř. i zvuky, což je potencionálně mnohem rizikovější situací, protože v případě zveřejnění takového materiálu se jedná o podstatně nepříjemnější dopady než v případě zveřejnění jenom textů.

- **H8: Muži se častěji setkávají s peer-sextingem než ženy.**

Poslední hypotéza vychází z výzkumu zaměřený na sexting mezi mladými dospělými, kde výzkumníci zjistili, že 40 % mužů a 24 % žen zaznamenalo přijmutí sexuálního materiálu někoho jiného (Gordon-Messer a kolektiv, 2013, s. 304). Tedy, kdy se původně soukromý sexuální obsah určený jen někomu, dostal do rukou třetím stranám. Peer-sexting je tedy již riziková forma provozování sextingu, protože se již původní vytvořený intimní obsah jen někomu, dostane do rukou dalším lidem bez vědomí jejího tvůrce. Tato situace může vést k negativním následkům, jako je např. kolování takového obsahu na internetu, vydírání, vystavění oběti různým narážkám, posměškům apod.

5.2 Výzkumný soubor a sběr dat

Cílovou skupinou výzkumného šetření jsou současní vysokoškolští studenti, tedy studenti bakalářských, magisterských, inženýrských, ale i doktorandských oborů ve věkovém rozpětí od 19 do 28 let věku, kterým byl zaslán dotazník v elektronické podobě. Ještě před hromadným sdílením dotazníku mezi respondenty byl proveden předvýzkum. Cílem předvýzkumu je zjistit, zda respondent správně chápe a rozumí otázkám v dotazníku. Předvýzkum byl realizován s 10 vysokoškolskými studenty, kteří se ochotně podíleli na úpravě tím, že poskytli své poznámky a návrhy na doplnění dotazníku. Na základě těchto připomínek byl dotazník upraven ke své finální podobě. Sběr dat zkoumané skupiny probíhal zhruba od poloviny ledna 2022 a byl ukončen na konci února roku 2022. Dotazník byl distribuován elektronickou formou přes webový formulář Microsoft Forms a byl sdílen prostřednictvím sociální sítě Facebook a prostřednictvím e-mailu. Dohromady bylo e-mailovou formou osloveno 102 vysokoškolských referentů a učitelů s prosbou o sdílení dotazníku mezi jejich vysokoškolské studenty, přičemž zhruba 7 z dotázaných pracovníků odpovědělo. Dohromady se online dotazníkového šetření účastnilo 416 respondentů. Avšak po závěrečné kontrole těchto dat byli vyřazeni 4 respondenti, kteří nenaplnili základní kritéria pro výzkumné šetření. Jednalo se zejména o ty respondenty, kteří nespĺňovali věkové rozhraní, nebo již nebyli studenty vysokých škol. Validní výzkumný vzorek se tak skládá ze 412 respondentů. Průměrná doba vyplňování online dotazníku trvala na jednoho respondenta zhruba 8 minut. Součástí elektronického dotazníku byly otázky, které směřovaly na získání sociodemografických informací o výzkumném souboru. V dalších řádcích jsou uvedeny tabulky, které přiblíží strukturu respondentů dle jejich věku, pohlaví a studované vysoké školy.

Tabulka 2 – Pohlaví respondentů

Biologické pohlaví	Četnost	Procentuální četnost
Muž	153	37,1 %
Žena	259	62,9 %

Z tabulky 2 lze vyčíst, že výzkumného šetření se účastnilo více žen než mužů. Dohromady bylo zaznamenáno 153 studentů vysoké školy a 259 studentek vysoké školy, tedy 37,1 % mužů a 62,9 % žen z celkového zastoupení respondentů.

Tabulka 3 – Věkové rozložení respondentů

Věk	Četnost	Procentuální četnost
19	26	6,3 %
20	61	14,8 %
21	68	16,5 %
22	68	16,5 %
23	55	13,3 %
24	63	15,3 %
25	28	6,8 %
26	13	3,1 %
27	7	1,7 %
28	23	5,6 %

Tabulka 3 ukazuje strukturu respondentů dle věkového rozpětí od 19 do 28 let věku. Nejčastěji na dotazník odpovídali respondenti ve věku 21 let (16,5 %) a 22 let (16,5 %). Nejméně jsou zase zaznamenány odpovědi od respondentů ve věku 26 let (3,1 %) a 27 let (1,7 %).

Tabulka 4 – Aktuálně studované vysoké školy respondentů

Vysoká škola	Četnost	Procentuální četnost (%)
Univerzita Karlova	70	17,0 %
Univerzita Hradec Králové	23	5,6 %
České vysoké učení technické v Praze	14	3,4 %
Technická univerzita v Liberci	108	26,2 %
Vysoká škola chemicko-technologická v Praze	2	0,5 %

Vysoká škola	Četnost	Procentuální četnost (%)
Vysoká škola ekonomická v Praze	4	1,0 %
Masarykova univerzita	13	3,2 %
Česká zemědělská univerzita v Praze	6	1,4 %
Univerzita Pardubice	10	2,4 %
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	1	0,2 %
Univerzita Palackého v Olomouci	2	0,5 %
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem	1	0,2 %
Západočeská univerzita v Plzni	155	37,6 %
AMBIS	1	0,2 %
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	1	0,2 %
Jiné * (univerzita v zahraničí)	1	0,2 %

* Respondent je Čech, který momentálně studuje vysokou školu v zahraničí

Tabulka 4 ukazuje strukturu respondentů dle momentálně studované vysoké školy. Z této tabulky lze určit, že největší podíl respondentů je ze Západočeské univerzity v Plzni (37,6 %), z Technické univerzity v Liberci (26,2 %) a z Univerzity Karlovy (17,0 %).

Tabulka 5 – Studijní zaměření respondentů

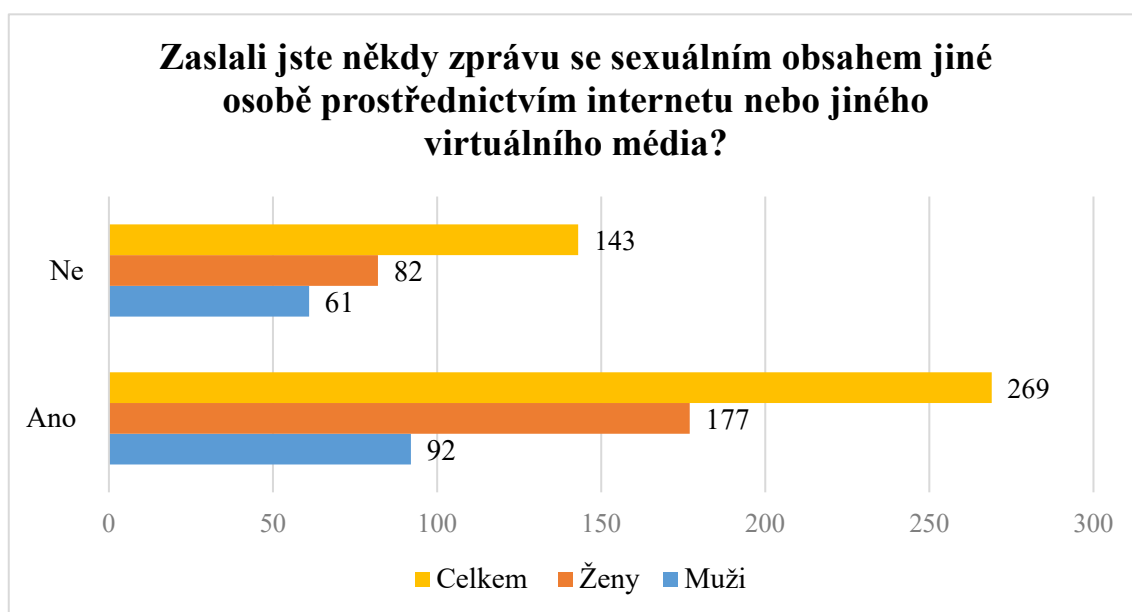
Studijní zaměření	Četnost	Procentuální četnost (%)
Ekonomické (např. ekonomie, management, finance apod.)	16	3,9 %
Humanitní (např. filologie, umění, filozofie, etika apod.)	8	2,0 %
Právo a administrativa	49	11,9 %
Přírodovědní (např. fyzika, chemie, zemědělství, biologie apod.)	21	5,1 %

Studijní zaměření	Četnost	Procentuální četnost (%)
Společenskovední (např. psychologie, pedagogika, sociologie apod.)	45	10,9 %
Technické (např. IT, stavebnictví, strojírenství apod.)	105	25,4 %
Zdravotní (např. medicína, farmacie, porodnictví apod.)	168	40,7 %

Tabulka 5 ukazuje, jaká je struktura respondentů dle studijního zaměření, které je rozděleno na ekonomické, humanitní, právní a administrativní, přírodovědní, společenskovední, technické a zdravotní. Největší podíl (40,7 %) zaujímá zdravotní studijní zaměření respondentů a nejméně zastoupenými studijními zaměřeními jsou obory humanitní (2,0 %) a přírodovědní (5,1 %).

5.3 Presentace výsledků výzkumného šetření

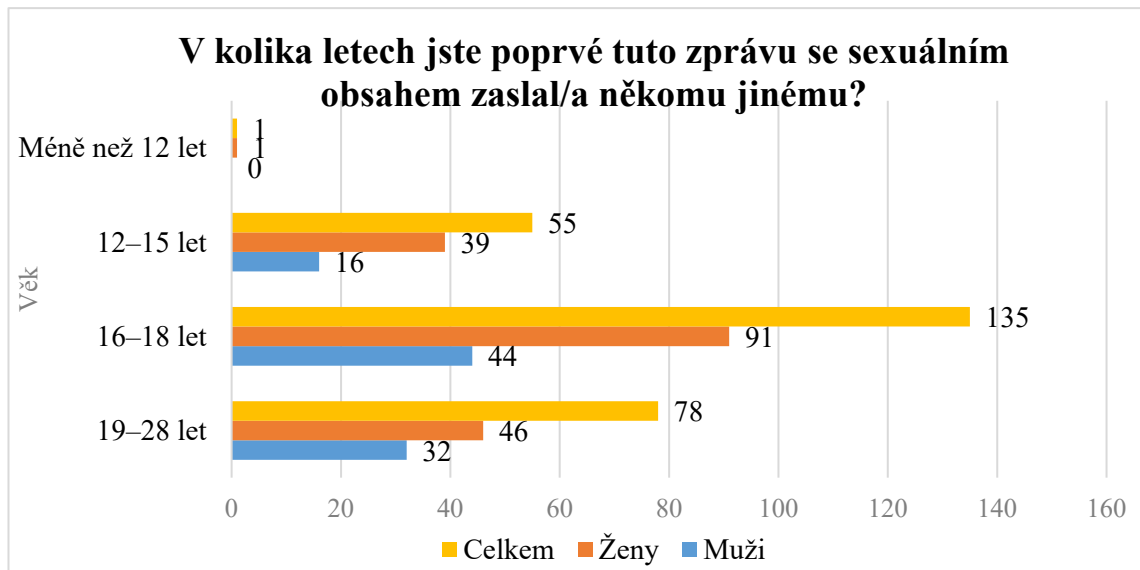
Součástí této podkapitoly je podrobná interpretace výsledků výzkumného šetření a to prostřednictvím grafů a tabulek. Výsledky jsou vyhodnoceny pomocí tabulkového procesoru Microsoft Excel.

Graf 1 – Zaslání sextingové zprávy

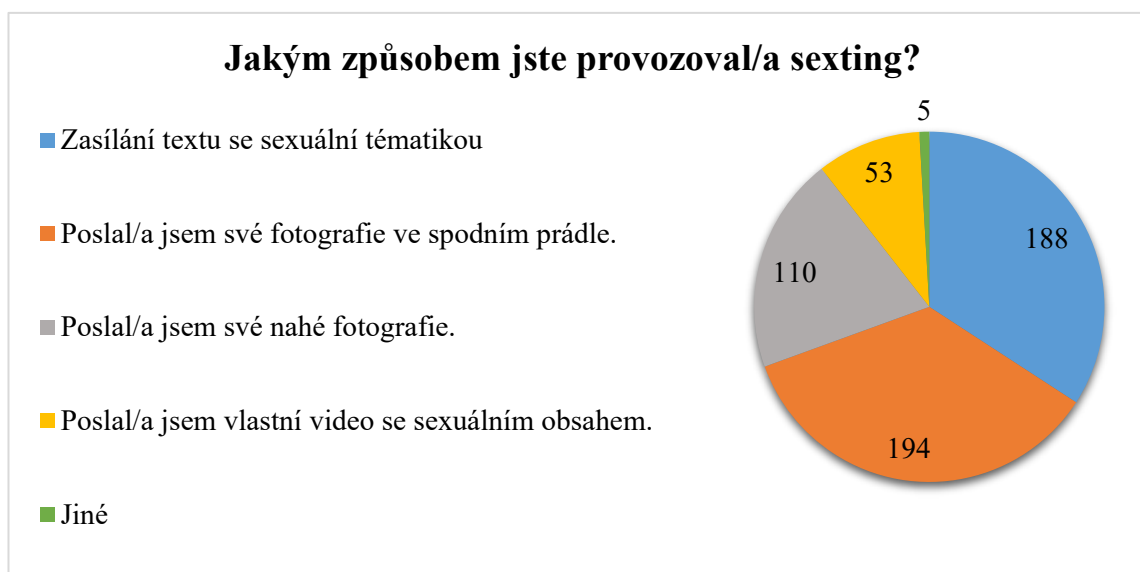
Graf 1 ukazuje, zda respondenti zaslali zprávu se sexuálním obsahem jiné osobě a to prostřednictvím internetu nebo jiného virtuálního média. Až 269 (65,3 %) respondentů někdy zaslalo sextingovou zprávu jiné osobě, z toho je 177 žen a 92 mužů.

Na druhé straně jsou pak respondenti, kteří nikdy takový obsah neposlali, konkrétně se jedná o 143 (34,7 %) respondentů, kde je zaregistrováno 82 žen a 61 mužů.

Graf 1 – Věk prvního zaslání sextingové zprávy

Graf 2 zobrazuje ty respondenty, kteří někdy zaslali sextingovou zprávu a detailně se zaměřuje na zkoumání věku prvního zaslání takového explicitního obsahu. Věk je rozdělen na 4 mezníky: méně než 12 let, 12–15 let, 16–18 let, 19–28 let a na pohlaví, kde si můžeme všimnout rozdílu mezi muži a ženami. Nejfrekventovanějším počátkem zasílání sextingových zpráv je dle grafu spojen s adolescencí, konkrétně s věkem od 16 do 18 let života (50,2 %) a to u obou pohlaví. Tento věk je právě specifický počátkem sexuálních aktivit a intimních zkušeností. Jeden respondent uvedl (konkrétně žena), že mu bylo méně než 12 let, když poprvé sextingovou zprávu zaslal někomu jinému.

Graf 2 – Způsoby provozování sextingu

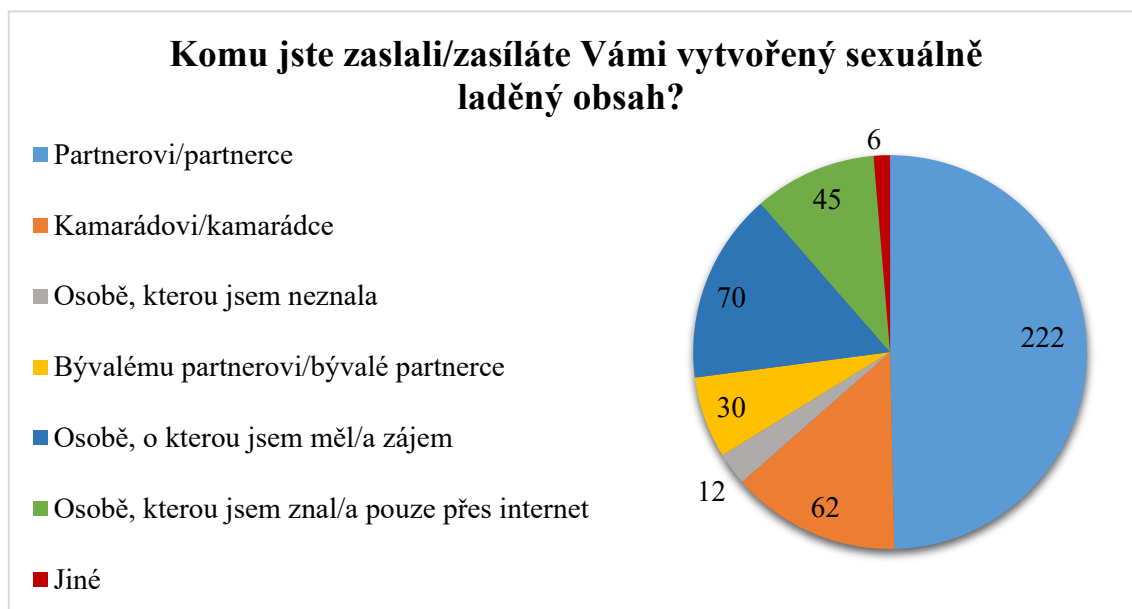
V grafu třetím lze spatřit, jaké jsou nejčastější sextingové aktivity provozované vysokoškolskými studenty. Respondenti měli možnost zaškrtnout jednu nebo více odpovědí z výše uvedených kategorií (zasílání textu se sexuální tematikou, poslal/a jsem své fotografie ve spodním prádle, poslal/a jsem své nahé fotografie, poslal/a jsem vlastní video se sexuálním obsahem a možnost jiné). Respondenti nejčastěji provozují sexting ve formě posílání svých fotografií ve spodním prádle jiným lidem. V tomto případě bylo zaznamenáno až 194 odpovědí. Je zajímavé, že zasílání textu zaujímá až druhé místo se 188 odpověďmi. Celkem 110 respondentů poslalo své nahé fotografie a 53 sdílelo vlastní video se sexuálním obsahem. V kategorii jiné byly zaznamenány odpovědi jako například videochat přes aplikaci Skype, online konverzace o BDSM zálibách bez osobních fotografií a další.

Graf 2 – Motivace sextingu

Graf 4 ukazuje motivační jednání respondentů k provozování sextingu, tedy co vysokoškolské studenty vede k jeho realizaci. Respondenti měli znovu možnost vybrání jedné nebo více odpovědí, protože ne vždy se věnují sextingu jen z jednoho jediného důvodu. Výběr motivů sextingu je inspirován autorem Kopeckým (viz kapitola 2). Nejčastějším důvodem (i nejvíce očekávaným) provozování sextingu je vzájemné sdílení takového materiálu se svým partnerem/partnerkou, kde bylo celkově zaznamenáno až 226 odpovědí. Dalším častým důvodem je zábava. Až 32 odpovědí respondentů zaznamenalo, že provozují sexting z důvodu tlaku ze strany přítele/přítelkyně, kamaráda/kamarádky či jiné osoby. Jednoho respondenta motivovalo k sextingovým aktivitám zveřejnění intimní zprávy jiného člověka z důvodu pomsty. Další část

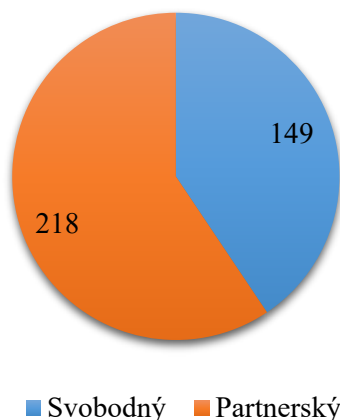
respondentů provozuje sexting z důvodu vlastní sebe prezentace. Celkem 15 respondentů zaškrtnulo možnost jiné, ve které se objevovaly například tyto důvody k provozování sextingu: snaha zavděčit se jiné osobě, společenský tlak na chatu na sociální síti Discord, zvyšování sebevědomí, trend doby, objevování nových sexuálních praktik, dále jediná forma udržování sexuálního kontaktu ve vztahu na dálku, zisk, zasílání si aktů se svým kamarádem fotografem jako vzájemný zájem o umění, tematická diskuze s blízkými přáteli, zlepšení nálady partnera/partnerky apod. Motivační jednání sextingu mohou být tedy různá, každopádně například Nátlak ze strany přítele/přítelkyně, kamaráda/kamarádky či jiné osoby byl zaznamenán častěji u žen než u mužů, u mužů se naopak velmi často objevoval důvod zábavy.

Graf 3 – Příjemci sexuálně laděného obsahu

Graf 5 zaznamenává rozložení těch osob, kterým respondenti zaslali jejich materiál se sexuálním obsahem. Respondenti měli zase možnost zaškrtnutí jedné nebo více odpovědí, jelikož se mohlo jednat o více osob, které byly příjemci takového explicitního materiálu. Celkem 222 respondentů z 269, kteří sexting provozují, zasílá svůj sexuální materiál partnerovi nebo partnerce. Dalším častým příjemcem je osoba, o kterou respondent měl zájem nebo kamarád/kamarádka. Celkem 12 vysokoškolských studentů zaslalo svůj intimní materiál osobě, kterou vůbec neznali, a téměř 17 % respondentů sdílelo daný obsah s osobou, kterou znali pouze přes internet. V kategorii jiné byly zaznamenány osoby jako kamarád s výhodami, rodiče, nebo kdy příjemců bylo více v hromadném chatu.

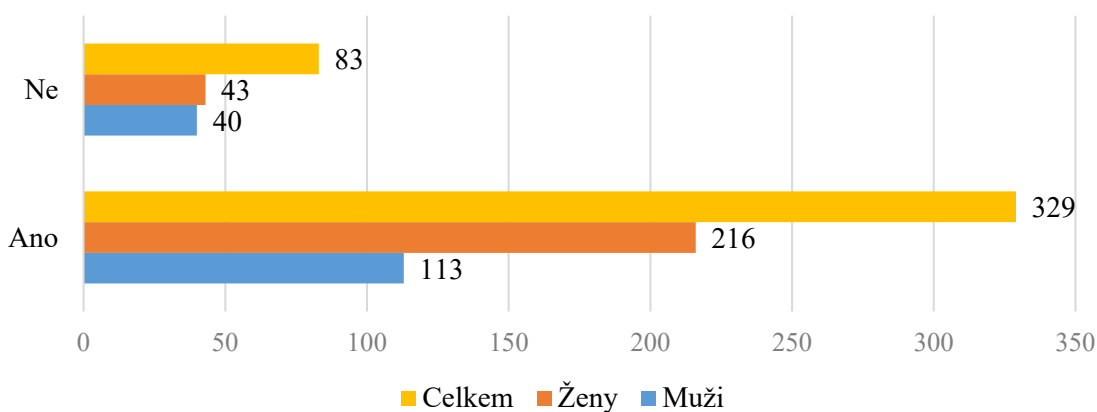
Provozujete nebo jste někdy provozovali sexting ve stavu:

Graf 4 – (Ne) vztahová situace respondentů

V grafu 6 je zobrazení provozování sextingu podle vztahové situace těch respondentů, kteří se sextingu věnovali/věnují. Respondenti si mohli vybrat jednu nebo více odpovědí. Z grafu vyplývá, že více než polovina (59,4 %) vysokoškoláků provozuje sexting ve stavu partnerském. Celkem bylo zaznamenáno až 149 odpovědí, kdy byl sexting provozován i ve stavu svobodném (40,6 %).

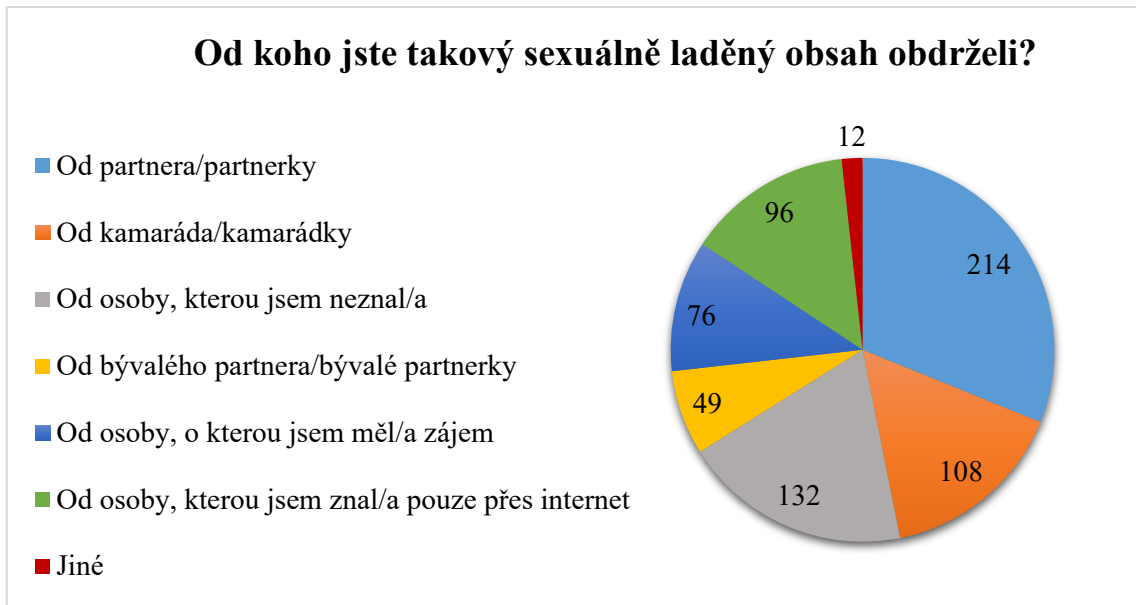
Obdrželi jste vy někdy zprávu se sexuálním obsahem od jiné osoby prostřednictvím internetu nebo jiného virtuálního média?

Graf 5 – Obdržení sextingové zprávy

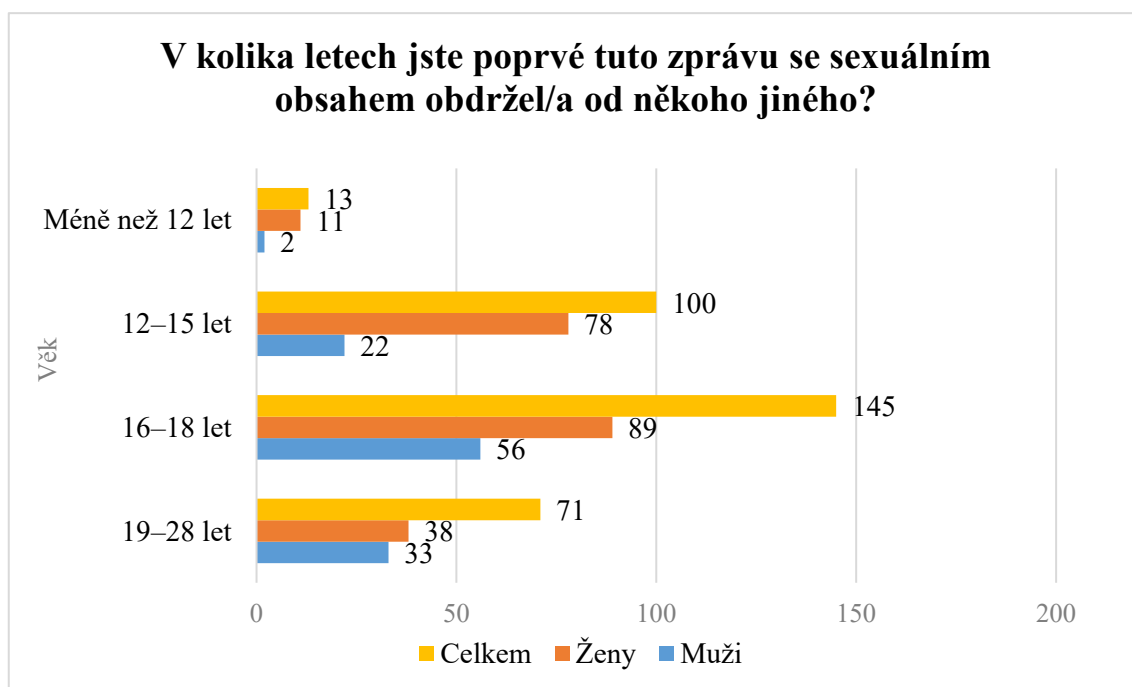
Součástí sedmého grafu je zobrazení obdržení zprávy se sexuální tematikou od jiné osoby prostřednictvím internetu nebo jiného virtuálního média. V tomto grafu lze spatřit značné rozdíly oproti zaslání (viz graf 1) a to v souvislosti s vyšší četností obdržení zprávy se sexuálním obsahem než tedy již uvedeného zaslání. Až 329 (79,8 %) respondentů obdrželo zprávu se sexuálním obsahem.

respondentů někdy obdrželo sextingovou zprávu, z čehož je 216 žen a 113 mužů. Téměř tedy až tři čtvrtiny všech respondentů má zkušenost s obdržením takové zprávy.

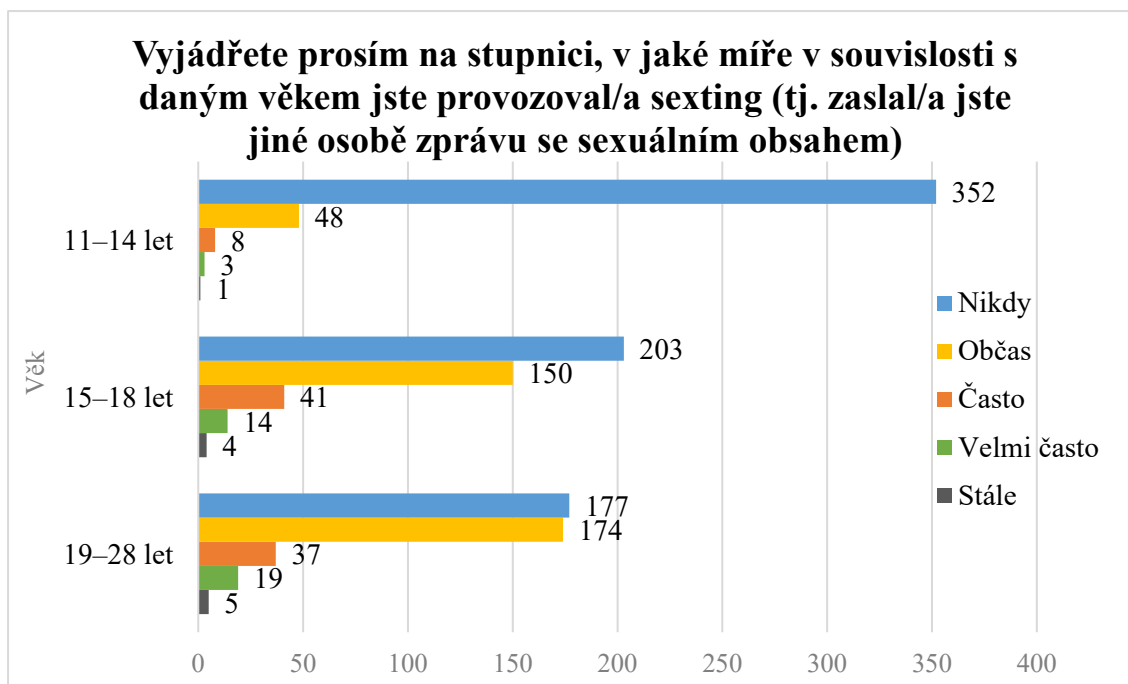
Graf 6 – Odesílatelé sexuálně laděného obsahu

Graf osmý zobrazuje, od koho respondenti obdrželi materiál se sexuálním obsahem, přičemž mohli vybírat z více odpovědí. Nejpočetnějším odesílatelem byl partner/partnerka (51,9 %). Poměrně hojnou odpovědí se stala osoba, kterou respondenti neznali. Až 132 (32 %) vysokoškolských studentů mají zkušenost s tím, že jim byl zaslán sexuálně laděný obsah od člověka, kterého neznali. V grafu jsou pak zobrazeny i další osoby, od kterých respondenti obdrželi takový obsah, například od kamaráda/kamarádky, od bývalého partnera/partnerky a další. V kategoriích jiné se pak objevovali odesílatelé jako například kamarád s výhodami, učitel, členové veřejného chatu, vedoucí z dětského tábora a další.

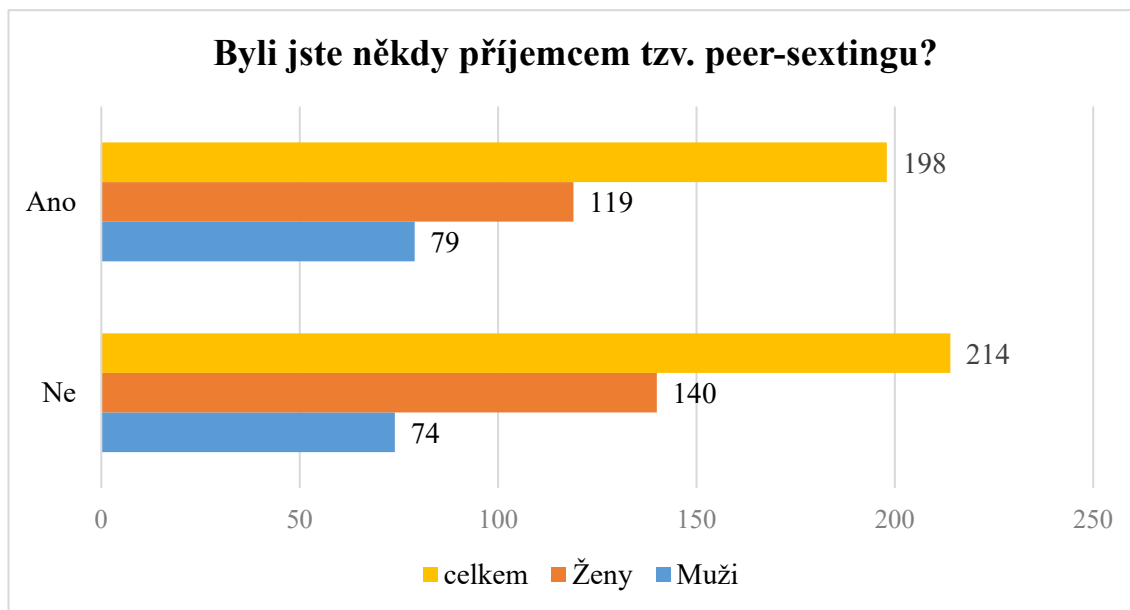
Graf 7 – Věk prvního obdržení sextingové zprávy

Graf 9 ukazuje věk, kdy respondenti poprvé obdrželi zprávu se sexuálním obsahem od někoho jiného. Graf se tedy zaměřuje na ty respondenty, kteří odpověděli kladně v předchozí otázce. Graf také poukazuje na jev, kdy respondenti mají dřívější (ranější) zkušenost s přijmutím než s vlastním odesláním sextingové zprávy. Přičemž je zaznamenáno až 13 respondentů, jejichž věk byl menší než 12 let při přijmutí prvního obsahu se sexuální tematikou od jiné osoby. Součástí grafu je i porovnání žen a mužů v jednotlivém věku. Poměrně značný rozdíl mezi pohlavími je zaznamenán ve věkovém rozpětí 12–15 let, kde byly ženy až třikrát více příjemkyněmi sexuálního obsahu od někoho jiného než muži. Zároveň je potřeba ukázat na fakt, že nejnižší věková hranice (méně než 12 let) obdržení sexuálního obsahu od někoho jiného je oproti zaslání takové zprávy několikanásobně početnější (viz graf 2).

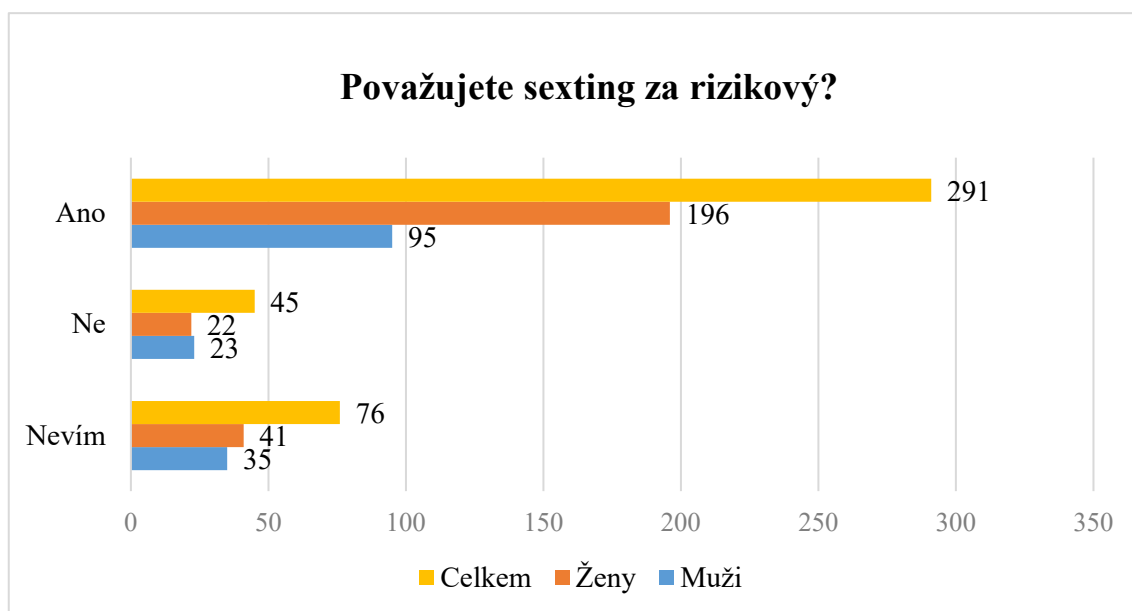
Graf 8 – Míra provozování sextingu ve spojitosti s věkem respondentů

Součástí této položky v dotazníku byla stupnice, na které respondenti zaškrtovali, jak moc v daném věkovém období provozovali sexting ve spojitosti se zasíláním zprávy se sexuálním obsahem jiné osobě. Věkové rozpětí bylo rozděleno na 3 kategorie: 11–14 let, 15–18 let a 19–28 let a míra výskytu sextingových aktivit byla rozčleněna na kategorie: nikdy, občas (1× a více za půl roku), často (2×–3× za měsíc), velmi často (2×–3× za týden) a stále (téměř denně). Dle výsledků lze spatřit, že s věkem narůstá i výskyt sextingu. Ve věku 11–14 let bylo zaznamenáno zhruba 85,4 % respondentů, kteří se nikdy sextingu nevěnovali. U věkové kategorie 15–18 let si lze všimnout, že se procento lidí, kteří neprovozovali sexting, snižuje. Konkrétně je uvedeno 49,3 % respondentů, kteří v daném věkovém období nikdy sexting neprovozovali, ve věku 19–28 let dané kategorii odpovídá z celkového množství respondentů 42,9 %, kteří nikdy sextingovou zprávu neposlali.

Graf 9 – Příjemci peer-sextingu

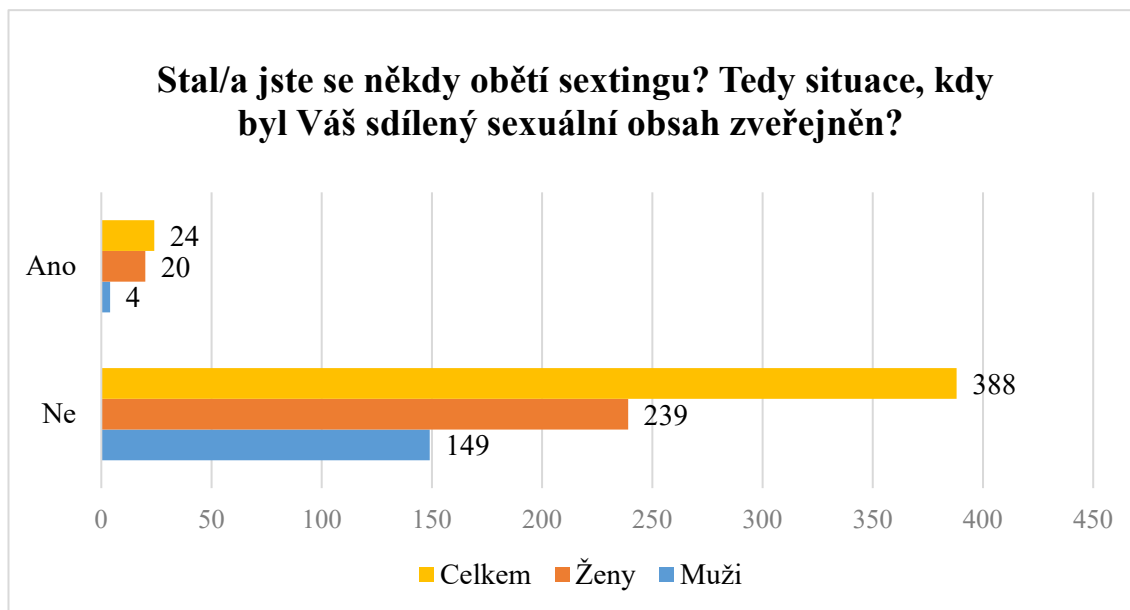
Graf 11 ukazuje příjemce peer-sextingu. Peer-sexting označuje situaci, kdy jsou zasílány „sexty“ někomu jiného. Tedy, kdy se původně soukromý sexuální obsah určený jen někomu, dostane do rukou třetím stranám (např. "kámoš Vám ukáže fotku své nahé přítelkyně" apod.). Z uvedeného grafu lze vyčíst, že 48,1 % vysokoškolských studentů mají s peer-sextingem osobní zkušenost. Součástí grafu je i porovnání dané situace podle pohlaví. Ženy z větší poloviny odpovídaly, že s peer-sextingem zkušenost nemají (celkem 54,1 % všech žen). U mužů to bylo naopak, respektive 51,6 % odpovědělo na danou otázku kladně. Tedy více než polovina všech dotazovaných mužů se někdy stala příjemcem peer-sextingu.

Graf 10 – Vnímání rizikovosti sextingu vysokoškolskými studenty

Graf 12 ukazuje pohled vysokoškolských studentů na sexting jako na rizikovou formu chování. Až 70,6 % všech respondentů považuje sexting jako rizikový, 10,9 % jej jako rizikový nevnímá a 18,4 % odpovědělo, že neví. Důvodem nevědomosti může být nedostatek informací o možných důsledcích rizikového jevu anebo prostý nezájem o danou problematiku. V grafu jsou zobrazeny i rozdíly mezi ženami a muži. Ze všech dotazovaných vysokoškolských studentek se 75,7 % domnívá, že sexting je rizikový a ze všech dotazovaných vysokoškolských studentů sdílí tento názor 62,1 %. Z toho lze vydedukovat, že ženy pokládají sextingové aktivity za více rizikové než muži.

V návaznosti na rizikovost sextingu byla respondentům, kteří odpověděli v předchozí otázce ano, položena následující otázka: „*Jaká rizika nebo následky Vás při provozování sextingu napadají?*“ Na tuto otázku studenti nejčastěji odpovídali následovně: zveřejnění intimního materiálu, zneužití citlivých údajů v současnosti, ale i v budoucnosti, vydírání, šikana (kybershikana, veřejné ponížení, zesměšňování apod.), psychické problémy (stres, deprese, trauma apod.), sebevražedné sklony, ostuda, ztráta intimity a důvěry, dětská pornografie a stalking. Dalším následkem sextingových aktivit je dle respondentů i tzv. „*revenge porn*“, který je označován i jako nekonsenzuální pornografie. Nekonsenzuální pornografie zahrnuje online distribuci sexuálního materiálu bez vědomí jejich tvůrců, kde pachatelem bývá nejčastěji bývalý partner.

Graf 11 – Oběti sextingu

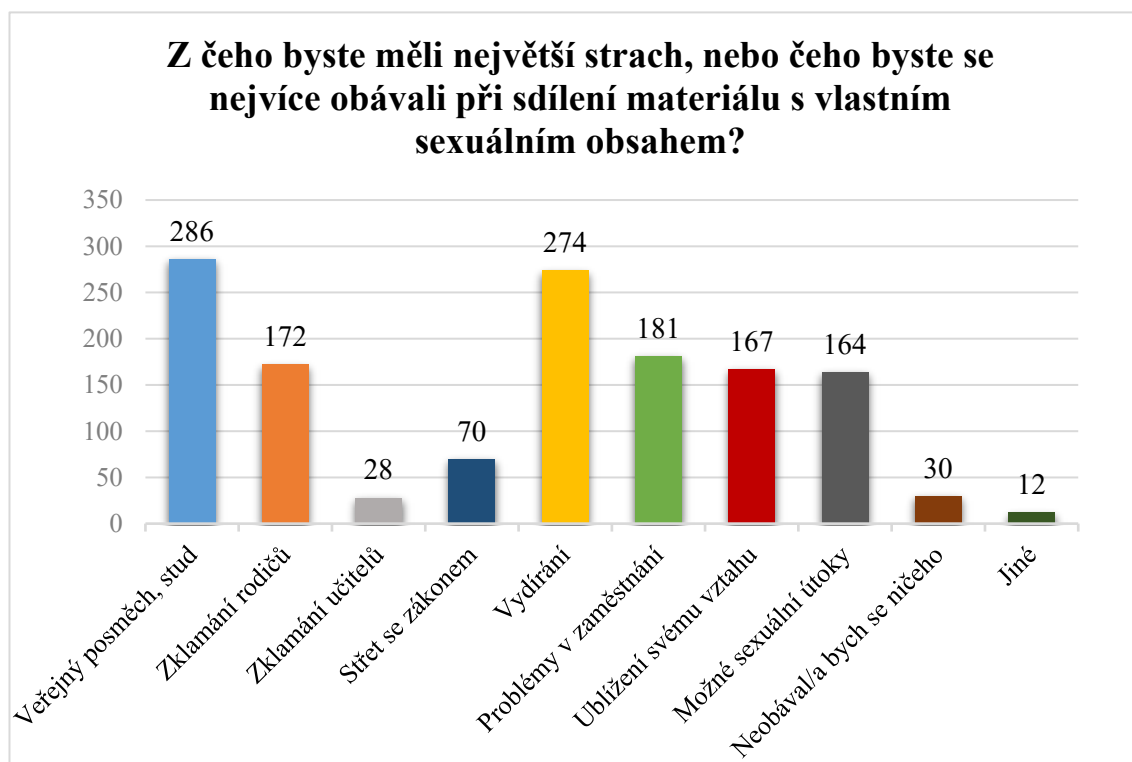
Graf 13 ukazuje, kolik respondentů se někdy stalo obětí sextingu. Celkem 24 vysokoškolských studentů se v dané situaci vyskytlo, což odpovídá 5,8 % všech dotazovaných respondentů. Ženy se dle výsledků staly častějšími oběťmi než muži. Konkrétně 20 žen a 4 muži se stali oběťmi sextingových aktivit (tedy situace, kdy byl jejich sdílený sexuální obsah zveřejněn). Součástí této položky v dotazníku byla doplňující otázka, zda oběti sextingu danou situaci nějakým způsobem řešily anebo nikoliv. Dohromady 16 obětí sextingu odpověděly ne (danou situaci nijak neřešily) a dalších 8 odpověděly ano (danou situaci řešily). Poté následovala další doplňující položka v dotazníku zaměřená na konkrétní řešení obětí dané nepříjemné situace (viz tabulka 6).

Tabulka 6 – Výpis konkrétních řešení obětí sextingu

Označení respondentů (obětí sextingu)	Konkrétní řešení a vyhledána pomoc
Oběť č. 1	<i>„Obrátila jsem se na učitele, ten mi však řekl, že nemá smysl to řešit.“</i>
Oběť č. 2	<i>„Policie.“</i>
Oběť č. 3	<i>„Konfrontovala jsem daného člověka a ten vše popřel. Řekla jsem mu, že pokud se nezačne chovat jako člověk nahlásím ho na policii.“</i>
Oběť č. 4	<i>„Svěřila jsem se sestře“.</i>

Označení respondentů (obětí sextingu)	Konkrétní řešení a vyhledána pomoc
Oběť č. 5	„Řekla jsem, že to nejsem já“.
Oběť č. 6	„Svěřila jsem se kamarádům a ti zajistili smazání daného obsahu.“
Oběť č. 7	„Obrátila jsem se na policii, která to nějak moc neřešila.“
Oběť č. 8	„Snaha probírat s někým, koho znám sice také pouze z internetu, ale vím, že tam na tom chatu měli nějaké své přátele, a samozřejmě k nim mám důvěru. Ale byla jsem z toho v šoku, nevěděla, jak svou situaci pojmenovat, protože mě silně zasáhla. Byla bych ovšem nejradši, kdybych měla odvahu se s tím otevřeně svěřit, jak přesně se mi to přihodilo.“

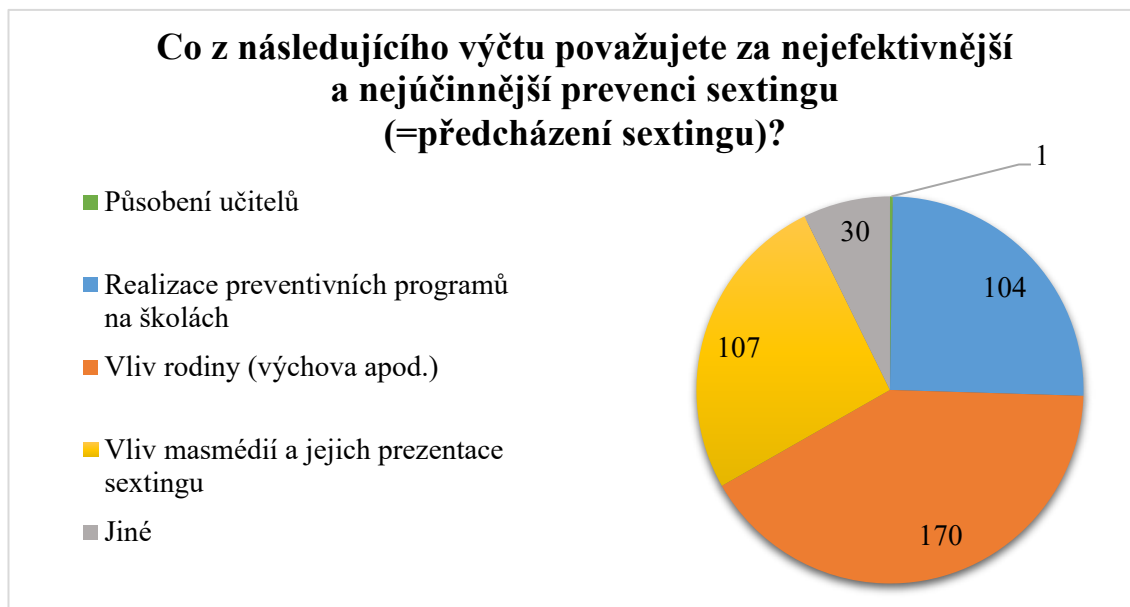
V tabulce 6 je výpis všech řešení a vyhledané pomoci těch respondentů, kteří se někdy stali obětmi sextingu. Lze vidět, že se nejčastěji obracejí pro pomoc na policii anebo ke svým blízkým.

Graf 12 – Obavy a strachy respondentů při provozování sextingu

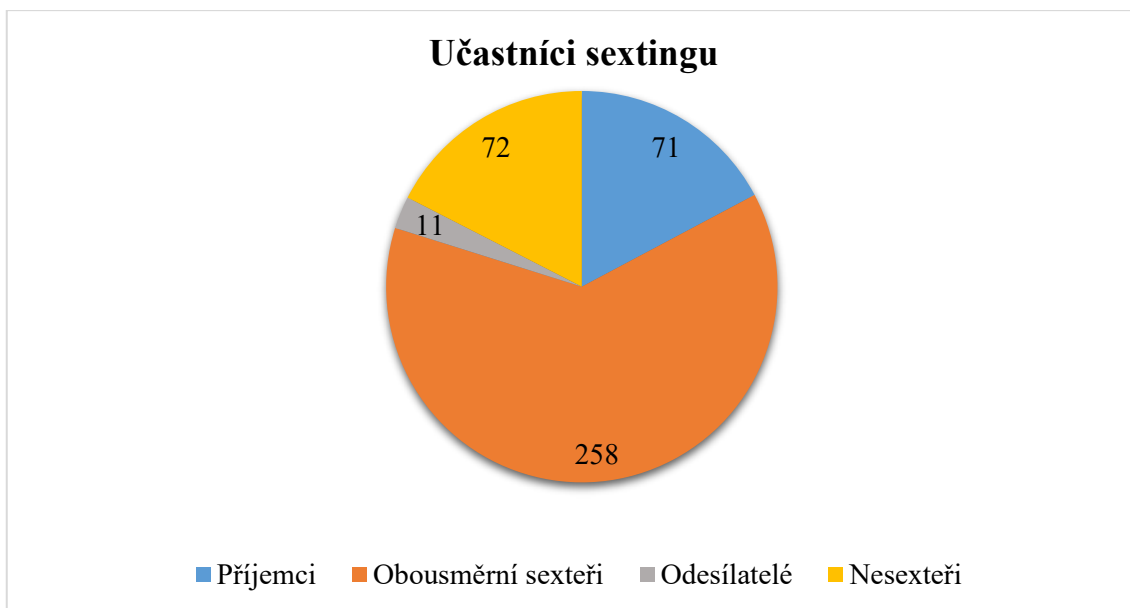
Součástí grafu 14 je vyobrazení možných strachů a obav respondentů při sdílení materiálu s vlastním sexuálním obsahem. Respondenti měli možnost vybrat jednu nebo více odpovědí z 10 vymezených kategorií (viz výše). Nejčastěji uváděnými odpověďmi byly: veřejný posměch a stud, vydírání, zklamání rodičů, ublížení svému vztahu a možné

sexuální útoky. Celkem 30 vysokoškolských studentů uvedlo, že se neobávají ničeho, pokud jde o provozování sextingu. V kategorii jiné byly zaznamenány odpovědi jako nekontrolovatelnost nad odeslaným souborem, ublížení sama sobě, vyšší zranitelnost, nemožnost vykonávat právnické profese (např. soudce), zveřejnění na internetu atd.

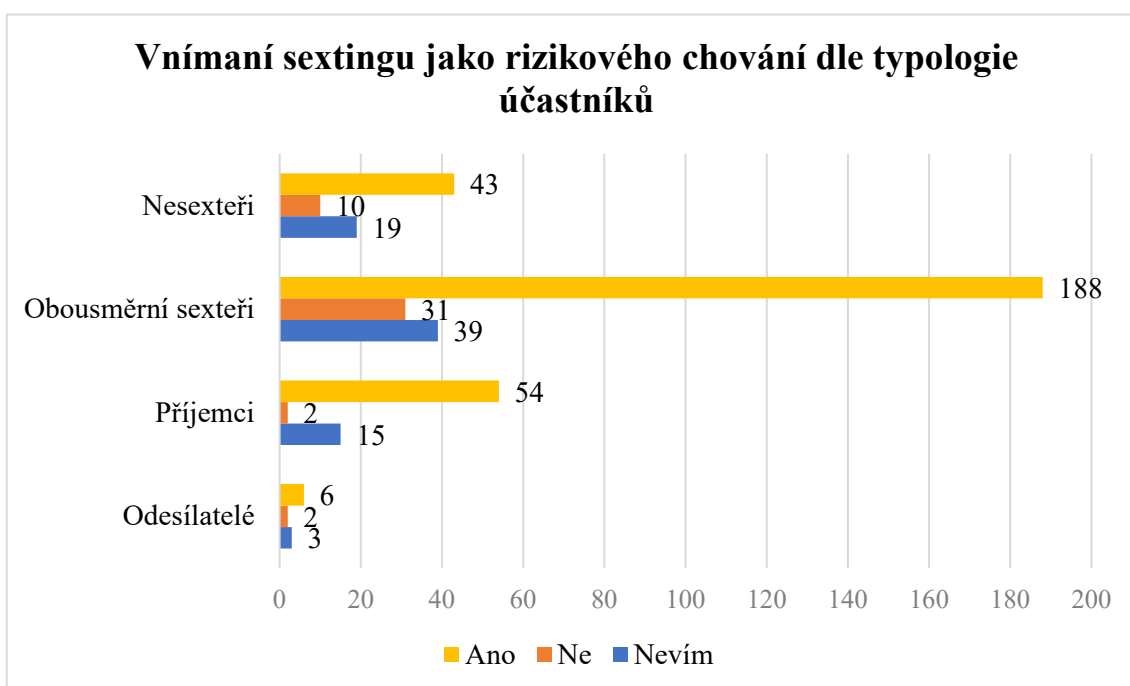
Graf 13 – Prevence sextingu

Graf 13 předkládá, co vysokoškolští studenti vnímají jako nejefektivnější a nejúčinnější prevenci sextingu. Z grafu je patrné, že skoro polovina respondentů (konkrétně 41,3 %) považuje vliv rodiny za nejdůležitější faktor. Druhé místo v oblasti prevence obsadil vliv masmédií a jejich prezentace sextingu (25,9 %) a realizace preventivních programů na školách vnímá zhruba čtvrtina respondentů jako nejdůležitější prevencí sextingových aktivit. Pouze 1 respondent považuje učitele jako významného činitele v oblasti preventivních aktivit daného rizikového jevu. V kategorii jiné byla pak nejčastěji zaznamenaná odpověď ve smyslu kombinace všech zmíněných faktorů (tedy působení rodiny, učitelů, masmédií a preventivních programů dohromady) na předcházení sextingu. Dále pak bylo například uváděno používání selského rozumu, vliv sociálních sítí (TikTok apod.), vlastní svědomí, styk s realitou, vliv vrstevníků anebo vůbec takový sexuální materiál neposílat.

Graf 14 – Typologie účastníku sextingu

V grafu 16 je rozdělení respondentů do čtyř skupin podle Gordona-Messera (2013, s. 302) na nesextery (anglicky *non-sexters*), odesílatele (anglicky *senders*), příjemce (anglicky *receivers*) a obousměrné sextery (anglicky *two-way sexters*). Z grafu je patrné, že největší část účastníků tvoří obousměrní sexteři, konkrétně až 62,6 %. Nesexterů je 17,5 %, příjemců je 17,2 % a odesílatelů je 2,7 %.

Graf 15 – Vnímání sextingu jako rizikového chování dle jeho účastníků

Graf 17 prezentuje vnímání sextingu jako rizikového chování dle typu jeho účastníka (nesexteři, obousměrní sexteři, odesílatelé a příjemci). Je patrné, že největší

skupinu tvoří obousměrní sexteři, z nichž 72,8 % považuje sexting za rizikové jednání. Větší procentuální podíl, kteří považují sexting za rizikový, zaznamenáváme u skupiny příjemců (celkem 76,1 %). Odesílatelé považují sexting za nejméně rizikový (54,5 %) a skupina nesexterů jej vnímá jako rizikové chování u 59,7 % respondentů.

5.4 Verifikace hypotéz

Nyní následuje podstatná část práce, kde budou potvrzené, případně vyvrácené stanovené hypotézy na základě výsledků výzkumného šetření případně i za pomoci testu dobré shody chí-kvadrát, který začíná formulováním nulové a alternativní hypotézy. Obecně platí, že nulová hypotéza (H_0) je předpoklad, že mezi sledovanými jevy není vztah a alternativní hypotéza (H_A) je naopak předpoklad, že mezi sledovanými jevy vztah je. O potvrzení nebo vyvrácení stanovených hypotéz je rozhodnuto na základě testování nulové hypotézy. Pro tyto účely je třeba vypočítat „testové kritérium“, což je určitá číselná charakteristika odvozená ze získaných dat, která odpovídá vztahu:

$$x^2 = \sum \frac{(P - O)^2}{O}$$

kde x^2 znamená ono testové kritérium chí-kvadrát, P je „pozorovaná četnost“ a O „očekávaná četnost“, která odpovídá nulové hypotéze a je zařazena v kontingenčních tabulkách. Statistický test významnosti se vyskytuje na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ nebo $0,01$ při určitém stupni volnosti (Chráška, 2007, s. 70–73). V některých příkladech je využit test nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku.

H1: Muži jsou častějšími příjemci sextingové zprávy než ženy.

H0: Podíl příjemců sextingové zprávy je stejný u mužů i u žen.

HA: Muži jsou častějšími příjemci sextingové zprávy než ženy.

Pro výpočet testového kritéria je v tomto případě možno využít čtyřpolní tabulku pro test nezávislosti chí-kvadrát. V případě čtyřpolní tabulky lze daný výpočet testového kritéria x^2 zjednodušit použitím vztahu:

$$x^2 = n \cdot \frac{(ad - bc)^2}{(a + b) \cdot (a + c) \cdot (b + d) \cdot (c + d)}$$

Tabulka 7 – Čtyřpolní tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát pro H1

Pohlaví	Příjemci		Σ
	Ano	Ne	
Muži	113 (a)	40 (b)	153 (a + b)
Ženy	216 (c)	43 (d)	259 (c + d)
Σ	329 (a + c)	83 (b + d)	412 (n)

Po dosazení číselných hodnot do výše uvedeného vzorce vyplývá rovnice:

$$x^2 = 412 \cdot \frac{(113 \cdot 43 - 40 \cdot 216)^2}{153 \cdot 329 \cdot 83 \cdot 259} = 5,4431$$

Z uvedeného vztahu vyplývá, že hodnota testového kritéria chí-kvadrátu je $x^2 = 5,4431$. Kritická hodnota chí-kvadrát při hladině významnosti $\alpha = 0,05$ a pro 1 stupeň volnosti je $x_{0,05}^2(1) = 3,841$. Testové kritérium $x^2 = 5,4431$ je větší než hodnota kritická, a proto je hypotéza nulová odmítnuta a **hypotéza 1 potvrzena**.

H2: Účastníci sextingu provozují sexting častěji jako příjemci než odesílatelé.

Druhá hypotéza je stanovena na základě dvou již zmíněných výzkumů od Gordona-Messera a od Sztokowskiho, Komárkové. Z grafu 16 lze vyčíst, že příjemců je značně více oproti odesílatelům sextingových zpráv. Celkově se sextingu účastní 17,2 % příjemců a 2,7 % odesílatelů z dotazovaných vysokoškolských studentů. **Hypotéza 2** je tedy na základě těchto výsledků **potvrzena**.

H3: Existuje statisticky významný vztah mezi pohlavím a provozováním sextingu.

H0: Mezi pohlavím a provozováním sextingu neexistuje souvislost.

HA: Existuje statisticky významný vztah mezi pohlavím a provozováním sextingu.

Pro potvrzení alternativní hypotézy je nutno nejdříve spočítat očekávané četnosti pro každé pole tabulky. Zvolená hladina významnosti je 0,05.

$$O1 = \frac{269 \cdot 153}{412} = 99,8956$$

$$O2 = \frac{269 \cdot 259}{412} = 169,1044$$

$$O_3 = \frac{143 \cdot 153}{412} = 53,1044$$

$$O_4 = \frac{143 \cdot 259}{412} = 89,8956$$

Tabulka 8 – Očekávané četnosti pro H3

Pohlaví	Provozování sextingu (zaslání sextingové zprávy)		Σ
	Ano	Ne	
Muži	92 (a) (99,8956)	61 (b) (53,1044)	153 (a + b)
Ženy	177 (c) (169,1044)	82 (d) (89,8956)	259 (c + d)
Σ	269 (a + c)	143 (b + d)	412 (n)

Očekávané četnosti jsou již spočteny a nyní lze dosadit do vzorečku $\frac{(P-O)^2}{O}$ pro všechna pole kontingenční tabulky a následně spočítat testové kritérium χ^2 součtem zjištěných hodnot.

$$\frac{(P - O)^2}{O} = \frac{(92 - 99,8956)^2}{99,8956} = 0,6241$$

$$\frac{(P - O)^2}{O} = \frac{(177 - 169,1044)^2}{169,1044} = 0,3687$$

$$\frac{(P - O)^2}{O} = \frac{(61 - 53,1044)^2}{53,1044} = 1,1739$$

$$\frac{(P - O)^2}{O} = \frac{(82 - 89,8956)^2}{89,8956} = 0,6935$$

Testové kritérium po sečtení všech výše uvedených hodnot odpovídá $\chi^2 = 2,8602$. Kritická hodnota testového kritéria pro hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$. Vypočítaná hodnota χ^2 je tedy menší než hodnota kritická, a proto je třetí **hypotéza odmítnuta**. Mezi pohlavím a provozováním sextingu u vysokoškolských studentů neexistuje významná souvislost.

H4: Častějším motivem pro provozování sextingu je zábava než nátlak.

Hypotéza 4 je stanovena na základě studie *Sex and Tech Survey*, kde z výsledků bylo patrné, že zábava je zhruba dvojnásobně častějším důvodem k provozování sextingu než nátlak ze strany partnera/partnerky, kamaráda/kamarádky apod. Z grafu 6 lze vyčíst, že celkově 93 (24 %) respondentů provozují sexting z důvodu zábavy a 32 (8,2 %) respondentů zaškrtnlo jako důvod provozování sextingu nátlak ze strany jiné osoby. Tedy motivace k sextingovým aktivitám vysokoškolských studentů, kteří provozují sexting souvisí častěji se zábavou než nátlakem. Proto lze **hypotézu** považovat za **potvrzenou**.

H5: Nesexteři považují sexting za více rizikový než obousměrní sexteři.

H0: Nesexteři považují sexting za rizikový stejně jako obousměrní sexteři.

HA: Nesexteři považují sexting za více rizikový než obousměrní sexteři.

Pro tuto hypotézu je potřeba vypočítat nejprve očekávané četnosti O pro každé pole kontingenční tabulky a následně získat testové kritérium χ^2 .

$$O_1 = \frac{231 \cdot 53}{272} = 45,0110$$

$$O_2 = \frac{231 \cdot 219}{272} = 185,9889$$

$$O_3 = \frac{41 \cdot 53}{272} = 7,9889$$

$$O_4 = \frac{41 \cdot 219}{272} = 33,0110$$

Tabulka 9 – Očekávané četnosti pro H5

Účastníci sextingu	Sexting jako rizikové chování		Σ
	Ano, sexting je rizikový	Ne, sexting není rizikový	
Nesexteři	43 (a) (45,0110)	10 (b) (7,9889)	53 (a + b)
Obousměrní sexteři	188 (c) (185,9889)	31 (d) (33,0110)	219 (c + d)
Σ	231 (a + c)	41 (b + d)	272 (n)

Testové kritérium χ^2 se nyní spočítá jako součet hodnot $\frac{(P-O)^2}{O}$ pro všechna pole kontingenční tabulky.

$$\frac{(P - O)^2}{O} = \frac{(43 - 45,0110)^2}{45,0110} = 0,0898$$

$$\frac{(P - O)^2}{O} = \frac{(188 - 185,9889)^2}{185,9889} = 0,0217$$

$$\frac{(P - O)^2}{O} = \frac{(10 - 7,9889)^2}{7,9889} = 0,5063$$

$$\frac{(P - O)^2}{O} = \frac{(31 - 33,0110)^2}{33,0110} = 0,1225$$

Testové kritérium χ^2 po sečtení je 0,7402. Kritická hodnota testového kritéria pro hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$. Vypočítaná hodnota testového kritéria je menší než kritická hodnota, a proto alternativní **hypotéza není potvrzena**. U skupiny nesexterů a obousměrných sexterů není souvislost s rozdílným vnímání sextingu jako rizikového chování.

H6: Ženy považují sexting za více rizikový než muži.

H0: Ženy a muži považují sexting za stejně rizikový.

HA: Ženy považují sexting za více rizikový než muži.

Testové kritérium χ^2 lze zjistit pomocí čtyřpolní tabulky pro test nezávislosti chí-kvadrát a poté dosadit do vzorce při zvolené hladině významnosti 0,05.

Tabulka 10 – Čtyřpolní tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát pro H6

Pohlaví	Sexting jako rizikové chování		Σ
	Ano, sexting je rizikový	Ne, sexting není rizikový	
Muži	95 (a)	23 (b)	118 (a + b)
Ženy	196 (c)	22 (d)	218 (c + d)
Σ	291 (a + c)	45 (b + d)	336 (n)

Po dosazení číselných hodnot do výše uvedené rovnice pro čtyřpolní tabulku se získá vztah:

$$x^2 = 336 \cdot \frac{(95 \cdot 22 - 23 \cdot 196)^2}{118 \cdot 291 \cdot 45 \cdot 218} = 5,8319$$

Vypočítaná hodnota testového kritéria chí-kvadrát je $x^2 = 5,8319$ a kritická hodnota testového kritéria je $x_{0,05}^2(1) = 3,841$. Hodnota testového kritéria je tedy větší než hodnota kritická, a proto je **hypotéza potvrzena** a hypotéza nulová odmítnuta.

H7: Vysokoškolští studenti provozující sexting sdílí častěji texty se sexuální tematikou než videa se sexuálním obsahem.

V grafu 3 jsou zobrazeny způsoby, jakým respondenti provozují sexting. Celkem 188 vysokoškolských studentů provozovali sexting ve formě zasílání textů se sexuální tematikou a 53 vysokoškolských studentů sdíleli své vlastní video se sexuálním obsahem s jinou osobou. Z toho vyplývá, že **hypotéza 6 je potvrzena**, vysokoškolští studenti sdílí častěji texty než videa se sexuálním obsahem.

H8: Muži se častěji setkávají s peer-sextingem než ženy.

H0: Podíl výskytu peer-sextingu je stejný u mužů i u žen.

HA: Muži se častěji setkávají s peer-sextingem než ženy.

Pro výpočet testového kritéria je i v tomto případě možno využít čtyřpolní tabulku pro test nezávislosti chí-kvadrát se zvolenou hladinou významnosti 0,05 pro 1 stupeň volnosti.

Tabulka 11 – Čtyřpolní tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát pro H8

Pohlaví	Výskyt peer-sextingu		Σ
	Ano	Ne	
Muži	79 (a)	74 (b)	153 (a + b)
Ženy	119 (c)	140 (d)	259 (c + d)
Σ	198 (a + c)	214 (b + d)	412 (n)

Po dosazení do vzorce v případě čtyřpolní tabulky se získá vztah:

$$\chi^2 = 412 \cdot \frac{(79 \cdot 140 - 74 \cdot 119)^2}{153 \cdot 198 \cdot 214 \cdot 259} = 19,0286$$

Po dosazení číselných hodnot do vzorce pro čtyřpolní tabulku je vypočítané testové kritérium $\chi^2 = 19,0286$. Kritická hodnota testového kritéria je pro hladinu významnosti 0,05 je $\chi_{0,05}^2(1) = 3,841$. Je tedy zřejmé, že hypotéza nulová je odmítnuta a alternativní **hypotéza je potvrzena**, jelikož vypočítaná hodnota χ^2 je větší než hodnota kritická. Muži se tedy s peer-sextingem setkávají častěji než ženy.

5.5 Shrnutí výzkumného šetření

Výzkumný problém pro výzkumné šetření byl zvolen následovně: Jaká je prevalence sextingu jako rizikové formy chování u vysokoškolských studentů? Cílem výzkumného šetření diplomové práce bylo zmapovat problematiku sextingu jako rizikové formy chování u vysokoškolských studentů. Cíl lze považovat za splněný.

Elektronického dotazníku se celkem zúčastnilo 416 respondentů z různých vysokých škol. Ovšem validní vzorek pak vykazoval 412 vysokoškoláků ve věku 19–28 let, z toho bylo 259 žen a 153 mužů. Největší podíl respondentů studovalo na Západočeské univerzitě v Plzni (37,6 %), na Technické univerzitě v Liberci (26,2 %) a na Univerzitě Karlově (17,0 %). Součástí online dotazníku byly otázky zjišťující prevalenci sextingu a dalších témat související s tímto rizikovým jevem. Zjištěné výsledky výzkumného šetření lze považovat za srovnatelné s některými realizovanými výzkumy a studii ze zahraničí, ale i z České republiky (viz kapitola 3).

Celkem 65,3 % respondentů zaslalo sextingovou zprávu jiné osobě a tuto zprávu obdrželo dohromady 79,8 % respondentů. V porovnání s ostatními výzkumy (např. šetření Rádlové nebo Dobešové) je zjištěný výskyt obou sledovaných forem sextingu nižší. Přičemž například s porovnáním s výzkumem Gordona-Messera je výskyt naopak vyšší, a to skoro o dvojnásobek. Nejčastější věk prvního zaslání i obdržení zprávy se sexuálním obsahem byl 16–18 let. Osob, které poprvé obdržely zprávu se sexuálním obsahem ve věku méně než 12 let, bylo poměrně více než těch, které tuto zprávu zaslaly někomu jinému ve věku méně než 12 let. Vysokoškolští studenti nejčastěji provozovali sexting ve formě zasílání svých fotografií ve spodním prádle a jejich nejčastěji uváděným důvodem bylo vzájemné sdílení materiálu se sexuálním obsahem se svým

partnerem/partnerkou. Dále byl nejčastěji uváděn důvod zábavy a nátlaku ze strany jiné osoby. Nejčastějšími příjemci sextingové zprávy byli zaznamenáni: partner/partnerka, osoba, o kterou byl zájem, a kamarád/kamarádka, což se shoduje i s většinou jiných výzkumů. Nejčastějšími osobami, od které respondenti obdrželi takovou zprávu, byly: partner/partnerka, osoba, kterou neznali, a kamarád/kamarádka. Vysokoškolští studenti, kteří se věnují sextingovým aktivitám, provozují sexting více ve stavu partnerském (59,4 %) než svobodném (40,6 %). Ale i tak lze podotknout, že tyto rozdíly nejsou tak významné.

Z výsledků šetření této diplomové práce také vyplývá, že s věkem narůstá i výskyt sextingu. Výsledky různých studií také ukazují, že prevalence sextingu roste s věkem. Např. zahraniční studie *Sex and Tech Survey* srovnávala výskyt sextingu u osob ve věku 13–19 let a u osob ve věku 20–26 let, přičemž u skupiny dospívajících byl tento rizikový jev monitorován méně než u mladých dospělých (Kean et al, 2008, online). Kopecký v rámci své studie také sledoval prevalenci sextingu u vysokoškoláků a u dětí. Z jeho výsledků se zjistilo, že výskyt sextingu je u vysokoškoláků téměř dvojnásobný oproti dětem (Kopecký, 2013b, s. 63). Důvodem může být například to, že vysokoškolští studenti začínají žít plně sexuální život a jsou více sexuálně aktivní v různých oblastech, a to včetně vzájemného sdílení intimních materiálů. Provozování sextingu je rizikovou aktivitou nejenom u vysokoškoláků, ale i u zmíněných adolescentů. Cornelius a kol. uvádí, že zejména u nechtěného nebo vynuceného sextingu může docházet k negativním psychologickým symptomům, násilí při seznamování, offline sexuálnímu nátlaku, zneužívání partnera apod. (Cornelius a kol., 2020, s. 10).

Dále bylo zajímavé pozorovat výskyt peer-sextingu, tedy situace, kdy se původně soukromý sexuální obsah určený jen někomu, dostal do rukou třetím stranám. Z výsledků je vidět, že s tímto jevem má osobní zkušenost až 48,1 % vysokoškoláků, což je ve srovnání se studií Gordona-Messera vyšší výskyt. Gordon-Messer a kol. zaznamenali výskyt peer-sextingu u zhruba 32 % respondentů (Gordon-Messer a kolektiv, 2013, s. 304). Dále byl pozorován pohled vysokoškolských studentů na sexting jako na rizikové chování. Až 70,6 % všech respondentů považovalo sexting za rizikový, 10,9 % jej jako rizikový nevnímá a 18,4 % odpovědělo, že neví. Obětí sextingu (tedy situace, kdy byl jejich vlastní sexuální materiál proti jejich vůli zveřejněn) bylo zaznamenáno zhruba 5,8 % respondentů. Problematika prevence se stala také součástí dotazníku, kde bylo pozorováno, co respondenti považovali za nejdůležitější oblast u preventivních aktivit

sextingu. Konkrétně 41,3 % vysokoškoláků považovalo vliv rodiny za nejdůležitější faktor. Druhé místo obsadil vliv masmédií a jejich prezentace sextingu (25,9 %) a realizace preventivních programů na školách vnímá zhruba čtvrtina respondentů jako nejpodstatnější prevenci sextingu.

V rámci výzkumného šetření bylo zvoleno 8 výzkumných hypotéz, z toho bylo šest přijato (H1, H2, H4, H6, H7, H8) a dvě byly zamítnuty (H3, H5). Konkrétně se potvrdilo, že muži jsou častějšími příjemci sextingové zprávy než ženy a že ze všech účastníků sextingových aktivit je více příjemců než odesílatelů. Dále se potvrdilo, že sexting je více provozován z důvodu zábavy než nátlaku ze strany jiné osoby a že jsou častěji sdíleny texty se sexuální tematikou než vlastní videa s takovým explicitním obsahem. Další hypotéza potvrdila, že muži se častěji setkávají s peer-sextingem než ženy. Hypotéza 3 byla zamítnuta, mezi pohlavím a provozováním sextingu neexistuje významná souvislost. Hypotéza 5 také nebyla potvrzena, tudíž mezi nesextery a obousměrnými sextery není souvislost s jejich rozdílným vnímáním na sexting jako na rizikové chování. Závěrem lze konstatovat, že cíl diplomové práce i cíl výzkumného šetření byl splněn.

Závěr

Diplomová práce se zabývala problematikou sextingu jako rizikové formy chování vysokoškolských studentů. Cílovou skupinou byli tedy studenti bakalářských, magisterských, inženýrských, ale i doktorských studií. Cílem diplomové práce bylo zmapovat problematiku sextingu jako rizikové formy chování u zkoumané skupiny.

Sexting patří k rizikovému chování v kyberprostoru a jeho výskyt se za poslední desetiletí poměrně značně navýšil, a to nejenom u dospělé populace, ale i u dětí a dospívajících. Jeho nárůst je spojován s masivním rozvojem digitálních a informačních technologií a s tím spojenou virtuální komunikací. Sexting tedy patří k rozšířenému rizikovému jevu, který může zanechat poměrně značné negativní a nepříjemné následky.

Teoretické kapitoly přibližovaly problematiku sextingu a rizikového chování prostřednictvím rešerše odborných monografií, periodik, sborníků, legislativy a internetových zdrojů. Empirická část práce pak zkoumala prevalenci sextingu u vysokoškolských studentů.

Nejprve se diplomová práce v rámci teorie zabývala obecné charakteristice rizikového chování a jeho formám v prostředí přirozeném a v kyberprostoru. Součástí první kapitoly byl i popis tzv. syndromu rizikového chování v dospívání. Právě v tomto věkovém období totiž dochází k experimentování s různými riziky. Dále se práce orientovala již na samotný sexting, který lze obecně charakterizovat jako elektronické zasílání vlastního intimního materiálu jiným osobám. Byly také uvedeny různé typologie sextingu dle různých autorů. Sexting můžeme rozdělovat na primární a sekundární, na peer-sexting a self-sexting, na vztahový sexting, reaktivní sexting, nucený sexting, násilný sexting apod. Poté se práce zaměřovala na motivy sextingových aktivit a na možná rizika a následky tohoto rizikového jevu. V další kapitole byla uvedena charakteristika zkoumané cílové skupiny, tedy vysokoškolského studenta, který spadá dle vývojové psychologie do etapy pozdní adolescence a časně dospělosti. Součástí kapitoly bylo také představení zahraničních, ale i českých výzkumů, které se zaměřovaly na problematiku sextingu u cílové skupiny. Součástí teoretické části byla i prevence rizikového chování. Prevence je v dnešní době velmi důležitá vzhledem k přibývajícím rizikovým jevům. Nejprve byly uvedeny formy a definice prevence a poté se práce věnovala realizaci prevence ve školním prostředí, jelikož právě v tomto prostředí má významnou roli a velmi úzce se dotýká našeho studijního oboru sociální pedagogiky. Poté

se práce přesunula k prevenci samotného sextingu, kde se poukázalo na to, že prevence sextingu cílená na vysokoškoláky prakticky neexistuje.

Pátá kapitola diplomové práce byla zaměřena na výzkumné šetření zkoumající problematiku sextingu u vysokoškolských studentů. Součástí kapitoly byl stručný úvod do metodologie, popis sběru dat a popis výzkumného souboru. Pro výzkumné šetření byla zvolena kvantitativní metoda zkoumání za využití elektronického dotazníku, který byl distribuován přes webový formulář Microsoft Forms. Validní výzkumný vzorek se skládal ze 412 vysokoškolských studentů ve věku 19–28 let, z toho bylo 259 žen (62,9 %) a 153 mužů (37,1 %). Výsledky získaných dat byly zobrazeny prostřednictvím grafů a tabulek a pro vyhodnocení dat byl využit tabulkový procesor Microsoft Excel. Pro výzkumné šetření bylo zvoleno 8 výzkumných hypotéz, které byly stanoveny na základě odborných výzkumů a studií. Celkem šest hypotéz bylo přijato (H1, H2, H4, H6, H7, H8) a dvě hypotézy byly zamítnuty (H3, H5).

Co se týče možných limitů výzkumného šetření, je potřeba uvést rozložení respondentů z hlediska pohlaví. Žen, které se účastnily dotazníkového šetření, bylo více než mužů. Jistě by bylo ideální, kdyby byl výzkumný soubor z hlediska pohlaví více v rovnováze. Příště by mohlo být také šetření doplněno kazuistikami nebo rozhovory a tím se na dané téma podívat i z kvalitativní povahy zkoumání.

Diplomová práce může posloužit všem studentům, kteří se o danou problematiku zajímají, popřípadě i dalším výzkumníkům a odborníkům pro výzkumné účely. Práce může být rovněž využita jako forma prevence pro vysokoškoláky, ale také pro děti. Zajímavé by bylo zkoumat problematiku více konkrétně, například věnovat se pouze obětem sextingu nebo provést další studie a výzkumy zaměřené na jinou cílovou skupinu (např. na děti, mládež, dospělou populaci, nebo případně na seniory). Dle názoru autorky se nabízí rovněž možnost zkoumat další sexuální rizikové jevy v kyberprostoru u vysokoškolských studentů a studentek. Cíl diplomové práce je splněn, a to včetně teoretického vhledu do zkoumané problematiky, ale i v rámci praktické části.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

BĚLÍK, Václav a HOFERKOVÁ, Stanislava. 2016. *Prevence rizikového chování ve školním prostředí: pro studenty pomáhajících oborů*. Brno: Tribun EU, 141 s. ISBN 978-80-263-1015-0.

BĚLÍK, Václav a HOFERKOVÁ, Stanislava. 2018. *Prevence rizikového chování žáků z pohledu pedagogů*. Hradec Králové: Gaudeamus, 142 s. ISBN 978-80-7435-726-8.

BĚLÍK, Václav, HOFERKOVÁ, Stanislava a KRAUS, Blahoslav a kol. 2017. *Slovník sociální patologie*. Praha: Grada, 120 s. ISBN 978-80-271-0599-1.

BRADNOVÁ, Hana. 1993. *Encyklopedický slovník*. Praha: Odeon, 1253 s. ISBN 80-207-0438-8.

BURDOVÁ, Eva a TRAXLER, Jan. 2014. *Bezpečně na internetu*. Praha: Středočeský kraj ve spolupráci se Vzdělávacím institutem Středočeského kraje (VISK), 43 s. ISBN 978-80-904864-9-2.

CIKLOVÁ, Kateřina. 2016. *Rizikové chování ve škole s vazbou na legislativní úpravu: rádce školního metodika prevence*. 2. vyd. Ostrava: EconomPress, 207 s. ISBN 978-80-905065-9-6.

ČECH, Ondřej a ZVONÍČKOVÁ, Nicole. 2017. *Možnosti prevence rizikového chování dětí*. České Budějovice: Theia – krizové centrum o.p.s., 72 s. ISBN 978-80-904854-5-7.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. 2008. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 150 s. ISBN 978-80-247-2207-8.

DOBEŠOVÁ, Tereza. 2019. *Sexting u studentů Pedagogické fakulty Univerzity Palackého*. Olomouc, 60 s. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce René Szotkowski.

DOČEKAL, Daniel a ECKERTOVÁ, Lenka 2013. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 224 s. ISBN 978-80-251-3804-5.

DOLEJŠ, Martin. 2010. *Efektivní včasná diagnostika rizikového chování u adolescentů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 188 s. ISBN 978-80-244-2642-6.

DOLEJŠ, Martin a OREL, Miroslav. 2017. *Rizikové chování u adolescentů a impulzivita jako prediktor tohoto chování*. Univerzita Palackého v Olomouci, 107 s. ISBN 978-80-244-5252-4.

FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. 2014. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. Praha: Grada, 231 s. ISBN 978-80-247-5046-0.

GAVORA, Peter. 1996. *Výzkumné metody v pedagogice: příručka pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky*. Překlad Vladimír Jůva. Brno: Paido, 130 s. ISBN 80-85931-15-X.

GAVORA, Peter. 2008. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 4., rozš., vyd. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 269 s. ISBN 978-80-223-2391-8.

HENDL, Jan a REMR, Jiří. 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál, 372 s. ISBN 978-80-262-1192-1.

HOLLÁ, Katarína. 2016. *Sexting a kyberšikana*. Bratislava: Iris, 165 stran. ISBN 978-80-8153-061-6.

CHRÁSKA, Miroslav. 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

CHRÁSKA, Miroslav. 2016. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 256 s. ISBN 978-80-247-5326-3.

KABÍČEK, Pavel, CSÉMY, Ladislav a HAMANOVÁ, Jana a kol. 2014. *Rizikové chování v dospívání a jeho vztah ke zdraví*. Praha: Triton, 343 s. ISBN 978-80-7387-793-4.

KOLAŘÍKOVÁ, Marta, PETROVÁ, Alena a URBANOVSKÁ, Eva. 2017. *Profesní připravenost učitelů základních škol v oblasti řešení rizikového chování a možnosti jeho prevence v Moravskoslezském kraji. II. Psychologické aspekty*. V Opavě: Slezská univerzita, Fakulta veřejných politik v Opavě, 190 s. ISBN 978-80-7510-236-2.

KOLOUCH, Jan. 2016. *CyberCrime*. Praha: CZ.NIC, 522 s. ISBN 978-80-88168-15-7.

KOPECKÝ, Kamil. 2007. *Moderní trendy v e-komunikaci*. Olomouc: Hanex, 98 s. ISBN 978-80-85783-78-0.

- KOPECKÝ, Kamil. 2013a. *Rizika internetové komunikace v teorii a praxi*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 188 s. ISBN 978-80-244-3571-8.
- KOPECKÝ, Kamil. 2013b. *Rizikové chování studentů Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci v prostředí internetu*. Olomouc: Univerzita Palackého, Centrum prevence rizikové virtuální komunikace, 110 s. ISBN 978-80-244-3858-0.
- KOPECKÝ, Kamil a kol. 2015. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 169 s. Monografie. ISBN 978-80-244-4861-9.
- KOPECKÝ, Kamil a SZOTKOWSKI, René. 2015. *Nebezpečné komunikační techniky spojené s ICT pro ředitele základních a středních škol*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 62 s. Studijní opora. ISBN 978-80-244-4555-7.
- KOŽÍŠEK, Martin a PÍSECKÝ, Václav. 2016. *Bezpečně na internetu: průvodce chováním ve světě online*. Grada, 176 s. ISBN 978-80-271-9074-4.
- KRAUS, Blahoslav a POLÁČKOVÁ, Věra. 2001. *Člověk – prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 199 s. ISBN 80-7315-004-2.
- KRAUS, Blahoslav a HRONCOVÁ, Jolana. 2010. *Sociální patologie*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 325 s. ISBN 978-80-7435-080-1.
- KRAUS, Blahoslav. 2014. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 215 s. ISBN 978-80-262-0643-9.
- KRČMÁŘOVÁ, Barbora. 2012. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 178 s. ISBN 978-80-904920-2-8.
- LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana. 2006. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 368 s. Psyché. ISBN 80-247-1284-9.
- MACEK, Petr. 2003. *Adolescence*. 2., upr. vyd. Praha: Portál, 141 s. ISBN 80-7178-747-7.
- MATOUŠEK, Oldřich. 2008. *Slovník sociální práce*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Portál, 271 s. ISBN 978-80-7367-368-0.
- MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ, Andrea. 2011. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 336 s. ISBN 978-80-7367-825-8.

MIOVSKÝ, Michal a kol. 2015. *Prevence rizikového chování ve školství. 2.*, přepracované a doplněné vyd. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, 328 s. ISBN 978-80-7422-391-4.

NAKONEČNÝ, Milan. 2004. *Psychologie téměř pro každého*. Praha: Academia, 318 s. ISBN 80-200-1198-6.

NEŠPOR, Karel. 2000. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. Praha: Portál, 152 s. ISBN 80-7178-432-X.

NEŠPOR, Karel, PERNICOVÁ, Hana a CSÉMY, Ladislav. 1999. *Jak zůstat fit a předejít závislostem*. Praha: Portál, 112 s. ISBN 80-7178-299-8.

NIELSEN SOBOTKOVÁ, Veronika a kol. 2014. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Praha: Grada, 147 s. Psyché. ISBN 978-80-247-4042-3.

PROCHÁZKA, Miroslav. 2012. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada, 203 s. ISBN 978-80-247-3470-5.

PROCHÁZKA, Miroslav. 2019. *Metodik prevence a jeho role na základní škole*. Praha: Pasparta, 123 s. ISBN 978-80-88290-28-5.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. 2013. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 395 s. ISBN 978-80-262-0403-9.

PRŮCHA, Jan a VETEŠKA, Jaroslav. 2014. *Andragogický slovník*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 320 s. ISBN 978-80-247-4748-4.

RÉDLOVÁ, Žaneta. 2019. *Riziko sextingu v elektronické komunikaci u vysokoškolských studentů*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 47 s. Bakalářská práce. Univerzita Hradec králové. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Stanislava Hoferková.

ŘÍČAN, Pavel. 2006. *Cesta životem: vývojová psychologie: přepracované vydání*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2006, 390 s. ISBN 80-7367-124-7.

VÁGNEROVÁ, Marie. 2005. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 467 s. ISBN 80-246-0956-8.

VÁGNEROVÁ, Marie. 2007. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 461 s. ISBN 978-80-246-1318-5.

SZOTKOWSKI, René a kol. 2020. *Sexting u českých dětí*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 264 s. ISBN 978-80-244-5793-2.

ŠILEROVÁ, Lenka. 2003. *Sexuální výchova: jak a proč mluvit s dětmi o sexualitě*. Praha: Grada, 103 s. ISBN 80-247-0291-6.

Periodika

BĂNCILĂ, Andi Mihail. 2018. Cyberspace – the new dimension of human interaction. *Buletin Stiintific* [online]. Vol. 23, no. 1, pp. 5–10 [cit. 2021-6-8]. ISSN 12245178. Available from: <https://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=27&sid=7f34a14b-987e-430f-8ffd-a07fd4761143%40sessionmgr4006>.

CHEON, Young-cheol. 2020. Communication for Life in Cyberspace. *Ecumenical Review* [online]. Vol. 72, no. 2, pp. 242–254 [cit. 2021-6-8]. ISSN 00130796. Available from: <https://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=35&sid=7f34a14b-987e-430f-8ffd-a07fd4761143%40sessionmgr4006>.

CORNELIUS, Tara, BELL, Kathryn et al. 2020. Sexting among College Students: The Interplay of Coercion and Intimate Partner Aggression in Perceived Consequences of Sexting. *International Journal of Environmental Research and Public Health* [online]. Vol. 17, no. 19, 1–18 [cit. 2022-01-12]. ISSN 1660-4601. Available from: <https://www.mdpi.com/1660-4601/17/19/7141>.

DODAJ, Arta and SESAR, Kristina. 2019. Sexting and emotional regulation strategies among young adults. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology* [online]. Vol. 7, no. 1, pp 1–25 [cit. 2022-01-12]. ISSN 2282-1619. Available from: https://www.researchgate.net/publication/332510556_Sexting_and_emotional_regulation_strategies_among_young_adults.

DODAJ, Arta and SESAR, Kristina. 2020. Sexting categories. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology* [online]. Vol. 8, no. 2, pp. 17–20 [cit. 2022-01-12]. ISSN 2282-1619. Available from: https://www.researchgate.net/publication/343650239_Sexting_categories.

GORDON-MESSER, Deborah et al. 2013. Sexting Among Young Adults. *Journal of Adolescent Health* [online]. Vol. 52, no. 3, pp. 301–306 [cit. 2022-01-12]. ISSN 1051-139X. Available from: https://www.researchgate.net/publication/234088685_Sexting_Among_Young_Adults.

JAISHANKAR, Karuppanan. 2009. Sexting: A new form of Victimless Crime? *International Journal of Cyber Criminology* [online]. Vol 3, no. 1, pp. 21–25 [cit. 2021-10-04]. ISSN 0974-2891. Available from: <http://www.cybercrimejournal.com/editorialijccjan2009.pdf>.

KOMÁRKOVÁ, Iveta a SZOTKOWSKI, René. 2017. Sexting by students at palacký university. *Journal of technology and information education* [online]. Vol 9, no. 1, pp. 286–296 [cit. 2021-11-11]. ISSN 1803-537X. Available from: <https://jtie.upol.cz/pdfs/jti/2017/01/25.pdf>.

MCCARTHY, Denis M., PEDERSEN, Sarah L., THOMPSEN, Dana M. and LEUTY, Melanie E. 2006. Development of a measure of drinking and driving expectancies for youth. *Psychological Assessment* [online]. Vol. 18, no. 2, pp. 155–164 [cit. 2021-06-10]. ISSN 10403590. Available from: <https://eds.b.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=12&sid=bc45e8fd-a89e-4c71-b6f3-c597efcb5958%40sessionmgr102&bdata=JmF1dGh0eXBIPXNzbyZjdXN0aWQ9czY4Njc1NDQmbGFuZz1jcyZzaXRIPWVkcylsaXZlJnNjb3BIPXNpdGU%3d#AN=edselc.2-52.0-33746277221&db=edselc>.

ONDREJKOVIČ, Peter. 2009. Sociálna patológia, deviácia alebo anómia? *Pedagogika: časopis pro vědy o vzdělávání a výchově*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, roč. 59, č. 1, s. 5–16. ISSN 2336-2189. Dostupné z: https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/files/2014/01/P_2009_1_02_Socialna_5_16.pdf.

Sborníky

DIVÍNOVÁ, Radana. 2010. Cybersex. In: JANEČKOVÁ, Denisa a VONOSTRÁNSKÝ, Lukáš. *Sex-- o nás, vás, i vás--: konference o lidské sexualitě*. Olomouc: v nakl. Ámos vydala Česká asociace studentů psychologie, s. 7–13. ISBN 978-8090-4523-1-2.

KVĚTENSKÁ, Daniela. 2006. Subjekty zabývající se rizikovou mládeží v Královéhradeckém kraji. In: TRUHLÁŘOVÁ, Zuzana, SMUTEK, Martin. *Riziková mládež v současné společnosti: sborník příspěvků z konference s mezinárodní účastí konané pod záštitou projektu PHARE 2003 RLZ-opatření 2.1 Program podpory aktivit zaměřených na integraci sociálně znevýhodněných obyvatel ve spolupráci Královéhradeckého kraje a katedry sociální práce a sociální politiky Pedagogické fakulty*

Univerzity Hradec Králové. Hradec Králové: Gaudeamus, s. 188–196. ISBN 80-7041-044-2.

PELCÁK, Stanislav. 2015. Vybrané problémy rizikového chování v adolescenci. In: HOFERKOVÁ, Stanislava. *Acta sociopathologica II*. Hradec Králové: Gaudeamus, s. 53–74. ISBN 978-80-7435-577-6.

PEŠAT, Pavel. 2012. Rizikové chování v kyberprostoru. In: *Poruchy správania ako sociálny a edukačný fenomén*. Bratislava: Iris, s. 38–49. ISBN 978-80-89238-69-9.

Internetové zdroje

BURÝŠKOVÁ, Lenka. 2011. Víte, co je KYBERŠIKANA? In: *Policie České republiky* [online]. [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vite-co-je-kybersikana.aspx>.

HOLMES, Laura, NILSSEN, Renee, CANN, Deanna and STRASSBERG, Donald. 2021. A sex-positive mixed methods approach to sexting experiences among college students. In: *Sciencedirect* [online]. [cit. 2022-01-12]. Available from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0747563220303666?via%3Dihub>.

KEAN, Thomas H. et al. 2008. Sex and Tech: Results from a Survey of Teens and Young Adults. In: *Power to decide* [online]. [cit. 2022-01-01]. Dostupné z: <https://powertodecide.org/what-we-do/information/resource-library/sex-and-tech-results-survey-teens-and-young-adults>.

KOPECKÝ, Kamil. 2020a. Co je phishing? In: *E-Bezpečí* [online]. [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/dalsi-temata/24-47>.

KOPECKÝ, Kamil. 2020b. Rizikové jevy. In: *E-Bezpečí* [online]. [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/dalsi-temata>.

KOPECKÝ, Kamil. 2020c. Kyberflashing–staronový druh sexuálního kontaktu v online světě. In: *E-Bezpečí* [online]. [cit. 2021-29-10]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/sexting/1255-kyberflashing>.

KOPECKÝ, Kamil. 2021. Poradna projektu E-Bezpečí pro oběti kybernetické kriminality zaznamenala za 1. čtvrtletí roku 2021 ve srovnání s předchozím rokem téměř čtyřicetiprocentní nárůst počtu případů. Dominantní jsou pak případy spojené se zneužitím intimního obsahu. In: *E-Bezpečí* [online]. [cit. 2021-11-11]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/z-nasi-kuchyne/2186-poradna-projektu-e-bezpeci-pro-obeti-kyberneticke-kriminality-zaznamenala-za-1-ctvrtleti-roku-2021-ve-srovnani-s-predchozim-rokem-temer-ctyricetiprocentni-narust-poctu-pripadu-dominantni-jsou-pak-pripady-spojene-se-zneuzitim-intimniho-obsahu>.

VELICKÝ, Jan. 2022. Střediska výchovné péče (SVP). In: *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. [cit. 2022-01-01]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/pedagogicko-psychologicke-poradenstvi/strediska-vychovne-pece>.

VLACHOVÁ, Marta. 2009. Trestná činnost spojená s internetovou kriminalitou. In: *E-Bezpečí* [online]. Olomouc: Centrum prevence virtuální internetové komunikace, Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. [cit. 2021-10-25] Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/148->.

ZWANENBERG, Hayley. 2021. How to talk to your child about the dangers of sexting. In: *Priorygroup* [online]. [cit. 2021-10-4]. Available from: <https://www.priorygroup.com/blog/how-to-talk-to-your-child-about-the-dangers-of-sexting>.

Legislativní dokumenty

MŠMT. 2009. *Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009–2012*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [cit. 2021-09-29]. Dostupné z: http://ppp-olomouc.cz/old/doc/strategie_prevence_rizikovych_projevu_chovani_u_deti_a_mladeze_msmt_2009-2012.pdf.

MŠMT. 2010. *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, [cit. 2021-08-22]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodickedokumenty-doporuceni-a-pokyny>.

MŠMT. 2013. *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013–2018* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, [cit. 2021-09-22]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/28077>.

MŠMT. 2019. *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [cit. 2021-09-22]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_27.pdf.

Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS, s.r.o. 2010–2022 [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72>.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS, s.r.o. 2010–2022 [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 – Trestné činy spojené se sextingem.....	31
Tabulka 2 – Pohlaví respondentů	59
Tabulka 3 – Věkové rozložení respondentů.....	60
Tabulka 4 – Aktuálně studované vysoké školy respondentů	60
Tabulka 5 – Studijní zaměření respondentů	61
Tabulka 6 – Výpis konkrétních řešení obětí sextingu.....	72
Tabulka 7 – Čtyřpolní tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát pro H1.....	77
Tabulka 8 – Očekávané četnosti pro H3	78
Tabulka 9 – Očekávané četnosti pro H5	79
Tabulka 10 – Čtyřpolní tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát pro H6.....	80
Tabulka 11 – Čtyřpolní tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát pro H8.....	81
Graf 1 – Zaslání sextingové zprávy.....	62
Graf 3 – Způsoby provozování sextingu	63
Graf 5 – Příjemci sexuálně laděného obsahu	65
Graf 6 – (Ne) vztahová situace respondentů	66
Graf 7 – Obdržení sextingové zprávy	66
Graf 8 – Odesílatelé sexuálně laděného obsahu	67
Graf 9 – Věk prvního obdržení sextingové zprávy.....	68
Graf 10 – Míra provozování sextingu ve spojitosti s věkem respondentů.....	69
Graf 11 – Příjemci peer-sextingu	70
Graf 12 – Vnímání rizikovosti sextingu vysokoškolskými studenty	71
Graf 13 – Oběti sextingu	72
Graf 14 – Obavy a strachy respondentů při provozování sextingu	73
Graf 15 – Prevence sextingu	74
Graf 16 – Typologie účastníku sextingu	75
Graf 17 – Vnímání sextingu jako rizikového chování dle jeho účastníků	75

Příloha

Dotazník výzkumného šetření

Sexting jako riziková forma chování vysokoškolských studentů

Dobrý den,

jmenuji se Markéta Kojzarová a jsem studentkou 2. ročníku navazujícího magisterského studia oboru Sociální pedagogika na Univerzitě Hradec Králové. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který poslouží jako podklad pro mou diplomovou práci na téma „*Sexting jako riziková forma chování vysokoškolských studentů.*“ **Sexting** lze definovat jako elektronické rozesílání zpráv, vlastních fotografií či vlastních videí se sexuálním obsahem, ke kterému dochází v prostředí virtuálních elektronických médií - zejména internetu. Prosím proto Vás, vysokoškolské studenty (studenty bakalářských, magisterských, inženýrských a doktorandských studií) o vyplnění tohoto dotazníku, který Vám zabere jen pár minut a je zcela **anonymní**.

Moc děkuji za spolupráci.

Oddíl 1:

1. **Zaslali** jste někdy zprávu se sexuálním obsahem jiné osobě prostřednictvím internetu nebo jiného virtuálního média?

Zprávou se sexuálním obsahem se myslí například zaslání erotické zprávy, vlastní fotografie ve spodním prádle, své nahé fotografie či videa apod. jiné osobě.

- a) Ano
 - b) Ne
2. Pokud ano, v kolika letech jste **poprvé** tuto zprávu se sexuálním obsahem zaslal/a někomu jinému?
 - a) Méně než 12 let
 - b) 12–15 let
 - c) 16–18 let
 - d) 19–28 let

3. Jakým způsobem jste provozoval/a sexting? Vyberte jednu nebo více odpovědí.
- Sexting lze definovat jako elektronické rozesílání zpráv, vlastních fotografií či vlastních videí se sexuálním obsahem, ke kterému dochází v prostředí virtuálních elektronických médií - zejména internetu.*
- a) Zasílání textu se sexuální tematikou (např.: "Co máš právě na sobě? Zrovna koukám na porno" apod.).
 - b) Poslal/a jsem své fotografie ve spodním prádle.
 - c) Poslal/a jsem své nahé fotografie.
 - d) Poslal/a jsem vlastní video se sexuálním obsahem.
 - e) Jiné: _____
4. Co Vás **motivovalo/motivuje** k provozování sextingu? Vyberte jednu nebo více odpovědí.
- a) Vzájemné sdílení takového materiálu se svým partnerem/partnerkou
 - b) Zábava
 - c) Nátlak ze strany přítele/přítelkyně/kamaráda/kamarádky či jiné osoby
 - d) K vlastní sebe prezentaci
 - e) Zveřejnění sextingové zprávy jiného člověka z důvodu pomsty
 - f) Jiné: _____
5. **Komu** jste zaslali/zasíláte Vámi vytvořený sexuálně laděný obsah? Vyberte jednu nebo více odpovědí.
- a) Partnerovi/partnerce
 - b) Kamarádovi/kamarádce
 - c) Osobě, kterou jsem neznala
 - d) Bývalému partnerovi/bývalé partnerce
 - e) Osobě, o kterou jsem měl/a zájem
 - f) Osobě, kterou jsem znal/a pouze přes internet
 - g) Jiné: _____
6. Provozujete nebo jste někdy provozovali sexting **ve stavu**: Vyberte jednu nebo více odpovědí.
- a) Svobodném
 - b) Partnerském

c) Nikdy jsem sexting neprovozoval/a

7. **Obdrželi** jste vy někdy zprávu se sexuálním obsahem od jiné osoby prostřednictvím internetu nebo jiného virtuálního média?

Zprávou se sexuálním obsahem se myslí například obdržení erotické zprávy, fotografie ve spodním prádle, nahé fotografie či videa apod. od jiné osoby.

a) Ano

b) Ne

8. Pokud ano, **od koho** jste takový sexuálně laděný obsah obdrželi? Vyberte jednu nebo více odpovědí.

a) Od partnera/partnerky

b) Od kamaráda/kamarádky

c) Od osoby, kterou jsem neznal/a

d) Od bývalého partnera/bývalé partnerky

e) Od osoby, o kterou jsem měl/a zájem

f) Od osoby, kterou jsem znal/a pouze přes internet

h) Jiné: _____

9. V kolika letech jste **poprvé** tuto zprávu se sexuálním obsahem obdržel/a od někoho jiného?

a) Méně než 12 let

b) 12–15 let

c) 16–18 let

d) 19–28 let

10. Vyjádřete prosím na stupnici, v jaké míře v souvislosti s daným věkem jste provozoval/a sexting (tj. zaslal/a jste jiné osobě zprávu se sexuálním obsahem). Od nikdy – občas (1× a více za půl roku) – často (2×–3× za měsíc) – velmi často (2×–3× za týden) – stále (téměř denně).

	Nikdy	Občas	Často	Velmi často	Stále
14–16 let					

	Nikdy	Občas	Často	Velmi často	Stále
17–20 let					
21–28 let					

11. Byli jste někdy příjemcem tzv. **peer-sextingu**? Peer-sexting označuje situaci, kdy jsou zasílány „sexty“ někomu jiného. Tedy, kdy se původně soukromý sexuální obsah určený jen někomu, dostane do rukou třetím stranám. (Např. "*kámoš Vám ukáže fotku své nahé přítelkyně*" apod.).

- a) Ano
- b) Ne

12. Považujete sexting za **rizikový**?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

13. Pokud ano, jaká **rizika nebo následky** Vás při provozování sextingu napadají?

14. Stal/a jste se někdy **obětí sextingu**? Tedy situace, kdy byl Váš sdílený sexuální obsah zveřejněn?

- a) Ano
- b) Ne

15. Pokud ano, řešil/a jste to nějak? (Např. obrátil/a jsem se na své kamarády, na učitele, na policii apod.).

- a) Ano
- b) Ne

16. Jakým způsobem jste konkrétně tuto nepříjemnou situaci řešil/a?

17. Z čeho byste měli největší strach, nebo čeho byste se nejvíce obávali při sdílení materiálu s vlastním sexuálním obsahem? Vyberte jednu nebo více odpovědí.

- a) Veřejný posměch, stud
- b) Zklamání rodičů
- c) Zklamání učitelů
- d) Střet se zákonem
- e) Vydírání
- f) Problémy v zaměstnání
- g) Ublížení svému vztahu
- h) Možné sexuální útoky
- i) Neobával/a bych se ničeho
- j) Jiné: _____

18. Co z následujícího výčtu považujete za nejefektivnější a nejúčinnější **prevenci sextingu** (=předcházení sextingu)?

- a) Realizace preventivních programů na školách
- b) Vliv rodiny (výchova apod.)
- c) Vliv masmédií a jejich prezentace sextingu
- d) Působení učitelů
- e) Jiné: _____

19. Uveďte, jakého jste pohlaví.

- a) Muž
- b) Žena

20. Uveďte, kolik je Vám let.

- a) 19
- b) 20
- c) 21
- d) 22
- e) 23
- f) 24
- g) 25
- h) 26

i) 27

j) 28

21. Uveďte, na jaké vysoké škole/univerzitě momentálně studujete.

22. Uveďte, jaké je vaše studijní zaměření na vysoké škole.

- a) Humanitní (např. filologie, umění, filozofie, etika apod.)
- b) Společenskovědní (např. psychologie, pedagogika, sociologie apod.)
- c) Technické (např. IT, stavebnictví, strojírenství apod.)
- d) Zdravotní (např. medicína, farmacie, porodnictví apod.)
- e) Ekonomické (např. ekonomie, management, finance apod.)
- f) Přírodovědní (např. fyzika, chemie, zemědělství, biologie apod.)
- g) Právo a administrativa
- h) Jiné: _____

Oddíl 2:

Poděkování

Tímto Vám chci moc poděkovat za vyplnění tohoto dotazníku a za Váš čas. Pokud máte zájem o informace spojené s tímto dotazníkem, nebo by Vás zajímaly výsledky mého výzkumného šetření, neváhejte mě kontaktovat na email kojzama1@uhk.cz.